

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022

Zoologická zahrada Ústí nad Labem

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022

Členství v organizacích

WAZA
World Association
of zoos and Aquariums

**SPECIES
360**

Global information
serving conservation.

UCSZOO
UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH
ZOOLOGICKÝCH ZÁHRAD

ČSO

KOALICE PROTI
PALMOVÉMU OLEJI

Údaje o zoo

Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace

Drážďanská 23

400 07 Ústí nad Labem

Česká republika

Právní forma: příspěvková organizace

IČ: 00081582

DIČ: CZ00081582

Tel.: +420 475 503 354

+420 475 503 421

E-mail: zoo@zoousti.cz

Internet: www.zoousti.cz

Název: Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace

Sídlo: Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem, Česká republika

Zřizovatel: statutární město Ústí nad Labem

Sídlo: Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem

IČ: 00081531

Primátor města: PhDr. Ing. Petr Nedvědický

Statutární zástupce zoo: Ing. Ilona Pšenková, Ph.D.

Za věcnou správnost, rozsah a zpracování příspěvků odpovídají autoři.

Foto: archiv zoo, autoři článků, Vít Lukáš, Lucie Čizmářová, Ondřej Šesták

Obsah

Členství v organizacích	1
Údaje o zoo	2
Úvodní slovo ředitelky	4
Plán rozvoje Zoo Ústí nad Labem	6
Zoologický útvar	10
Činnost zoologického útvaru	11
Veterinární péče	24
Výživa a krmení	27
První odchov ary kanindy (<i>Ara glaucogularis</i>) v Zoo Ústí nad Labem	31
Úspěšný odchov medvěda malajského (<i>Helarctos malayanus</i>)	33
Změna ve způsobu krmení velkých kočkovitých šelem	35
Nově chovaný druh – mravenečník čtyřprstý (<i>Tamandua tetradactyla</i>) a rekonstrukce jeho expozice	37
Chov koňovitých v Zoo Ústí nad Labem	40
Přerušení chovu orangutanů bornejských	44
Projekt 100 ptačích budek	48
Stavy zvířat	50
Odchovy	63
Ochranářské projekty	65
Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2022	66
The Kukang Rescue Program v roce 2022	72
Education4Conservation	79
Centrum pro zvířata v nouzi	82
Činnost Centra pro zvířata v nouzi	83
Financování Centra pro zvířata v nouzi	85
Grafické zhodnocení roku 2022	86
Ekonomicko-personální útvar	88
Útvar kontaktu s veřejností	95
Činnost útvaru kontaktu s veřejností	96
Adopce a patroni	111
Provozní útvar	124
Personální obsazení	130

Úvodní slovo ředitelky

Ing. Ilona Pšenková, Ph.D.

Vážení přátelé a příznivci zoo, uplynulý rok byl pro Zoo Ústí nad Labem velmi náročný a zároveň zcela zásadní. I vzhledem k několika nelehkým rozhodnutím to byl však rok plný velkých změn a úspěchů.

Zoo úspěšně prošla kontrolou Ministerstva životního prostředí, čímž obhájila licenci opravňující instituce k provozování zoologických zahrad, dále zoo získala zpět plnohodnotné členství v EAZA a díky tomu jsme mohli pokračovat v chovech celé řady ohrožených druhů zvířat.

Koncem listopadu představil odborný tým zoo nový plán rozvoje, tzv. generel, zastupitelům města Ústí nad Labem, novinářům i veřejnosti. Dokument, který vychází z aktuálních potřeb zoo, řeší havarijní stav několika objektů, zlepšení životních podmínek chovaných druhů zvířat a vytvoření moderních expozic odpovídajících světovým trendům.

Rok 2022 byl velmi úspěšný také v oblasti chovu ohrožených druhů zvířat. Odchovalo se 164 jedinců od 39 druhů. Mezi nejvýznamnější mláďata roku 2022 patří například mládě kriticky ohroženého papouška ary kanindy (*Ara glaucogularis*), historicky první odchov tohoto druhu v rámci Unie českých a slovenských zoologických zahrad, mládě medvěda malajského (*Helarctos malayanus*), jediný světový odchov v zoologických zahradách za poslední dva roky či dvě kořata gepardů štihlých (*Acinonyx jubatus*). Zoo rozšířila kolekci chovaných zvířat o 26 nových druhů, mezi něž patří např. mravenečník čtyřprstý (*Tamandua tetradactyla*), pásovec kulovitý (*Tolypeutes matacus*), klokan uru (*Thylogale brunii*), klokan horský východní (*Macropus robustus robustus*), jelínek vepří (*Hyelaphus porcinus*), buvolec běločelý (*Damalisca pygargus phillipsi*) nebo bělozubka nejmenší (*Suncus etruscus*). Zoo naopak opustili orangutani bornejský (*Pongo pygmaeus*) a poslední chovaný slon indický (*Elephas maximus*), neboť stávající chovatelská zařízení nevyhovovala moderním trendům

chovu těchto druhů. Všechna zvířata našla domov v renomovaných evropských institucích a zadaptovala se bez problémů na nové prostředí.

I v uplynulém roce byla zoo aktivní na poli ochrany přírody. Vedle svého in-situ projektu Pesisir Balikpapan podpořila částkou 2,- Kč ze vstupného i další dva in-situ projekty - Education4Conservation a The Kukang Rescue program.

Pro návštěvníky bylo připraveno mnoho zajímavých akcí, mimo tradiční Zahájení sezóny i Noc snů, Den dětí a FotoZoo, Víkend s Kukangem, Den přátel zoo a Den Heinricha Lumpeho, Strašidelná zoo a další. Během letních měsíců proběhl historicky první příměstský tábor „Expedice zoo“, na kterém zoo spolupracovala s Univerzitou J. E. Purkyně. Během roku byly navázány i další spolupráce, např. na projektu „Poklad jménem Lumpe Park – přeshraniční propagace hodnot odkazu průkopníka ochrany přírody“, na kterém se vedle Univerzity J. E. Purkyně podílelo i Muzeum města Ústí nad Labem. Partnerem projektu byla podpůrná organizace Zoo Drážďany ZooFreunde Dresden e.V.

Zoo Ústí nad Labem investovala do zvelebení areálu a zlepšení návštěvnického servisu. Pro lepší orientaci v areálu byly instalovány nové směrovníky a informační cedule u expozic. Byly také rozmístěny nové odpadkové koše a akustické ozvučení. V horní části zoo byly na dvou místech vybudovány nové toalety s bezbariérovým přístupem, ve spodní části zoo proběhla nutná výměna elektrického přívodního kabelu a posílení trafostanice. Pro úspornější a ekologičtější provoz zoo pořídila pro pohyb zaměstnanců nové elektromobily.

Konečná bilance návštěvnosti v roce 2022 čítala necelých 157 tisíc lidí, což v porovnání s rokem 2021 znamená mírný nárůst, přesto jsme za tato čísla velmi vděční s ohledem na nelehké podmínky a změny, které v uplynulém roce proběhly.

Mnoho věcí se nám podařilo, ale uvědomujeme si však, že nás obrovský kus práce teprve čeká. Pevně věřím, že se nám další výzvy a zlepšování areálu pro naše návštěvníky a zvířecí světence budou dařit a že to společnými silami a díky podpoře vás, návštěvníků a podporovatelů zoo, zvládneme.

Ráda bych na závěr poděkovala všem mým kolegům, příznivcům zoo, partnerským organizacím, a zvláště pak představitelům města Ústí nad Labem za stálou podporu.

Ilona Pšenková

Plán rozvoje Zoo Ústí nad Labem

Plán rozvoje Zoo Ústí nad Labem

Ing. Ilona Pšenková, Ph.D.

Vedení zoologické zahrady spolu s odborným týmem představilo koncem roku v Císařském sále Muzea města Ústí nad Labem zastupitelům města, spolupracujícím partnerům a médiím plán rozvoje zoo. Vysvětlili jsme, jak je dokument koncipován a poodhalili detaily a vizualizace několika plánovaných projektů.

Na generelu zoologické zahrady spolupracovali odborný tým zoo (Ing. Ilona Pšenková, Ph.D., Ing. Petra Padalíková, Mgr. Markéta Gloneková, Ph.D., Mgr. Miloslav Jirků, Ph.D., Prof. MVDr. David Modrý Ph.D., Ing. František Příbrský a Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D.) společně s architekty z atelieru JinJan s.r.o. (Ing. Arch. MgA. Jindřich Ráftl, Ph.D., Ing. Arch. Jan Tůma, Ph.D., Ing. Arch. Lucie Zouharová, MgA. Vojtěch Polesný) po dobu téměř sedmi měsíců. Již v létě roku 2022 byl dokument představen zástupcům Ministerstva životního prostředí (MŽP) a členům licenční komise, v červenci 2022 i screeningové komisi EAZA (Evropská asociace zoo a akvárií). Nastavili jsme tak po dlouhé době velmi otevřenou komunikaci k připravovaným změnám a plánovaným cílům, a to nejen se statutárním městem Ústí nad Labem, ministerstvem, ale i s dalšími partnery, mezi nimiž je na prvním místě potřeba zmínit právě EAZA.

Generel přehledně hodnotí vztahy místní i široké, charakter pozemků a jejich vlastnictví, cesty a komunikace. Zaměřuje se na zoologickou, botanickou i historickou složku areálu. Podstatnou kapitolou, která naznačuje další směr vývoje Zoo Ústí nad Labem, jsou plánované projekty, kterých je na čtyři desítky. Mezi prvními, které se budou realizovat, patří Les gibbonů, Konžský prales nebo Noemova outloní archa (foto 1 - 3). Při sestavování projektů jsme vycházeli z aktuálních potřeb zoo a řešení havarijního stavu několika objektů, nutného zlepšení životních podmínek chovaných druhů zvířat a vytvoření moderních expozic odpovídajících světovým trendům.

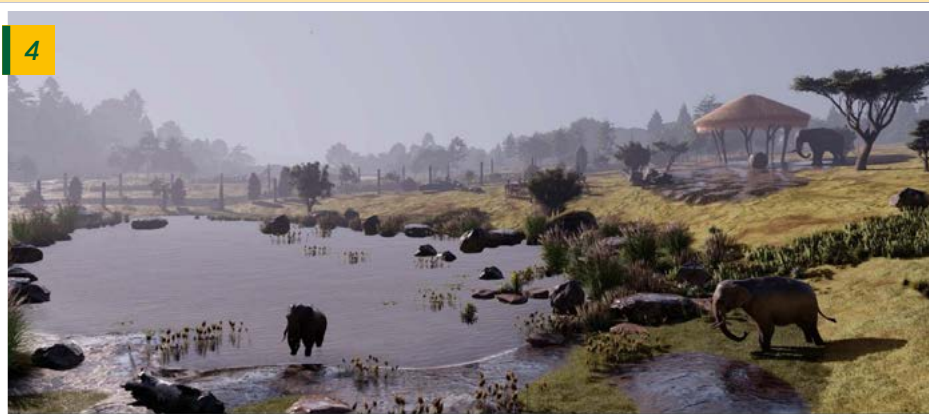

Generel zahrnuje i projekty, které mají prioritu z pohledu nutného zlepšení návštěvnického servisu a služeb a nezanedbatelný význam mají i v ochraně přírody, zejména lokální, a dále investiční projekty, které umožní návrat velkých savců (sloni, nosorožci) do Ústí nad Labem. Nejambicióznější projekt zoo jsou Sloní pláň (foto 4), který by měl do ústecké zoo vrátit slony indické.

Dokument se zaměřuje na časový horizont 10 let, protože trendy v chovech zvířat a jednotlivé potřeby se dynamicky mění v čase, a tak zpracování plánu rozvoje na delší časový úsek nemá smysl. Plán rozvoje Zoo Ústí nad Labem je koncipován jako tzv. „živý dokument“ čili kdykoliv dle potřeb editovatelný. Toto pojetí generelu má usnadnit další práci v budoucnu a umožňuje větší flexibilitu a rychlost při nutných změnách a aktualizacích. V závěru generelu je představen předběžný nový vizuál mapy areálu Zoo Ústí nad Labem (foto 5). Plánované druhy zvířat a expoziční celky korespondují s dlouhodobým plánem zoo a prioritami chovu v rámci EAZA.

4

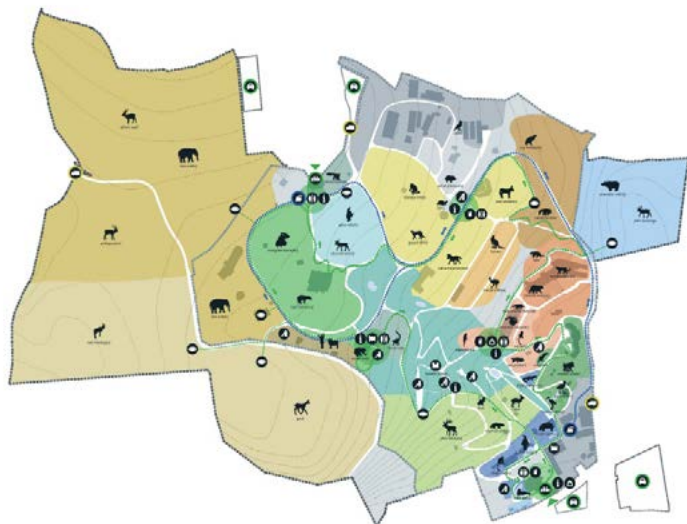

Díky podpoře města Ústí nad Labem a uzavřené dohodě, která přináší příslib pravidelných investic ve výši 20 mil. Kč ročně po dobu min. 5 let, plánujeme rozvoj areálu, celou řadu oprav a rekonstrukcí i nových ambiciózních investičních projektů, které jsou v dokumentu shrnuty. Představení a schválení generelu je dalším krokem k tomu, aby se Zoologická zahrada Ústí nad Labem znovu zařadila k prestižním evropským institucím zaměřeným na chov ohrožených druhů zvířat a stala se významným centrem ekologického vzdělávání a odpočinku v ústeckém regionu.

Podrobný plán rozvoje zoo je uveden na webových stránkách zoo:

<https://www.zoousti.cz/chcete-vedet-vic/pripravujeme/generel-zoo>

5

Zoologický útvár

Činnost zoologického útvaru

Ing. Petra Padalíková

K 31. 12. 2022 chovala naše zoo celkem 223 druhů zvířat v celkovém počtu 1 770 jedinců. V rámci mezinárodní spolupráce jsme participovali ve 41 evropských záchranných programech (EEP) a chovali 14 druhů, pro něž je vedena Evropská plemenná kniha. Podařilo se nám rozmnožit 35 druhů zvířat a bylo realizováno rekordních 120 přesunů zvířat.

Rok 2022 byl pro Zoo Ústí nad Labem extrémně náročným a zároveň rokem přelomovým. Veškeré pracovní úsilí bylo soustředěno na odstraňování nedostatků vyplývajících z neúspěšného screeningu Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) v roce 2019. V červenci 2022 proběhl rescreening (foto 1), na základě kterého bylo zoo vráceno plné členství v této asociaci a Zoo Ústí se tak zařadila zpět mezi respektované instituce. Bez členství v EAZA by nebyl možný smysluplný chov většiny druhů.

Dalším významným počinem bylo obhájení licence k provozu zoo v rámci pravidelné licenční kontroly. V září byl zastupitelům představen nový Plán rozvoje zoologické zahrady (generel), na kterém odborný tým pracoval více než 5 měsíců. Tento klíčový dokument umožní čerpání prostředků z Fondu záchrany zoo na projekty v generelu obsažené. Nezbytné je ještě schválení tohoto dokumentu zastupitelstvem města.

V loňském roce jsme z důvodu nevhodných podmínek ukončili chov dvou ikonických druhů. Prvním z nich byli orangutani bornejský (*Pongo pygmaeus*). Odchod obou samic byl již dlouhou dobu avizován. Mladá Cantik zamířila v březnu do Zoo Rostock, kde na ni čekala chovná skupina. Transport proběhl bez jakýchkoliv komplikací. Samice Nuninka měla původně zamířit do norské Zoo Kristiansand. Zde však nastaly komplikace při vyřizování potřebné transportní dokumentace. Bohužel z důvodu nedoložitelného původu nebyl vydán permit CITES, který je nutný pro transport do zemí mimo EU. Z tohoto důvodu musel být tento transport zrušen. Naštěstí se evropskému koordinátorovi chovného programu podařilo najít rychle náhradní destinaci v EU a Nuninka tak v září zamířila do francouzského Beauval. Transport opět proběhl naprosto bez problémů. V obou případech doprovázeli orangutany jejich chovatelé, aby jim usnadnili adaptaci na nový domov. V naší zoo tak zůstává pouze samec křížence orangutana Ferda. Vzhledem k jeho věku a zdravotním problémům zde zůstane i nadále.

Druhým druhem, u něhož jsme museli ukončit chov, je slon indický (*Elephas maximus*). Pro samici Delhi jsme hledali umístění od roku 2019, kdy uhynula Kala. Žádná z navrhovaných destinací však nebyla pro Delhi vhodná. Na jaře jsme obdrželi návrh přemístit Delhi do soukromého zařízení ve Francii, které se zaměřuje na chov zvířat v postreprodukčním věku či zvířata nezařaditelná do sloních rodin. V srpnu tedy proběhl bezesporu nejnáročnější transport v novodobé historii zoo a Delhi tak odcestovala (foto 2) do EHEES (Elephant heaven – European elephant sanctuary), kde byla po čase úspěšně spojena s další samicí.

V průběhu roku jsme také intenzivně pracovali na projektových dokumentacích pro nové expozice. Nejvýznamnější z nich je projekt s pracovním názvem „Konžský prales“, kdy bude místo stávajícího pavilonu opic vybudován pavilon zcela nový, zaměřený na tři druhy starosvětských primátů (mandrily, guerézy a kočkodany Brazzovy).

Dalším projektem je vybudování chovatelského zařízení po outloně malé, které vznikne v nevyužívaných prostorech suterénu bývalé restaurace Koliba. Objekt restaurace je ve velmi špatném technickém stavu a bude nezbytná jeho celková rekonstrukce, která je zahrnuta do výše zmíněného projektu s názvem Kukang.

Dalším významným projektem v rámci chovatelského úseku je „Les gibbonů“, který zahrnuje vybudování expozice pro gibony bělolící v části výběhu jelenů sika vietnamských. Všechny tyto projekty byly v závěru roku dokončeny do fáze architektonických studií.

Následuje výčet významných změn, které se v roce 2022 udály u jednotlivých druhů:

SAVCI

V letošním roce jsme kolekci druhů rozšířili o dva zástupce vačnatců. Expozici, kterou dříve obývala stará samice vlka hřivnatého, jsme obsadili dvěma druhy klokanů. Dva mladí samci klokanů horských (*Osphranter robustus robustus*) –

foto 3 – k nám přicestovali ze Zoo Praha a Zoo Ostrava. Jedná se o velmi zajímavý druh, který snáší i nízké teploty. Expozici doplňuje chovný pár klokanů uru (*Thylogale brunii*), kteří pocházejí ze Zoo Jihlava a Zoo Plzeň.

I v letošním roce došlo k reprodukci našeho tradičního druhu – lenochodů dvoupřstých (*Choloepus didactylus*). Odchováno bylo jedno mládě a roční samice zamířila do Zoo Rostock. Kolekci jsme obohatili o zcela nový druh – mravenečníky čtyřprsté (*Tamandua tetradactyla*). Nová expozice byla slavnostně otevřena v dubnu v rámci zahájení návštěvnické sezóny. Mladý pár (*foto 4*) jsme získali od soukromého chovatele. Jedná se o první filiální generaci zvířat z populace v Peru. Geneticky jsou to tedy nesmírně vzácná zvířata. Momentálně prověřujeme jejich genetickou kompatibilitu ke zvířatům chovaným v EEP. Pár mravenečníků chováme v prostorné ubikaci společně s chvosta-

ny bělolícími. V průběhu roku k nim přibyl další zajímavý druh z řádu chudozubých – pásovec kulovitý (*Tolypeutes matacus*). Mladý samec byl dovezen ze Zoo Salzburg. Nově chovaným druhem jsou běložubky nejmenší (*Suncus etruscus*). Dva páry těchto nejmenších suchozemských savců pocházejí ze Zoo Drážďany. Krátce po příchodu jsme zaznamenali historicky první odchov tohoto druhu. Běložubky prozatím zůstávají v zázemí pavilonu šelem, do budoucna plánujeme novou expozici, která oživí návštěvnickou halu.

Chovná samice z páru uhynula u tan severních (*Tupaia belangeri*), v průběhu roku jsme samce dopárovali mladou samicí ze Zoo Jihlava.

Jedno mládě se narodilo kaloňům pobřežním (*Pteropus hypomelanus*). Tento druh hodláme expozičně využít v bývalém pavilonu slonů v příštím roce. Kaloni se zde budou moci pohybovat na volno.

U lemurů kata (*Lemur catta*) jsme v loňském roce pozastavili reprodukci v soula-

du s novou chovatelskou koncepcí. Samčí skupinu chováme v průchozí expozici Berenty, v průběhu roku jsme skupinu doplnili o dva další druhy, lemura běločelého (*Eulemur albifrons*) a lemura červenobřichého (*Eulemur rubriventer*) – foto 5, pro zvýšení atraktivity pro návštěvníky i získání chovatelských zkušeností s novými druhy. Samičí skupina kat v zázemí by měla být v příštím roce přesunuta do Zoo Kyriat Motzkin v Izraeli.

U novosvětských primátů jsme zaznamenali odchov u tamarínů bělohubých (*Saguinus labiatus*), ve dvou vrzích byla odchována celkem 4 mláďata. Dvě odchované samice z roku 2020 zamířily do jiných zoo. V případě kosmanů zakrslých (*Cebuella pyg-*

maea) došlo k úhynu páru, který se dlouhodobě nemnožil. Kosmani patří k tradičním druhů naší zoo a v jejich chovu chceme pokračovat. Nová samice k nám přicestovala ze Zoo Jihlava a samec ze Zoo Kolín nad Rýnem. U tamarínů žltorukých (*Saguinus midas*) v loňském roce uhynul chovný samec a zůstala samice se svou dcerou. K oběma samicím jsme v letošním roce připojili nového samce ze Zoo Brno s obavou, zda bude nevlastní dceru tolerovat. Spojení proběhlo bez problému a v průběhu roku došlo k porodu dvojčat, o které celé trio vzorně pečovalo.

U starosvětských primátů jsme zaznamenali úspěch při začleňování samce mandrila rýholičího (*Mandrillus sphinx*). Mladý samec (foto 6) k nám v loňském roce přišel ze Zoo Ostrava, první tři měsíce měl kontakt se skupinou pouze přes mřížový šubr. Na jaře jsme skupinu k samci připojili, následovalo dlouhé období neklidu, kdy si postupně samec budoval dominanci i nad starými samicemi. Skupina se sžila až v průběhu zimy.

Nedařilo se v případě gueréz pláštíkových (*Colobus guereza*), kdy v průběhu dvou měsíců uhynula celá skupina až na jedinou samici. Tento případ je zcela ojedinělý v historii zoo. Příčinou byla blíže nespecifikovaná infekce, která se projevovala tvorbou jaterních abscesů. Diagnostické vyšetření bylo prováděno na čtyřech nezávislých pracovištích, ale primárního patogena se přesně určit nepodařilo. Guerézy patří ke strategickým druhům plánovaným do nového pavilonu „Konžský prales“, o to je ztráta celé skupiny s perspektivními samicemi bolestnější.

U hulmanů jávských (*Trachypithecus a. auratus*) uhynuly v důsledku těžkých porodů dvě staré samice. Chov tohoto druhu se tedy ocitl na samotné hraně, momentálně zde zbývají dva samci a poslední samice, která však není schopna odchovávat mláďata. Pro hulmany jávské byla plánována přestavba starého pavilonu orangutanů. Situace u tohoto druhu v Evropě není příliš optimistická, neboť se pravidelné odchovy daří pouze u tří institucí. Naše zoo má dobře zvládnutou krmnou dávku i techniku krmení, hlavním problémem byla neperspektivní zvířata a nevhodné chovatelské podmínky ve starém pavilonu. Jedná se o velmi senzitivní druh citlivý na manipulaci i rušení ostatními druhy primátů. Požádali jsme tedy koordinátora chovu o nová zvířata, přičemž základem nové skupiny bude náš odchovaný mladý samec. Novou skupinu budeme případně sestavovat již v separátních prostorech.

V případě nosálů bělohubých (*Nasua narica*) se podařilo umístit dvě odchované samice do Zoo Randers. K dalšímu odchovu u chovného páru nedošlo. Tradičně se rozmnožily i surikatky (*Suricata surikata*). V letošním roce bylo odchováno celkem 5 mláďat. V případě rosomáků sibiřských (*Gulo g. gulo*) jsme byli nuceni utratit starou samici, která trpěla slepotou a nebyla schopná orientace ve výběhu.

V případě vlků hřivnatých (*Chrysocyon brachyurus*) jsme byli nuceni přistoupit k utracení staré samice, z důvodu vleklých zdravotních problémů. Tento druh prozatím obnovovat nebudeme, neboť výběh vlků se v budoucnu stane částí komplexu pro africké primáty. U páru šakalů čabakových (*Canis mesomelas*) uhynula chovná samice v důsledku srdečního selhání. Tento druh zcela vymizel z evropských zoo, získání nové samice k našemu starému samci tedy nebude možné. V budoucnu pravděpodobně ukončíme chov a budeme se věnovat některému ze vzácnějších a ohroženějších psovitých šelem.

Podobný průběh jsme zaznamenali u pand červených (*Ailurus f. fulgens*), kdy v důsledku poškození srdce uhynula samice. V závěru roku byl samec dopárován tříletou samicí ze Zoo Rotterdam. Zároveň jsme dostali povolení tento pár množit, přičemž odchov by se mohl podařit hned v následujícím roce, neboť nová samice byla se samcem spojena ještě před obdobím říje.

Generační obměnu jsme provedli u vyder malých (*Aonyx cinerea*). Starý pár jsme umístili do deponace do soukromé zoo. Do expozice jsme získali nová zvířata ze Zoo Cottbus a Zoo Overloon.

Největší chovatelský úspěch letošního roku patřil našim medvědům malajským (*Helarctos malayanus*). Hned po odchodu tříleté samice a nezbytných opravách expozice jsme náš pár spojili a ihned došlo k páření. Výsledkem bylo narození zdravého samce. Jedná se o jediný odchov za poslední tři roky ve světové zoopopulaci. V evropských zoo zároveň řešíme nepříznivý poměr pohlaví ve prospěch samic, narození samce je tedy dvojnásobným úspěchem.

Další obrovský úspěch jsme dosáhli u gepardů štíhlých (*Acinonyx jubatus jubatus*), kdy se podařilo úspěšně napájit samici. Porod proběh v ranních hodinách, kdy jsme zaznamenali jediné mládě. To je pro odchov fatální počet, neboť samice na jediném mláděti neudrží laktaci. O čtyři hodiny později porodila však samice druhé mládě a naděje na úspěšný odchov se významně zvýšila (foto 7). Samice se o mláďata vzorně starala, ale bohužel v závěru roku jsme zaznamenali problém s kalcifikací kostí mláďat. Tento stav jsme konzultovali s veterinárním poradcem chovu a nasadili jsme intenzivní suplementaci krmné dávky.

V kolekci ostatních velkých koček *Pantherinae* nedošlo k žádným změnám v počtu zvířat. Jediný perspektivní pár – levharti sněžní (*Panthera uncia*) - v letošním roce nedostal povolení k reprodukci, zvířata byla tedy dříve odděleně. V září jsme přikročili k dlouho plánované změně ve způsobu krmení našich koček. Původně jsme zvířata krmili třikrát týdně převážně hovězím masem s přidavkem biologického krmiva v podobě slepic a králíků. Nyní jsme zavedli krmení pouze jednou týdně, kdy předkládáme celé kadavery zvířat. Krmnými zdroji jsou nově jeleni a ovce, které předkládáme včetně srsti či rouna, což je nezbytné pro správné fungování trávicího traktu šelem. Kočky většinou kadaver zkonsumují v průběhu tří dnů a následně tráví potravu tak,

7

jak je to obvyklé u velkých šelem ve volné přírodě. Tato změna byla velmi pozitivní, téměř vymizely průjmové stavy.

Na úseku kopytníků jsme několik změn zaznamenali u našeho tradičního druhu – zebry Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*). V dubnu se stádo rozrostlo o nově narozené mládě – hřebce. V rámci mezinárodní spolupráce zamířil náš čtyřletý samec do Zoo Sigean. V důsledku onemocnění kopyt jsme bohužel museli provést eutanazii u jedné z našich starších klisen. Přesto ústecká zoo stále drží primát v chovu tohoto vzácného druhu a chová největší skupinu v Evropě.

U dalšího chovaného druhu koňovitých – oslů somálských (*Equus africanus somaliensis*) jsme odeslali mladého hřebce do italské zoo. Transport druhého mladého samce ovlivnila válka na Ukrajině. Hřebec byl doporučen do ruské zoo v Kazani, ústecká zoo však tento přesun odmítla.

Na podzim letošního roku jsme přijali zásadní rozhodnutí ohledně dočasné adaptace prázdného pavilonu slonů. Pavilon má být v budoucnu přestavěn pro orangutany bornejské. Plánování tohoto rozsáhlého projektu je však časově náročné. V mezidobí jsme se rozhodli pavilon zadaptovat pro tapíry čabrakové (*Tapirus indicus*). Chov tohoto druhu je Evropě momentálně v problematické fázi, nedaří se odchovy, počet samců převažuje nad počtem samic a nedaří se ani sestavovat nové chovné páry. Chovný program tak zpřísnil kritéria pro chov tohoto druhu. Chovný pár obdrží pouze instituce s výbornými podmínkami. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli poskytnout tapírům velkorysý prostor bývalého slonince. Otevření adaptované expozice je naplánováno na jaro 2023, kdy sem přesuneme našeho samce z ubikace ve spodní části zoo.

I v letošním roce se rozmnožily všechny tři námi chované taxony lam. V případě lam guanako jsme skupinu rozšířili o další samici a zároveň vyměnili chovného samce. Naší snahou je chovat tento druh ve větší skupině.

Tradičně jsme rozmnožili i tři chované druhy jelenovitých. Muntžáci malí (*Muntiacus reevesi*) odchovali dvě mláďata. Tento druh je uveden na seznamu invazivních druhů Evropské unie, do budoucna bude nezbytné zažádat o povolení k jeho dalšímu chovu a držení. Tři mláďata byla odchována u siků vietnamských (*Cervus nippon pseudaxis*), zde se však již druhým rokem objevila samčí infanticida a v příštím roce bude nutné vyměnit problémového samce. U pěti odchovaných samců tohoto druhu byla v rámci populačního managementu provedena eutanazie a byli využiti jako krmné zdroje pro naše šelmy. U vzácných jelenů bělohubých (*Cervus albirostris*) se podařilo odchovat celkem 4 mláďata. Stádo bylo také v rámci reciproční výměny doplněno o mladou samici ze Zoo Praha. Čtyři samci byli umístěni u soukromých chovatelů. Nově chovaným druhem jsou jelínci vepří (*Hyelaphus porcinus*), pár byl sestaven ze zvířat pocházejících ze Zoo Drážďany a TP Berlin. Tento druh v příští sezóně doplní expozici nilgau pestrých, prozatím zůstávají v zázemí.

Velkou ztrátou je pro nás ukončení chovu kabarů pižmových (*Moschus moschiferus*). Jediný evropský chovatel s reprodukčními úspěchy – Zoo Lipsko – přišel o svého chovného samce a vyžádal si návrat deponátu v podobě našeho samce. V rámci zachování evropské populace tohoto druhu jsme jej tak přesunuli zpět k lipským zví-

řatům. Bohužel, tento druh má v rámci Evropy výrazně klesající trend. V brzké době se tedy obnovení chovu nedočkáme a usilujeme tak o pořízení jiného menšího kopytníka do tohoto výběhu.

Velké změny jsme provedli v kolekci antilop. U vodušek červených byly dvě samice doplněny o nového chovného samce ze Zoo Plzeň, v příštím roce plánujeme dovoz dalších samic, abychom tento druh chovali ve větší atraktivnější skupině. Nově chovaným druhem byly nyaly nížinné (*Tragelaphus angasil*), tři samce jsme získali ze Zoo Dvůr Králové. Nyaly nás překvapily svojí klidnou povahou a jevily se ideálním druhem pro náš problematický pavilon antilop. Bohužel jsme v průběhu léta zaznamenali náhlý úhyn všech tří jedinců, jehož příčinou byla pravděpodobně otrava nažkami javoru, a to druhu, u kterého jedovatost nažek není v literatuře popisována. Ve výběhu nyal se historicky vystřídal mnoho druhů antilop a tento javor žádné z nich nečinil potíže, pro nyaly se však stal osudným. Vodušky jelenovité se také dočkaly nového samce ze Zoo Turín a stádo se rozrostlo o dvě mláďata. Náš loňský odchovaný samec putoval do Zoo Palič. Nově chovaným druhem jsou bůvolci pestří (*Damaliscus pygargus*), tři samice jsme importovali ze Zoo Geselkirchen (foto 8). Po nezbytné adaptaci budou vypuštěny do výběhu žiraf. Dvě mláďata jsme zaznamenali u antilop jeleních (*Antilope cervicapra*), trio starších odchovů zaměřilo k soukromému chovateli. Jedno mládě bylo odchováno u nilgau pestrých (*Boselaphus tragocamelus*), bohužel v závěru roku nám dvě chovné samice náhle uhynuly v důsledku klostridiové infekce. Starší odchovaný samec byl umístěn k soukromému chovateli.

V expozici Samburu se úspěšně množí watusi (*Bos taurus*), odchovy jsme zaznamenali i u domestikovaných druhů na Venkovském dvorku.

Nově chovaným druhem hlodavce jsou veverky Prévostovy (*Callosciurus przewalskii*). Mladá samice pochází ze Zoo Rostock. Expozičně budou v příštím roce využity v pavilonu Exotária. V případě druhého chovaného taxonu nedomestikovaného hlodavce – velemyši obláčkové (*Phloeomys pallidus*) jsme sestavili nový chovný pár ze zvířat ze Zoo Riga a Zoo Praha. Náš dříve chovaný samec, původem ze Zoo Tregomeur, napadl naši samici a způsobil jí rozsáhlá zranění. Příčinou tohoto chování byla patrně již dříve aplikovaná antikoncepce, která ovlivnila chování. Samec byl vyřazen z chovu a samici jsme po vyléčení deponovali k soukromému chovateli.

PTÁCI

V letošním roce se opětovně vylíhla mláďata nandu pampových (*Rhea americana*) v počtu tří kusů, která byla následně odprodána soukromému chovateli.

Hejno tučňáků brýlových (*Spheniscus demersus*) bylo rozšířeno v loňském roce o 19 kusů, na začátku roku jsme tak chovali celkem 24 jedinců. Naší snahou je vytvoření skupiny o dostatečném počtu, aby zvířata netrpěla sociálním stresem, který oslabuje jejich imunitu. Hned po příchodu nových zvířat byla patrná pozitivní změna

v chování všech ptáků. V lednu se vylíhlo mládě jednomu z vytvořených párů, mládě zdárně prosperovalo do věku tří týdnů, ale poté náhle uhynulo. Příčinou bylo nedostatečná výživa ze strany rodičů. Z analýzy videozáznamů jsme zjistili, že o mládě pečuje pouze samec, který v závěru začal trpět zdravotními problémy a péči o potomka tak nezvládl. Bohužel jsme se nevyhnuli ztrátám v průběhu problematického období přepeřování. Celkem uhynulo pět adultních jedinců, u dvou z nich byla potvrzena ptačí malárie. Toto onemocnění je neléčitelné a vektorem je všudypřítomný komár. Pevně věříme, že si postupně ptáci vybudují imunitu, neboť úhyny na malárii postihují zejména mladé ptáky.

Čejky australské (*Vanellus miles*) bohužel nenavázaly na loňský úspěch, krátce po líhnutí uhynula všechna mláďata ze dvou snůšek.

Kolekci holubů jsme obohatili o další dva druhy. Pár holubů nádherných (*Ptilinopus superbus*) jsme získali ze Zoo Arnhem. Ptáci prozatím pobývají ve volérách australského ptactva, do budoucna s nimi počítáme do připravované expozice „Zpívající prales“. Dalším druhem do této expozice je holub krvavý (*Ptilinopus superbus*), samec taktéž dorazil ze Zoo Arnhem. Prozatím byl umístěn v zázemí.

Historického úspěchu bylo dosaženo v chovu arů kaninda (*Ara glaucogularis*) – foto 9. Chovný pár poprvé přirozeně odchoval mládě. Druhým rozmnoženým druhem papoušků byli žakové šedí (*Psittacus erithacus*), kteří odchovali dva samce.

Z chovaných druhů sov se tradičně rozmnožili sýčci obecní (*Athene noctua*) – foto 10, sovy pálené (*Tyto alba*) a sovice sněžní (*Bubo scandiacus*). U posledního jmenovaného druhu byl zřízen Evropský chovný program a je flumena reprodukce pro nadbytek odchovů.

U našeho tradičního druhu – zoborožců vrásčitých (*Rhabdoborhinus corrugatus*) se před dvěma lety zastavila reprodukce v důsledku úhynu chovné samice. V letošním roce jsme obdrželi doporučení na sestavení dvou nových chovných párů. Získali jsme adultní samici ze Zoo Liberec, kterou spojíme s naším prověřeným chovným samcem. Tato samice byla odchována v naší zoo a jejími rodiči je náš původní velmi úspěšný pár pocházející z odchytu. Druhý pár bude sestaven z naší mladé samice, ke které je doporučen samec z Plackendalu. V tomto případě čekáme na pohlavní dospělost obou zvířat. Pár odrostlých mláďat z roku 2019 a 2020 zamířil do Zoo Rhenen a Zoo Karlsruhe.

V expozicích australského ptactva v dolní části zoo se v letošním roce rozmnožily dva druhy pěvců – amadiny diamantové (*Stagonopleura guttata*) a pásovníci dlouhoocasí (*Poephila acuticauda*). Pro oživení krve jsme přidali několik jedinců amadiny Gouldové (*Erythrura gouldiae*) a pásovníka krátkoocasého (*Poephila cincta*).

K pozitivnímu posunu došlo při hnízdění páru kysráčků modrolících (*Entomyzon cyanotis*). Poprvé jsme zaznamenali úspěšné líhnutí dvou mláďat, bohužel do několika dnů z hnízda zmizela. V závěru roku nám uhynul chovný samec, pitva potvrdila aspergilozu.

Nově chovaným druhem pěvce jsou bulbulové červenouší (*Pycnonotus jocosus*). Pár ptáků jsme získali ze Zoo Ostrava a Zoo Rotterdam. S tímto druhem počítáme v budoucnu do asijské expozice „Zpívající prales“.

10

PLAZI

Z chovaných plazů se v letošním roce rozmnožily pouze tři druhy – korálovky mexické (*Lampropeltis mexicana gree-ri*), krajty královské (*Pythomn regius*) a želvy zelenavé (*Testudo hermanni*) – foto 11.

V průběhu roku byla naplánována rekonstrukce prvních tří terárií. Máme v plánu dvě ubikace věnovat biotopu vlhkého madagaskarského lesa a jedno terárium zaměřit na prales jihovýchodní Asie. Z tohoto důvodu jsme dočasně ukončili chov želv podlouhlých (*Indotestudo elongata*) a agam kočiččinských (*Physignatus cocincinus*), které doposud obývaly jednu z nádrží určených k rekonstrukci. Další druh ze stejné nádrže naši zoo opustil nevratně – samec poslední agamy molucké (*Hydrosaurus amboinensis*) se vrátil zpět do Zoo Plzeň, neboť se chceme v budoucnu zaměřit na chov agam Weberových (*Hydrosaurus weberii*), jejichž mláďata odrůstají v našem zázemí. Naopak dva strategické druhy jsme získali ze Zoo Zurich a umístili je prozatím do terárií v zázemí. Jedná se o chovné trio hroznýšů psohlavých (*Sanzinia madagascarensis*) a skupinu felsum (*Phelsuma grandis*) – foto 12.

Nově chovaným programovým druhem jsou krajty ostrovní (*Liasis savuensis*). Samce, který pochází z volné přírody, jsme získali ze Zoo Jihlava a další pár ze Zoo Fuengirola. Naší snahou bude zapojit do reprodukce jihlavského samce. Chov byl ukončen u dalších tří druhů bez ochranného statusu, pro které nemáme expoziční využití. Jednalo se o hroznýše královské (*Boa constrictor*), hroznýše mexické (*Boa constrictor imperator*) a hroznýšovce duhové (*Epicrates c. cenchria*). I v dalších letech budeme pokračovat v revizi naší stávající kolekce s cílem chovat více programových druhů.

OBOJŽIVELNÍCI, PARYBY, RYBY, BEZOBRATLÍ

Kolekci našich obojživelníků jsme v srpnu rozšířili o nový druh – parosničku rajskou (*Dyscophus antongilii*) – foto 13, kdy ze Zoo Zurich přišlo 12 jedinců. Populační explozi jsme zaznamenali u rosniček včelích (*Trachycephalus resiniflatrix*) – foto 14, kdy se nám podařilo odchovat rovných 60 mláďat.

Naše akvarijní expozice jsme obohatili o nové druhy ryb – parmičku zlatou (*Puntius semifasciolatus*), parmičku perleťovou (*Puntius oligolepis*), tetru černou (*Gymnocorymbus ternetzi*), duhovku Boesemanovu (*Melanothaenia boesemani*) a duhovku diamantovou (*Melanothaenia praecox*).

V kolekci ostatních ektotermních živočichů nedošlo k žádným zásadním změnám.

Veterinární péče

Bc. Jitka Nesvorová

V roce 2022 zajišťoval veterinární péči v Zoo Ústí nad Labem na základě výběrového řízení a smlouvy MVDr. Dušan Usvald se zástupcem MVDr. Danielelem Petrákem. Na počátku roku přibyla do zoologického týmu koordinátorka veterinární péče, která zajišťuje veškerou administrativu týkající se veterinární problematiky, komunikaci s orgány státní správy a v neposlední řadě je k ruce veterinárnímu lékaři a všem pacientům.

Kromě běžné preventivní péče dle Plánu preventivní veterinární péče (zahrnující pravidelnou vakcinaci, vyšetření trusu, odčervení zvířat, zdravotní zkoušky a kontrolu deratizačních a dezinfekčních opatření) se v roce 2022 událo mnoho očekávaných, ale i neočekávaných událostí.

Proběhly důležité transporty dvou samic orangutana bornejského (*Pongo pygmaeus*) a samice slona indického (*Elephas maximus*). Byly to události náročné jak v rámci logistiky, potřebné dokumentace, ale také praktického nácviku zvířat. Nejprve proběhla potřebná vyšetření, kdy orangutanice musely být kvůli odběrům krve a vyšetření uvedeny do celkové anestezie. Slonice všechna vyšetření zvládla díky předchozímu výcviku. Příprava na samotný transport obsahovala také účast veterinárního lékaře na běžné rutinní práci se zvířaty, zejména se slonicí. Zvířata v zoo

mají totiž z veterináře a pomocného personálu velký respekt a stres. Ten je při transportech nežádoucí. A tak si návštěvami veterináře i mimo veterinární péči slonice navykla na jeho přítomnost a ten by v případě potřeby byl v den transportu schopen aplikovat potřebné medikamenty. Chovatelská práce byla ve všech transportech precizní, zvířata nastoupila bez problémů a zákroku veterinárního lékaře nebylo vůbec potřeba.

Pro studenty veterinářství ze SŠZaZe A. E. Komerse, Děčín – Libverda jsme zorganizovali prohlídku zoo a přednášky o funkci a fungování zoologických zahrad. Koordinátorka veterinární péče také studenty seznámila s rozdíly mezi

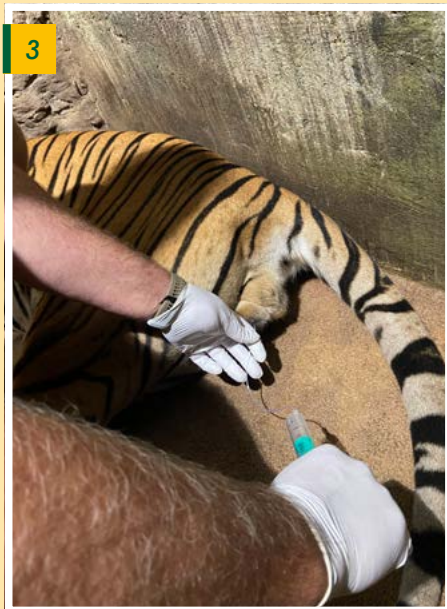
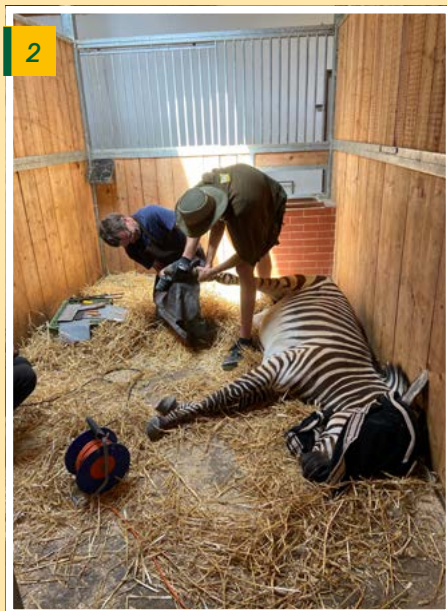
veterinární péčí o domácí/hospodářská zvířata a ta ze zoo.

V září jsme nasimulovali útěk nebezpečné šelmy, kdy jsme si ověřili postupy při této mimořádné situaci.

Z nečekaných událostí stojí za zmínku následující:

V první půlce roku jsme řešili opakované poranění vyplývající z potýček ve skupině mandrilů rýholýchých (*Mandrillus sphinx*), kam byl zapojen nový chovný samec. Kromě jednoho závažnějšího pokousání ruky (foto 1) jedné ze starších samic, kdy byl přefat sval na paži, nevyžadovala ostatní zranění veterinární intervenci.

Během roku bylo potřeba opakovaně upravit kopyta jedné ze starších samic zebry Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*), která se potýkala s akutními ortopedickými a dlouhodobými respiračními problémy (foto 2). Bohužel pro zhoršující se zdravotní stav byla u této samice provedena eutanazie.

Od září proběhla změna krmného režimu v pavilonu šelem, který je popsán v samostatném článku. Tato změna se projevila nejen na chování zvířat, ale i na jejich zdravotním stavu, kdy se úplně vyeliminovaly problémy se špatným trávením a problémy samce tygra malajského (*Panthera tigris jacksoni*) s močením, jenž vyžadoval v průběhu roku vyšetření v celkové anestezii (foto 3).

Kvůli úrazu oka musela být samice tuleň obecného (*Phoca vitulina*) umístěna do zázemí (foto 4), kde probíhala intenzivní léčba spočívající v pravidelném vykapání očí kapkami. Oko se podařilo vyzdravit a samice mohla být vrácena zpět k ostatním tuleňům.

Na podzim se potýkal samec tapíra čabrakového (*Tapirus indicus*) s dermatitidou (zánětem kůže). Situaci vyřešilo oplachování postižených míst v dezinfekci a aplikaci regeneračního spreje.

Nevyhnuly se nám ani úhyny. Během období přepeřování, kdy jsou tučňáci brýloví (*Spheniscus demersus*) velice náchylní, došlo k pěti úhynům, přičemž zde byl záchyt ptačí malárie. Ptačí malárie je parazitární infekce napadající

červené krvinky, která se běžně vyskytuje u volně žijícího ptactva a přenáší se dvoukřídlým hmyzem, hlavně komáry.

I přes veškerou vynaloženou léčbu a diagnostiku v našich a zahraničních laboratořích jsme přišli o celou skupinu gueréz plástíkových (*Colobus guereza*). Příčinou postupného úhynu byla pravděpodobně parazitární nebo bakteriální infekce projevující se hnisavými abscesy na vnitřních orgánech (foto 5).

Závěr roku jsme strávili intenzivní léčbou samce mravenečníka čtyřprstého (*Tamandua tetradactyla*), který se potýkal s respiračními obtížemi, nechutenstvím a nereagoval dobře na léčbu. Podstoupil řadu vyšetření (foto 6), díky nimž jsme navázali nové profesionální spolupráce. Pro zhoršující zdravotní stav jsme však museli provést eutanazii.

Výživa a krmení

Marcela Vaňková, Ing. Pavel Král

Oddělení výživy a krmení je odpovědné za zajištění potravy v odpovídající kvalitě a v dostatečném množství pro 223 druhů zvířat. Každý z 1 770 jedinců chovaných v naší zoologické zahradě musí mít k dispozici nejlepší možnou krmnou dávku vycházející z nejnovějších vědeckých poznatků a ze zkušeností pracovníků zoo. Pracovníci oddělení musí zajistit její maximální pestrost a vyváženost, se správným obsahem živin. Zajišťují také úpravu krmných dávek podle kondice zvířat, březosti, laktace, nemoci, popřípadě vytvářejí krmnou dávku pro nové druhy zvířat. Při jejím sestavování úzce spolupracují s jednotlivými chovateli, zoology a s veterinárním lékařem.

Práci na celém oddělení zajišťuje vedoucí a dva pracovníci. Rozvoz krmení na jednotlivé úseky musí být dokončen do 9 hodin, tedy do doby, kdy se zoologická zahrada otevírá pro své návštěvníky. Pro rozvoz jsme nahradili traktor Zetor 5211 nákladním elektromobilem, který nám umožňuje tento termín splnit. K dovozu krmení od jednotlivých dodavatelů využíváme dodávku Peugeot Boxer.

Pro krátkodobé uchování jednotlivých složek dovezeného krmení využívá oddělení tři mrazicí boxy, hlavně na ryby a maso, a dva chladiřské boxy, jeden na ovoce a zeleninu, druhý na krátkodobé uchování masa. K uchování krmení využíváme i dva sklady pro jadrná krmiva, důležitý je sklad pro speciální doplňky výživy jako jsou minerálně vitamínové směsi, různé druhy semen, ořechy, šťávy a tak podobně. Velkokapacitní seník využíváme pro uskladnění sena a slámy v množství, které zajistí potřebu na celý rok.

Na zajištění veškerého krmení v průběhu roku 2022 bylo vyčleněno celkem 4 888 655 Kč. Na zvyšování ceny jednotlivých položek krmné dávky měla v letošním roce rozhodující vliv zvyšující se inflace. Na rozdíl v podílu jednotlivých položek nakoupených za celý rok mezi letošním a loňským rokem měl vliv příchod a odchod jednotlivých druhů zvířat. Odešli hlavně slon indický a dva orangutani bornejský. Naopak mnoho jiných druhů zvířat přibýlo, například lemur běločelý, lemur rudobříchý, pásovec kulovitý, mravenečník čtyřprstý, buvolec běločelý, klokan horský, klokan uru, hroznýš psohlavý, vodní krajty, holub krvavý a bulbul červenouchý. To znamenalo vytvoření nových krmných dávek a zajištění nových druhů krmiv. Některá krmiva jsme zajišťovali vůbec poprvé, například trubčinu pro mravenečníky (foto 1). Na rozdíl v nakoupeném množství má vliv i naše velká snaha o zkvalitňování krmiva a zvyšování pestrosti krmné dávky pro jednotlivé druhy.

Důležitou součástí krmné dávky některých zvířat je ovoce a zelenina. Za rok 2022 jsme nakoupili 10 938 kg mrkve (rozdíl oproti roku 2021 +1 171 kg), 1 765 kg celeru (-147 kg), 3 867 kg jablek (-1 296 kg), 1 436 kg hrušek (-327 kg), 1 880 kg červené řepy (-200 kg), 1 340 kg hroznového vína (-86 kg).

Výrazný podíl na celkových nákladech tvoří živočišná krmiva. V letošním roce se spotřebovalo 5 784 slepičích a křepelčích vajec. K výrazné změně krmné dávky jsme přistoupili u lvů, tygrů a irbisů. Upravili jsme počet krmení z čtyř dnů v týdnu na jeden až dva. Hlavní krmný den je v úterý, kdy zvířata dostanou celou krmnou dávku na týden. Podle spotřebovaného množství masa se v sobotu doplňují králíci a slepice. Tento způsob krmení je pro šelmy přirozenější než pravidelné denní krmení v menších dávkách. Ještě důležitější změna proběhla v druhu předkládaného krmiva. Hovězí maso, krmené dosud v největším množství, jsme nahradili pro šelmy přirozenější potravou – zvěřinou (jelen, muflon, srnec a sika) a ovčím masem. K této změně jsme přistoupili u tygrů a irbisů v září 2022, u lvů v listopadu 2022. U všech šelem jsme zaznamenali zlepšení jejich zdravotního stavu. Z důvodu nedostatku biologického krmiva nakupujeme také králíky (2 394 kg) a jednodenní kuřátka v množství 900 kg. Hlavně pro gepardy štíhlé se nakoupilo 585 kg krůt. Tuleni obecní a tučňáci brýloví (foto 2) spotřebovali 6 773 kg ryb – sledů, športů, tresek a huňáčků.

Nejnáročnější na spotřebu myší a potkanů je chov a odchov ptačích obyvatel zoo. Ke snižování nákladů dochází díky vlastní produkci myší a potkanů na pavilonu šelem a na zimovišti.

Vysoké náklady na krmení se snažíme snižovat dovozem pro obchod už nepotřebného ovoce a zeleniny z Hypermarketu Globus, v roce 2022 jsme začali také spolupracovat i s Penny Marketem. Pracovníci oddělení výživy a zahradnického úseku provedou důkladné přetřídění, ovoce a zelenina je hned druhý den součástí krmné dávky pro zvířata.

Zahradnický úsek zajišťuje bambus pro pandy červené (foto 3), lemury a papoušky, jednak založením nových porostů a hlavně péčí o ně. Ibišek, rostoucí blízko výběhu oslů somálských, využíváme ke zpestření krmné dávky u lemurů.

Stejný úsek zajišťuje po celý rok okus pro zvířata, nejčastěji vrbu, ovocné stromy, břízu, javor, v zimě smrk, borovice a jedlí. Většinu okusu získáváme mimo areál zoo.

Důležitou složkou celoroční krmné dávky, hlavně pro listožravé opice, kuskuse medvědího a tapíra čabakového, je listí. Pro zimní období se musí zamrazit, v letošním roce to bylo 238 kg listí, tedy o 84 kg více než v loňském roce. Další formou skladování listí přes zimu je letnina, kterou vyrobíme v dostatečném množství hlavně pro guerezy pláštíkové.

Na podzim zlepšujeme krmnou dávku jelenů bělohubých, sik vietnamských a nilgau pestrých díky darovaným kaštanům a žaludům.

Hlavní složkou krmné dávky pro kopytníky je v letním období zelené krmení, v zimním období seno. Zelené krmení vyrábíme z vlastních zdrojů. Luční porost a vojtěšku sklízíme na pronajatých pozemcích na Mariánské skále. Obhospodařujeme zde

celkem 26 hektarů. V letošním roce nebylo možné zajistit zelené krmení v značné části letního období, a to z důvodu velkého sucha. Toto se stalo poprvé v historii naší zoo. O to větší byla spotřeba sena za celý rok. Na letošní sezonu jsme museli zajistit 286 balíků sena, z toho 89 balíků bylo zajištěno díky zahradnickému úseku vlastní výrobou (foto 4). Dodavatelsky jsme zajistili 16 balíků vojtěškového sena, 12 balíků jetelového sena a 42 balíků slámy. V menším množství jsme zajistili seno a slámu v malých balících, hlavně pro úseky s omezeným skladováním.

Vysoké nároky našich zvířat na jednotlivá krmiva nám pomáhají zajistit naši stálí dodavatelé. Rádi bychom jim moc poděkovali za skvělou spolupráci.

První odchov ary kanindy (*Ara glaucogularis*) v Zoo Ústí nad Labem

Bc. Lukáš Ševcovic a Bc. Andrea Gruntová

Zoologická zahrada Ústí nad Labem chová ary kanindy (foto 1) od června roku 2012, kdy do zoologické zahrady dorazil jeden mladý pár. Oba jedinci vylíhli v roce 2011 (samec 1. 5. a samice 12. 10.) byli dosti mladí pro reprodukci, a proto jsme museli čekat na jejich první pokusy o páření. Od roku 2013 do roku 2016 byl pár chován přes sezónu v expoziční voliére a zimní období trávil na odchovně v blízkosti ostatních druhů našich papoušků. Od roku 2017 jsme se rozhodli ponechat papoušky pouze na odchovně, se snahou omezit stres z přesunu do expoziční voliéry a dopřát ptákům možnost zahnízdění.

Vnitřní temperovaný prostor odchovny o velikosti 1,5x1,5x2m je neustále monitorovaný a stejně tak jejich hnízdní budka o rozměrech 50x50x70cm. Venkovní voliéra navazující na vnitřní prostor má rozměry 6,5x3x1,5m. Pro možnost výběru zahnízdění byla instalována hnízdní budka i do venkovní voliéry.

V roce 2018 byla pozorována vzájemná náklonost a společné vzájemné krmění, i když bez hnízdní aktivity. Ta byla pozorována ve venkovní voliére až od roku 2020. V následujícím roce se hnízdní aktivita opakovala a pár obsadil venkovní budku. Postupně narůstala agresivita vůči chovateli a pár si budku intenzivně hlídal. Bohužel žádné hnízdění neproběhlo, ptáci budku dosti zdevastovali, a proto musela být odstraněna.

První úspěšné zahnízdění jsme pozorovali až v tomto roce, kdy samice snesla 9. 2. 2022 první vajíčko do vnitřní budky. Následovalo naklazení druhého i třetího vajíčka a nadcházející inkubace probíhala bez komplikací. 16. 3. se vylíhlo první mládě, ale zbylá dvě vajíčka byla bohužel neoplozená. Samice o vylíhlé mládě pečovala

a důkladně jej zahřívala, ale vůbec neměla snahu je nakrmit, a to po dvou dnech uhynulo.

K naší radosti následovalo druhé hnízdění, kdy samice 9. 4. snesla vajíčko a 13. 4. i druhé. Průběh inkubace byl stejný jako při prvním hnízdění, vše probíhalo v pořádku. 10. 5. se vylíhlo první mládě, ale na druhé jsme čekali marně, poněvadž druhé vajíčko bylo neoplozené. Samice o vylíhnuté mládě pečovala obdobně jako v prvním hnízdění, ale tentokrát mládě i krmila. Ve věku mláděte 3 až 5 týdnů docházelo opakovaně k převrácení na záda při krmení samcem i samicí. Mládě nebylo schopno se samo vrátit do normální polohy sedu, byla nutná pomoc chovatele. Oba rodiče si na zásah chovatele rychle zvykli a výpomoc akceptovali. Komplikace s převrácením se opakovala celkem 5x během 14 dnů a do opuštění hnízdní budky jsme nezaznamenali žádné jiné potíže (foto 2). Mladá ara opustila budku ve věku tří měsíců a jedenácti dnů. V pěti měsících jsme mladou aru očipovali a nechali otestovat peří na DNA, kde výsledky potvrdily, že se jedná o samce.

Mladá ara kaninda je stále v naší zoologické zahradě a čekáme na doporučení EEP koordinátora pro chov tohoto druhu.

Úspěšný odchov medvěda malajského (*Helarctos malayanus*)

Bc. Lukáš Ševcovic a Veronika Kořová

Chovný pár medvědů malajských dorazil do naší zoologické zahrady v roce 2006 ze zoologické zahrady Myanmar. První úspěšný odchov proběhl již v roce 2011 a druhý následoval v roce 2018.

K plánovanému spojení samce se samicí došlo 7. 4. 2022. Během dvouhodinového společného pobytu se celkem třikrát pářili a poté jsme je od sebe oddělili. Následující ráno jsme pár opět spojili a oba spolu poprvé zůstali i přes noc. Ke konci dubna byla pozorována zvýšená agresivita samice vůči samci během krmení a celkově si prostor kolem sebe více hlídala. 30. 4. agresivita samice stoupala, a tak jsme se raději rozhodli samce od samice oddělit. Nervózní chování samice nasvědčovalo možnému zabřeznutí, a proto už k žádnému spojení nedošlo. V polovině června se chování samice nepatrně zklidnilo a podle jejích tělesných změn byla chovatelka přesvědčena o březosti. Na začátku července nám březost potvrdily zvětšené mléčné žlázy samice a klesající zájem o pobyt ve venkovním výběhu.

Večer 14. 7. 2022 samice porodila živé a zdravé mládě, které před našimi zraky schovávala celé tři dny. Během prvních tří dnů po porodu samice vůbec nepřijímala potravu a mládě se dosti hlasitě projevovalo. Po pár dnech se samicí navrátil apetit a přijímala svou obvyklou potravu. Po pěti dnech od porodu jsme poprvé spatřili mládě, které se ukázalo zpoza těla samice. Chovatelská zdravotní kontrola mláděte proběhla čtrnáct dnů po porodu, kdy se podařilo samicí oddělit a chovatelka mohla v rychlosti mládě prohlédnout. Následující dny se interval při oddělování samice s mládětem pozvolna prodlužoval a samice i mládě tento postup přijímaly bezstarostně. Samice se chovala v oddělené ubikaci klidně a vždy vyčkávala na zpětné spojení s mládětem. 25. 8. proběhlo první vážení mláděte (3,45 kg) a kontrola pohlaví (samec), během manipulace se mládě hlasitě projevovalo a samice ve vedlejší ubikaci nervózně přešlapovala a snažila se dostat k mláděti. Po zdravotních kontrolách, které trávilo mládě odděleně, samice je vždy přijala bez komplikací a projevovala ukázkovou mateřskou péči. Ke konci září mládě začalo pomalu přijímat pevnou stravu poskytovanou samicí, která si sama vybírala, kterou potravu přijme a kterou daruje mláděti. V následujících dnech proběhlo povinné očkování, čipování a vážení mláděte. Ke konci listopadu mohli návštěvníci poprvé spatřit mládě ve venkovním výběhu, kde si pobyt velice užívalo.

Jediné narozené mládě medvěda malajského v evropských zoologických zahradách v roce 2022 se má k světu a těší se velkému zájmu návštěvníků.

Změna ve způsobu krmení velkých kočkovitých šelem

Ing. Petra Padalíková a Bc. Lukáš Ševcovic

V září loňského roku jsme přistoupili k dlouho plánované změně ve způsobu krmení našich velkých koček. Inspirací pro nás byly loňské prezentace plzeňských kolegů na jarních komisích v Plzni. Doposud jsme naše šelmy krmili 3x až 4x týdně, majoritní podíl tvořilo hovězí maso. Spíše doplňkem bylo krmení v podobě králíků a opeřených slepic, které zároveň tvořilo ekonomicky nejnáročnější část krmné dávky. U zvířat jsme se potýkali s častými průjmy.

Nová krmná dávka je založena na zkrmování celých těl, resp. velkých částí krmných zvířat, která jsou podávána 1x týdně. Množství předkládaného krmiva je variabilní dle zvoleného krmného zdroje. Hlavním krmným zdrojem je zvěřina (majoritně jelen, méně daněk, muflon), kopytníci ze zoo v rámci populačního managementu breed and cull, ovce v rouně a stále i hovězí maso z jatek, jehož zkrmování se však snažíme minimalizovat. Pokud zvířata do čtyř dnů svoji porci sežerou, dostanou přídavek v podobě biologického krmiva (králík, slepice). Pro zkrmování zoozvířat i ovcí v rouně bylo nutné zažádat Krajskou veterinární zprávu o výjimku z použití vedlejších produktů živočišného původu (VŽP) nebo získaných produktů (ZP).

Celý proces schválení výjimky byl velice zdouhavý, ale díky vstřícnému přístupu našich státních veterinářů jsme tuto výjimku v prosinci získali.

Nový způsob krmení jsme nejdříve aplikovali u irbisů a tygrů. Irbisové se ukázali jako velice konzervativní a zpočátku nové krmné zdroje odmítali, rekordem byl dvoutýdenní dobrovolný půst našeho samce. V současné době přijímají krmení bez problémů (foto 1). V případě tygrů jsme zaznamenali nejlepší odezvu, chronické průjmy zcela vymizely, zvířata také projevují nové vzorce chování. Kořist si chrání (foto 2) a schovávají. U lvů jsme zpočátku krmnou dávku nechtěli měnit z důvodu jejich pokro-

čilého věku a zdravotních problémů. Ke změně jsme se nakonec také odhodlali a ukázalo se, že naše obavy byly zbytečné a že lvům změna krmeného režimu také velice prospívá.

V průběhu roku nastane bohužel období, kdy máme menší problém se zajišťováním zvěřiny z důvodu sezónního omezení lovu. Krmení v tomto období bychom chtěli založit na ovcích. Pracujeme tedy na vytvoření sítě soukromých chovatelů, kteří by do zoo mohli pravidelně ovce dodávat.

Nově chovaný druh – mravenečník čtyřprstý (*Tamandua tetradactyla*) a rekonstrukce jeho expozice

Ing. Eliška Barcalová

Mravenečník čtyřprstý (*Tamandua tetradactyla*) je zástupce jihoamerické fauny. Vyskytuje se v rozmanitých prostředích až do výšky 2 000 m n. m., a to jak v tropických deštných pralesích, tak i v suchých lesích, savanách a v oblastech trnitých křovin.

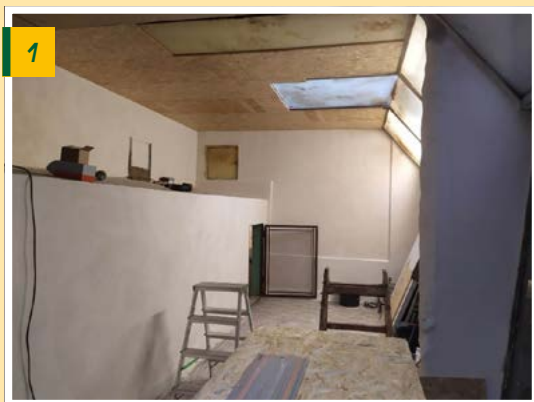
Jeho typickými znaky jsou malá špičatá hlava s protáhlým čenichem, štíhlé béžově zbarvené tělo, řídké osrstěný ovíjivý ocas a mohutné končetiny s dlouhými drápy. V dospělosti dorůstá mravenečník čtyřprstý délky těla cca 55–90 centimetrů a ocas má délku 40–70 centimetrů. Jeho hmotnost se pohybuje kolem 4-8 kg.

Tento druh má převážně noční aktivitu. Výborně se pohybuje v korunách stromů, při pohybu po zemi je neobratný. Vzhledem k délce drápů je nucen našlapovat na vnější hranu chodidel. Naopak při získávání potravy jsou takto vybavené končetiny stěžejní. Silné drápy jsou velice účinné při rozhrabávání tlejících kmenů a hmyzích hnízd. Potrava mravenečníků se skládá z různých druhů hmyzu, mravenců, termitů, ale i včel – včetně medu a trubčiny. Ke snazší konzumaci jim pomáhá prodloužený čenich a lepkavý jazyk, který může být dlouhý až 40 centimetrů. Mají špatně vyvinutý zrak a sluch, naopak čich mají výborný a pomáhá jim při vyhledávání zdrojů potravy.

Pokud jsou mravenečníci vyrušeni, nejprve se ozývají výhružným syčením a vylučují nepříjemný zápach z análních žláz. Při pocitu ohrožení je typická jejich obranná pozice, kdy se postaví na zadní nohy, balancují s dopomocí ocasu a prudce mávají předními končetinami s potenciálně smrtícími drápy.

Samice jsou březí 4-5 měsíců a rodí většinou jedno mládě. Dvojčata se vyskytují velmi vzácně.

Samice mládě nosí na hřbetě u kořene ocasu nebo jej odkládá na bezpečné místo ve větších. Přibližně po šesti měsících se mládě odstaví, ale s matkou může zůstat až do stáří jednoho roku, kdy pohlavně dospívá.

Podle mezinárodní databáze ZIMS chová v Evropě mra-
vенеčníky čtyřprsté celkem 47
zoologických zahrad. V České
republice je tento druh k vidění
také v Zoo Olomouc a v Zoo
Zlín.

Zoo Ústí nad Labem získala
začátkem roku 2022 mladý,
přibližně dvouletý pár mra-
vенеčníků čtyřprstých od sou-
kromého chovatele. Jedná se
o F1 generaci, tj. o potomky
zvířat z přírody.

První dva měsíce strávila zvířata
v zázemí, než jsme jim upravili
a zadaptovali expozici. Vnitřní
ubikace vznikla propojením

dvou původně menších expozic. Opravili jsme stropní část a provedli novou vý-
malbu situovanou spíše do tmavších a tlumených odstínů, jakožto simulaci deštné-
ho pralesa (foto 1–3). Tento dojem přibližuje i svislé umístění většiny nových kmenů
a parkosů. Nezbytné bylo vybudování odpočinkových zón. K dispozici mají ložnou

plochu z větví, ale i polootevřené spací boudy. Jako substrát posloužila borka. Vnější expozice prošla podobnými úpravami (foto 4), zadní stěna se zrekonstruovala a natřela. Taktéž jsme přidali nové parkosy, kmeny a pařezy. Substrátem je opět borka. Tuto novou expozici sdílí s mravenečnický čtyřprstými i pár chvostanů bělolících (*Pithecia pithecia*) a samec pásovce kulovitého (*Tolypeutes matacus*).

4

Chov koňovitých v Zoo Ústí nad Labem

Ing. Pavel Král

V zoologické zahradě chováme v současné době tři druhy zvířat patřící do čeledi koňovitých, zebra Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*), která je poddruhem zebry horské (*Equus zebra*), osla somálského (*Equus africanus somaliensis*), který je poddruhem osla afrického (*Equus africanus*) a domestikovaného pony shetlandského (*Equus caballus*).

Zebra Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*) je řazena mezi taxony zranitelné. V evropské populaci chová tyto zebry 31 institucí v 11 zemích. Celkový počet chovaných zvířat je 99, z toho 31 hřebců a 68 klisen. Naše zoo chová zebra Hartmannové od roku 1975, tj. 47 let. V té době bylo nakoupeno dvanáct zvířat, dva hřebci a deset klisen, ze Zoo Dvůr Králové nad Labem. Pocházela z přímého odchytu uskutečněného Ing. Josefem Vágnerem na jaře 1975 v jihozápadní Africe. Zebra Hartmannové byla prvním opravdu vzácným zvířetem chovaným v naší zoologické zahradě. Poslední zebra z odchytu uhynula v roce 1991. Ostatní u nás chované klisny, kromě dvou výjimek, které do chovu významně nezasáhly, pocházely z této zakladatelské populace. Všechny klisny u nás chované v roce 2022 se narodily v naší zoo. V chovu těchto kopytníků dosáhla Zoologická zahrada Ústí nad Labem významných úspěchů, ať už jsme měli po většinu doby největší chovnou skupinu ze všech evropských zoologických zahrad nebo počtem narozených mláďat.

Dne 7. dubna 2022 se po tříleté pauze narodilo již 109. hříbě (foto 1). Porod jsme očekávali, březí klisna byla včas oddělena od stáda. V jejím boxu jsme připravili hlubokou podestýlku z důvodu snadnějšího postavení se mláďěte, ale hlavně z důvodu tepelné izolace. Narození hříběte proběhlo tradičně v noci, po 371denní březosti. Mláďe bylo od počátku velice vitální, hned po narození mohlo jít spolu s matkou na krátký čas do venkovního výběhu. Sameček dostal jméno Boy. Sedmiletá matka Biri měla hříbě poprvé, pro

20letého hřebce Eddiho to bylo 12. hříbě. Zajímavostí je, že Eddiho prvních šest narozených mláďat v naší zoo bylo samičího pohlaví, dalších šest narozených mláďat je zase samčího pohlaví.

Osel somálský (*Equus africanus somaliensis*) je řazen mezi kriticky ohrožená zvířata. Je nejhroženějším druhem z čeledi koňovití. Ke konci roku 2022 bylo v evropském chovu evidováno 171 jedinců ve 40 institucích.

Tyto osly chováme od 2. března 1992, kdy z Tierparku Berlin získal tehdejší ředitel zoo MVDr. Vladimír Mikulica skupinu dvou hřebců a dvou klisen. Chov tohoto vzácného druhu byl v zoologických zahradách v té době velmi výjimečný, naše zoo byla jedna z prvních, kam se dovezla celá chovná skupina. Jednalo se o kompenzaci za zabavenou slonici, která zůstala v rotterdamské zoo. Zvířata byla přivezena do nově postaveného pavilonu, který měl podle původního plánu sloužit jako pavilon pro velbloudy.

Prvního hříběte jsme se dočkali po více jak dvou letech. Samec Claude se narodil dne 13. 4. 1994 a byl i prvním oslem somálským narozeným v českých a slovenských zoologických zahradách. Od té doby do konce roku 2022 se zde narodilo 30 mláďat, poslední v roce 2020. V současné době chováme tři klisny, z toho dvě klisny mláďata pravidelně odchovávají (foto 2). Nyní doufáme, že se i třetí klisně podaří zabřeznout a v naší zoo přivítáme další mláďě.

Dne 2. 3. 2022 jsme tedy oslavili 30. výročí úspěšného chovu. Pro děti byla připravena na pavilonu šelem tvořivá dílna, přímo u výběhu oslů zase vyprávění zoologa o tomto velmi vzácném zvířeti.

K velkému rozvoji chovu pony shetlandského (*Equus caballus*) došlo v 70. letech. Poníky jsme přivezli ze zoologických zahrad Chomutov, Bratislava, Dvůr Králové a Halle. Naše stádo se postupně rozrůstalo, vrchol chovu byl v 80. letech, kdy jsme chovali 11 zvířat. Při zoologické zahradě existoval populární dětský kroužek Pony club. Kroužek navštěvovalo průměrně 10 dětí, které se pod dohledem zkušeného zaměstnance zoo učily o poníky pečovat. S poníky, podobně jako s koňmi, se chodilo mimo areál zoologické zahrady, děti jezdily na loukách na Mariánské skále. S poníky se o prázdninách pořádala také tábory pro děti na Strádově. Další pravidelnou aktivitou byla účast v průvodu na 1. máje. V současné době je pony shetlandský jediným domestikovaným koňovitým v naší zoo.

V historii naší zoo jsme chovali ještě dva poddruhy zebrы stepní (*Equus quagga*). Pár zeber Böhmových (*Equus quagga boehmi*) jsme získali v roce 1970 výměnnou za jiná zvířata. Tyto zebrы jsme chovali do roku 1974, kdy byla poslední prodána do jihlavské zoo. Zebru Burchellovu (*Equus quagga burchellii*), dříve damarskou, jsme chovali od roku 1986 na pavilonu gazelinec (foto 3). Pár dovezený ze Zoo Praha byl za dva roky doplněn další klisnou. Tyto zebrы se u nás nikdy nerozmnožily. V letech 1992-1993 byla klisna odvezena do Zoo Krakow a pár do belgického Amougies.

Dalším zvířetem chovaným v historii naší zoo je osel domácí (*Equus africanus f. asinus*), který je domestikovanou formou osla afrického. V historii jsme chovali početné stádo, ve kterém jsme dosahovali pravidelných odchovů. V roce 1989 jsme chovali devět oslů domácích, v současné době je již nechováme.

Koně domácího (*Equus caballus*) jsme chovali už v 50. letech minulého století. Zajímavostí z naší historie je velice úspěšný chov v 70. a 80. letech, kdy byla zoo významným chovatelem anglického plnokrevníka a arabského polokrevníka (foto 4). První koně byly nakoupeni v roce 1975 ze známého chovu v Xaverově, později byla skupina doplněna nákupem tří koní z JZD Svinčice. Zvířata se úspěšně rozmnožovala, jejich početní stav úspěšně narůstal, v roce 1984 jsme chovali 14 koní. Klisna Kalifornie plemene anglického plnokrevníka, narozená v ústecké zoo, se zúčastnila mnoha steeplových závodů, kde získala poměrně vysokou finanční částku. Dokonce se výborně umístila v kvalifikačních dostizích na Velkou pardubickou, kvalifikovala se, ale bohužel zranění jí nedovolilo tento náročný závod absolvovat. Její dcera, klisna Karpatka, zase jezdila jedničkové rovinné dostihy v Chuchli. Celé stádo bylo ustájeno v konírně, současném chovném zařízení pro lamy a velbloudy. V zoologické zahradě byla pro ně vybudovaná jízdárna, s koňmi se chodilo jezdit také na louky Mariánské skály. Chov byl ukončen v roce 1989 prodejem koní do JZD Jenišovice, klisna Kalifornie se později na pár let do zoo ještě vrátila.

V roce 2023 se počet koňovitých rozroste o nový zajímavý druh. Po úpravách v bývalém výběhu pro slony přivezeme čtyři klisny koně Převalského (*Equus przewalskii*). Tento druh bude chován v naší zoo poprvé. Bude to osmý taxon čeledi koňovitých v historii naší zoo.

Přerušení chovu orangutanů bornejských

Mgr. Ing. Anna Čermáková

Začátkem roku 2022 jsme v Zoo Ústí nad Labem chovali dvě samice orangutana bornejského (*Pongo pygmaeus*) – Nuninku s dcerou Cantik (foto 1). Pro jejich transport do jiných zoo jsme se rozhodli z důvodu nevyhovujícího chovatelského zařízení, ve kterém nebylo možné dále pokračovat v chovu tohoto druhu. Obě samice byly převezeny do zahrad, kde se zapojí do rodinných skupin a budou moci odchovávat mláďata.

28. března proběhl transport Cantik do Zoo Rostock. Transport začal brzy ráno. Díky pečlivým přípravám a práci chovatelů nastoupila Cantik do transportní bedny dobrovolně bez použití anestezie. Během několika minut tak byla připravena na transport. Cantik doprovázela do nového domova její chovatelka, která jí měla ulehčit adaptaci na nové prostředí. Transport proběhl v pořádku a Cantik se již v pozdních odpoledních hodinách seznamovala se svým novým domovem. Přes počáteční ostýchavost a pomalý rozjezd byla již týden po transportu spojena se dvěma samicemi a jejich mláďaty. Nedošlo mezi nimi k žádnému konfliktu. Její zapojení do rostocké skupiny proběhlo velmi dobře. S chovným samcem Sabasem se nejprve poznávala pouze přes mříž, ale i jejich spojení proběhlo bez problémů.

Pro Ňuninku (foto 2) bylo původně vydáno doporučení k přesunu do nově zbudovaného zařízení v norské zoo Kristiansand. Po téměř osmiměsíční neúspěšné snaze o vydání povolení CITES jsme museli kontaktovat koordinátora s prosbou nalézt umístění v rámci Evropské unie. Důvodem neúspěchu bylo nedostatečné doložení původu zvířete. Ňuninka

byla do Zoo Ústí nad Labem umístěna v roce 1989, kdy na našem území neplatila legislativa CITES. Dostali jsme se do patové situace, rozhodnutí vydal přímo Sekretariát CITES sídlící v Ženevě a jedinou šancí by bylo odvolání s dlouhým čekáním na výsledek. Ňuninka v zoo zůstávala osamocena více než pět měsíců a bylo znát, že jí samota nedělá dobře. K naší velké radosti koordinátor vydal náhradní doporučení na přesun do francouzské Zoo Beauval. Po vydání doporučení Ňuninku v naší zoo navštívila chovatelka ze Zoo Beauval. Lehce jsme se obávali, zdali ji neodradí specifická povaha zvířete, která má původ v částečně umělém odchovu. Ňuninka je tvrdohlavá a často odmítá spolupracovat. Byli jsme však velmi potěšeni, protože právě s takovými zvířaty mají francouzští kolegové velké zkušenosti a pro drobné rozmary Ňuninky měli pochopení. V Beauval je dokonce chováno několik orangutanů, kteří pochází z cirkusu a každý z nich má specifické poruchy chování.

K samotnému transportu došlo 19. září. Transport začal brzy ráno. Ňuninka opět bez problému nastoupila do transportní bedny, takže byla během několika minut naložena a připravena k odjezdu (foto 3). Cestou jí opět doprovázeli chovatelé, kteří s ní zůstali několik dní v Beauval. Na rozdíl od Zoo Rostock jsou v Zoo Beauval velmi opatrní a nejprve Ňuninku spojili se starší samicí gibona. Ke spojení s orangutany dojde postupně během roku 2023. Je vysoká pravděpodobnost, že by Ňuninka v Zoo Beauval mohla ještě mít mládě. Rok před jejím transportem tam totiž byl dovezen

mladý chovný samec z Maďarska, který je také geneticky velmi cenný.

Zoo Ústí nad Labem tak prozatím ztrácí jeden ze svých ikonických druhů. Do evropského chovu však významně přispěla úspěšnými odchovy kultovního páru Ňunáka a Ňuninky. Tento pár zde odchoval tři mláďata, která

4

postupně obohatila chov evropských zoologických zahrad. První dvě odchovaná mláďata, oba samci, mají už své potomky. Samec Amos (nar. 20. 12. 2000) odešel do holandské Zoo Apenheul, kde se od roku 2008 stal otcem již 7 mláďat. Druhé z odchovaných mláďat, samec Budi narozen 20. 1. 2007, odcestoval do německé Zoo Kolín nad Rýnem. V této zoo žije od roku 2015 a prozatím zde má jedno mláďe. Třetím odchovaným mláďetem je již zmíněná samice Cantik narozená 17. 12. 2011. Vzácné geny orangutanů z Ústí nad Labem se tedy úspěšně šíří dále.

V budoucnu se k chovu orangutanů plánujeme vrátit, a to přebudováním pavilonu slonů na Asijský prales, kde budou žít orangutani bornejský spolu s několika dalšími asijskými druhy zvířat. Dispozice a vlastnosti stávajícího slonince včetně rozlehlých okolních výběhů totiž nabízejí optimální podmínky pro vznik krásného a moderního komplexu, který návštěvníkům zoo ukáže faunu asijských pralesů. V tuto chvíli již probíhají práce na projektu přestavby. Přebudování slonince bude nákladné, nicméně díky záchrannému fondu zoo to není nereálné.

V Zoo Ústí nad Labem zůstal pouze třiapadesátiletý samec Ferda (foto 4), který je křížencem orangutana bornejského a sumaterského. Jeho transport by byl vzhledem k jeho vysokému věku a zdravotnímu stavu velmi rizikový.

*Vizualizace 1: Interiér plánovaného Asijského domu
(Autor: Kryštof Krejča)*

*Vizualizace 2: Exteriér plánovaného Asijského domu
(Autor: Kryštof Krejča)*

Projekt 100 ptačích budek

Jana Doboszová, Jan Dobosz, Ing. Pavel Král

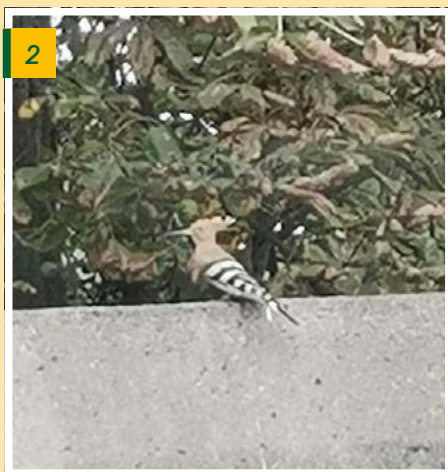
Projekt 100 ptačích budek začal v roce 2008 při příležitosti stého výročí založení soukromé ptačí rezervace Heinrichem Lumpem. Cílem projektu bylo navázat na tradici ochrany ptactva a nabídnout zpěvným druhům další možnost hnízdění a vyvedení mláďat. Nezbytnou součástí projektu byly pravidelné kontroly s cílem pozorování a zaznamenání úspěšnosti či nezdaru zahrnízdění. Celkem bylo vyvěšeno deset typů budek – sýkorník pro velké a pro malé druhy sýkor, sýkorník se šterbinou, polobudka, lejskovník, rorýsovník, budka pro špačky a budka pro sovy, později byl přidán plchovník, v kterém ptáci také hnízdí.

Rok 2022 byl tedy již patnáctou hnízdní sezónou. Během těchto let některé budky podlely působení času a povětrnostním podmínkám, takže musely být vyřazeny a nahrazeny novými, jiné se opravily.

V roce 2022 bylo celkem sledováno 78 budek. Hnízdní rok to byl úspěšný, zaznamenali jsme jen minimum uhynulých mláďat. Celkem 52 budek (66%), se stalo domovem nové ptačí generace. Tradičně převládá výskyt sýkor koňader (24 budek) – *foto 1* – a vrabců domácích (16 budek). Ubyli špačci obecní, vrátili se jen do 4 budek, kde vyvedli mladé a v jedné další se o to pokusili, nicméně nesnesli vajíčka. Špačci standardně obsazují jediný vyvěšený plchovník. Nezaznamenali jsme žádné rehky domácí, ubylo i rehků zahradních, vybrali si k zahrnízdění jen 2 budky. Podobně jako loni jsme zaznamenali úspěšné hnízdění rorýse obecného v budce typu sovník v horní části zoo. Každoročně ubývá sýkora modřinka, tentokrát se pokusila o vyvedení pouze v jediné budce. Snese 7 vajíček, ale z neznámého důvodu je opustila a vajíčka vystydlá. Jedna sýkora modřinka pravidelně hnízdí v budce, která je ale ukázková pro návštěvníky zoo, v blízkosti historického hrádku. V době hnízdění budku tedy zabezpečujeme proti otevření. V 6 budkách jsme sledovali různé pokusy od vystavění hnízda po snesení vajíček, ale ptáci nakonec budky opustili.

Mezi ptáky se vyskytuje predace. Jeden druh vystaví hnízdo, snese i vajíčka, ale nakonec ho vystřadí druhý, který svá vajíčka vyzvede a vyvede mladé. Našli jsme

budku, kde na dně bylo sýkorčí hnízdo z mechu, a na něm nánosy suché trávy, které používá vrabec. Mezi hnízdy jsme našli studená zahrabaná sýkorčí vajíčka. Predace byla pozorovaná minimálně ve 3 budkách.

Ptačí hnízdní sezóna končí v červenci/srpnu v závislosti na suchu a počasí. Tou dobou se o budky začínou zajímat noví nájemníci – plši. Plši budky milují a hojně je využívají k vychování mláďat. Ve 12 budkách se zabydleli, v 6 se jim narodilo celkem 24 mláďat.

Kromě sledování budek také pravidelně monitorujeme hnízdění vlaštovek obec-

ných v pavilonu pro osly somálské. Oslí zůstávají v období hnízdění v travnatém výběhu, pavilon je tedy prázdný. Tím nabízí vhodné prostory k vyvedení mláďat a hlavně dostatek klidu a vhodné potravy. Letos jsme napočítali celkem 18 obsazených hnízd, o jedno méně než v loňském roce.

Kromě monitoringu běžných ptáků hnízdících v zoo byly v roce 2022 pozorovány i druhy, u kterých jsme zaznamenali pouze krátký pobyt v areálu zoo. Zaznamenali jsme i druhy, které řadíme mezi silně ohrožené, v minulosti se u nás nevyskytující. V srpnu byl pozorován několik dní v horní části zoo dudek chocholatý (foto 2), o prázdninách v okolí výběhu lemuru žluva hajní. V dolní a střední části zoo byl opakovaně pozorován datel černý. V dolní části zoo byl také opakovaně pozorován konipas horský. Pravidelně se zde vyskytuje králíček ohnivý.

Zoologická zahrada je také členem České ornitologické společnosti. Začátkem ledna probíhá pravidelné sčítání ptáků na krmítkách, které ČSO pořádá pod názvem Ptačí hodinka a které se pravidelně účastníme. Poblíž historického hrádku se nachází naše hlavní dřevěné krmítko, které v roce 2018 věnovala zoologické zahradě obec Doubice, rodiště Heinricha Lumpeho. Jeho dřevěná socha stojí poblíž krmítka (foto 3). V roce 2022 bylo pozorováno 11 druhů ptáků – sýkora koňadra, sýkora modřínka, sýkora babka, červenka obecná, straka obecná, sojka obecná, brhlík lesní, hrdlíčka zahradní, kos černý, dlask tlustozobý a pěnkava obecná.

Stavy zvířat

Savci (Mammalia)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
alpaka <i>Vicugna pacos</i>	2.4	1.0	0.1	0.1	1.1	2.3
anoa nížinný <i>Bubalus depressicornis</i>	1.1 <i>EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I</i>					1.1
antilopa jelení <i>Antilope cervicapra</i>	5.6 <i>RDB=LC</i>	0.2		0.1	1.2	4.5
béložubka nejmenší <i>Suncus etruscus</i>	<i>RDB=LC</i>	1.2	2.2		1.2	2.2
buvolec pestrý <i>Damaliscus pygargus</i>	<i>RDB=LC</i>		0.3			0.3
gepard štihlý <i>Acinonyx jubatus jubatus</i>	1.2 <i>EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I</i>	0.2				1.4
gibbon bělolící <i>Nomascus leucogenys</i>	2.3.1 <i>EEP,RDB=CR,CITES=I</i>					2.3.1
guanako <i>Lama guanicoe</i>	1.2 <i>RDB=LC</i>	1.0	1.1		1.0	2.3
gueréza plášťiková <i>Colobus guereza caudatus</i>	5.3 <i>EEP,RDB=LC</i>			5.2		0.1
hulman jávský <i>Trachypithecus auratus</i>	2.3 <i>RDB=VU</i>			0.2		2.1
chvostan bělolící <i>Pithecia pithecica</i>	1.1 <i>EEP,RDB=LC</i>					1.1
irbis <i>Panthera uncia</i>	1.1 <i>EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I</i>					1.1
jelen bělohuby <i>Cervus albirostris</i>	5.7 <i>EEP,RDB=VU</i>	3.1	0.1		4.0	4.9
jelínek vepří <i>Hyelaphus porcinus</i>	<i>EEP,RDB=EN</i>		1.1			1.1
kabar pižmový <i>Moschus moschiferus</i>	1.0 <i>EEP,RDB=VU,CITES=I</i>				1.0	
kaloň pobřežní <i>Pteropus hypomelanus</i>	5.3 <i>RDB=LC</i>	0.0.1				5.3.1
klokán horský východní <i>Osphranter robustus robustus</i>	<i>RDB=LC</i>		2.0			2.0
klokán uru <i>Thylogale brunii</i>	<i>RDB=VU</i>		1.1			1.1
kočkodan Brazzův <i>Cercopithecus neglectus</i>	3.2 <i>EEP,RDB=LC</i>					3.2
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	1.1 <i>RDB=LC</i>		1.1	0.1	1.0	1.1
koza domácí <i>Capra hircus</i>	1.2	4.0	0.2		1.1	4.3

Savci (Mammalia)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Ochov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
králik domácí - český strakáč <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1.4			0.1		1.3
kuandu obecný <i>Coendou prehensilis</i>	1.1 ESB,RDB=LC					1.1
kůň domácí - pony <i>Equus caballus</i>	1.4					1.4
kuskus medvědí <i>Ailurops ursinus</i>	1.1 RDB=VU					1.1
lama krotká <i>Lama glama</i>	2.3	1.1	0.1	0.1	1.2	2.2
lemur běločelý <i>Eulemur albifrons</i>	RDB=EN,CITES=I		1.0			1.0
lemur červenobřichý <i>Eulemur rubriventer</i>	EEP,RDB=VU,CITES=I		2.0	1.0		1.0
lemur kata <i>Lemur catta</i>	7.7 EEP,RDB=EN,CITES=I					7.7
lenochod dvoupřstý <i>Choloepus didactylus</i>	1.6 ESB,RDB=LC	0.0.1		0.1	0.1	1.4.1
lev konžský <i>Panthera leo bleyenberghi</i>	1.1 EEP,RDB=VU					1.1
lviček zlatý <i>Leontopithecus rosalia</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.1
makak káповý <i>Macaca radiata</i>	1.4 RDB=LC					1.4
mandril <i>Mandrillus sphinx</i>	2.6 EEP,RDB=VU,CITES=I	1.0		1.0		2.6
medvěd malajský <i>Helarctos malayanus</i>	1.1 ESB,RDB=VU,CITES=I	1.0				2.1
mravenečník čtyřprstý <i>Tamandua tetradactyla</i>	ESB,RDB=LC		1.1			1.1
muntžak malý <i>Muntiacus reevesi</i>	1.2 EEP,RDB=LC	0.2				1.4
nilgau <i>Boselaphus tragocamelus</i>	2.3 RDB=LC	0.1		0.2	1.0	1.2
nosál bělohuby <i>Nasua narica</i>	1.1.2 ESB,RDB=LC				0.0.2	1.1
nyala nížinná <i>Tragelaphus angasii</i>	ESB,RDB=LC		3.0	3.0		
ocelot slaništní <i>Leopardus geoffroyi</i>	0.2 EEP,RDB=LC,CITES=I					0.2
orangutan - hybrid <i>Pongo pygmaeus x abelli</i>	1.0 RDB=CR,CITES=I					1.0
orangutan bornejský <i>Pongo pygmaeus</i>	0.2 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I				0.2	

Savci (Mammalia)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Odhov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
oseľ somáľský <i>Equus africanus somalicus</i>	3.3 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I				1.0	2.3
ovce domácí - kamerunská <i>Ovis aries aries</i>	2.7	1.1			1.1	2.7
panda červená <i>Ailurus fulgens fulgens</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I		0.1	0.1		1.1
pásovec kulovitý <i>Talypeutes matacus</i>	RDB=NT		1.0			1.0
pekari páskovaný <i>Pecari tajacu</i>	0.2 RDB=LC					0.2
prase domácí - göttingenské <i>Sus domesticus</i>	0.1					0.1
rosomák sibiřský <i>Gulo gulo sibirica</i>	1.1 EEP,RDB=LC			0.1		1.0
sika vietnamský <i>Cervus nippon pseudaxis</i>	7.9 EEP,ISB,RDB=LC	1.2		5.0		3.11
slon indický <i>Elephas maximus bengalensis</i>	0.1 EEP,RDB=EN,CITES=I				0.1	
surikata <i>Suricata suricatta</i>	10.7 RDB=LC	4.1	1.0		9.6	6.2
šakal čabrákový <i>Canis mesomelas</i>	1.1 RDB=LC			0.1		1.0
tamarin bělohubý <i>Saguinus labiatus</i>	3.3 EEP,RDB=LC	0.2.2			0.2	3.3.2
tamarin žltoruký <i>Saguinus midas</i>	0.2 EEP,RDB=LC	0.0.2	1.0			1.2.2
řana severní <i>Tupaia belangeri</i>	1.1 RDB=LC		0.1	0.1		1.1
tapir čabrákový <i>Tapirus indicus</i>	1.0 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.0
tuleň obecný <i>Phoca vitulina vitulina</i>	1.2 RDB=LC					1.2
řur domácí - watusi <i>Bos taurus</i>	1.2	1.2	0.2		1.1	1.5
řur malajský <i>Panthera tigris jacksonii</i>	1.1 ISB,RDB=CR,CITES=I					1.1
řur černobílý <i>Varecia variegata</i>	3.1 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					3.1
řelbloud dvouhřbý - domácí <i>Camelus bactrianus</i>	1.3					1.3
řelemyš obláčková <i>Phloeomys pallidus</i>	0.1 ESB,RDB=LC		2.1		1.1	1.1
řeverka řevostova <i>Callosciurus prevostii</i>	RDB=LC		1.0			1.0

Savci (Mammalia)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Ochov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Ochod Departure	Stav k 31. 12. 2022
vlk hřívnatý <i>Chrysocyon brachyurus</i>	0.1 EEP,ISB,RDB=NT			0.1		
voduška červená <i>Kobus leche kafuensis</i>	1.2 ESB,RDB=VU		1.0	0.1		2.1
voduška jelenovitá <i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	1.4 RDB=NT	1.1	1.0		1.0	2.5
vydra malá <i>Aonyx cinerea</i>	1.1 ISB,RDB=VU,CITES=I		1.1		1.1	1.1
zebra Hartmannové <i>Equus zebra hartmannae</i>	4.7 EEP,ISB,RDB=VU	1.0		0.1	1.0	4.6
žirafa Rothschildova <i>Giraffa camelopardalis camelopardalis</i>	0.3 EEP,RDB=VU					0.3

Ptáci (Aves)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Ochov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Ochod Departure	Stav k 31. 12. 2022
amadina diamantová <i>Emblema guttata</i>	1.0.6 RDB=NT	0.0.7		0.0.2	0.0.4	1.0.7
amadina Gouldové <i>Chloebia gouldiae</i>	0.1.3 RDB=NT		0.2.2	0.1		0.2.5
ara ararauna <i>Ara ararauna</i>	1.1 RDB=LC					1.1
ara červenouchý <i>Ara rubrogenys</i>	1.1 EEP,RDB=EN,CITES=I					1.1
ara hyacintový <i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	1.1 EEP,RDB=VU,CITES=I					1.1
ara kaninda <i>Ara glaucogularis</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I	1.0				2.1
ara vojenský <i>Ara militaris</i>	1.1 RDB=VU,CITES=I					1.1
ara vojenský <i>Ara militaris mexicana</i>	1.1 ESB,RDB=VU,CITES=I					1.1
ara zelený <i>Ara ambigua</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.1
bulbul červenouchý <i>Pycnonotus jocosus</i>	1.1.4 RDB=LC		1.1			1.1
čejka australská <i>Vanellus miles</i>	1.4.4 RDB=LC			0.0.4	0.1	1.3
čírka obecná <i>Anas crecca crecca</i>	3.2 CROH=OH,RDB=LC					3.2
čírka úzkozobá <i>Marmaronefta angustirostris</i>	1.1 RDB=VU					1.1

Ptáci (Aves)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
dytěk velký <i>Burhinus grallarius</i>	1.1 RDB=LC					1.1
holub domácí <i>Columba livia f. domestica</i>	0.0.4			0.0.4		
holub chocholatý <i>Ocyphaps lophotes</i>	1.2.3 RDB=LC			0.0.2		1.2.1
holub krvavý <i>Gallocolumba luzonica</i>			1.0			1.0
holub nádherný <i>Ptilinopus superbus</i>			1.1			1.1
husička vdovka <i>Dendrocygna viduata</i>	1.2 RDB=LC					1.2
jeřáb mandžuský <i>Grus japonensis</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.1
kachna domácí - smaragdová <i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>	1.0					1.0
kachna žlutozobá <i>Anas undulata</i>	3.3 RDB=LC				0.1	3.2
kachnička šedoboká <i>Callonetta leucophrys</i>	2.0 RDB=LC			1.0		1.0
kakadu molucký <i>Cacatua moluccensis</i>	1.0 EEP,RDB=VU,CITES=I					1.0
kakadu palmový <i>Probosciger aterrimus</i>	2.2 EEP,RDB=LC,CITES=I					2.2
korunáč vějířový <i>Goura victoria</i>	1.1 ESB,RDB=NT					1.1
křepelka korunkatá <i>Rollulus rouloul</i>	1.2 RDB=NT				0.1	1.1
kur domácí <i>Gallus gallus f. domestica</i>	2.2.2			1.0.2		1.2
kur domácí - velsumka <i>Gallus gallus f. domestica</i>	1.0					1.0
kystráček modrolící <i>Entomyzon cyanotis</i>	1.1 RDB=LC	0.0.2		1.0	0.0.2	0.1
lori zelenoocasý <i>Lorius chlorocercus</i>	1.0 RDB=LC					1.0
loskuták posvátný <i>Gracula religiosa</i>	1.1 EEP,RDB=LC					1.1
majna chocholatá <i>Acridotheres cristatellus</i>	0.1 RDB=LC					0.1
majna Rothschildova <i>Leucopsar rothschildi</i>	1.2 EEP,RDB=CR,CITES=I		1.1	1.2	0.1	1.0

Ptáci (Aves)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
nandu pampový <i>Rhea americana</i>	2.2 RDB=NT	0.0.3			0.0.3	2.2
papoušek nádherný <i>Polytelis swainsonii</i>	2.2.2 RDB=LC					2.2.2
papoušek vinkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	0.0.19 RDB=LC	0.0.7		0.0.11		0.0.15
pásovnik dlouhoocasý <i>Poephila acuticauda</i>	2.1.3 RDB=LC	2.2.12		0.0.1	2.2	2.1.14
pásovnik krátkoocasý <i>Poephila cincta cincta</i>	1.0 RDB=LC		1.1			2.1
perlička kropenatá <i>Numida meleagris</i>	0.0.20 RDB=LC		0.0.20	0.0.12		0.0.28
pštros dvouprstý <i>Struthio camelus</i>	0.3 RDB=LC,CITES=I					0.3
puštitk bělavý pobaltský <i>Strix uralensis liturata</i>	1.0 CROH=KOH,RDB=LC					1.0
sova pálená <i>Tyto alba</i>	2.2 CROH=SOH,RDB=LC	2.3			2.2	2.3
sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	1.1 EEP,RDB=LC	1.1			0.1	2.1
sup himálajský <i>Gyps himalayensis</i>	1.1 RDB=NT					1.1
sýček obecný <i>Athene noctua</i>	2.2 CROH=SOH,RDB=LC	1.0	0.1		2.2	1.1
traváček ozdobný <i>Neophema elegans</i>	2.2.1 RDB=LC					2.2.1
tučňák brylový <i>Spheniscus demersus</i>	14.10 EEP,RDB=EN			2.3		12.7
výr velký <i>Bubo bubo</i>	1.1 CROH=OH,RDB=LC					1.1
zoborožec vrásčitý <i>Aceros corrugatus</i>	4.2 EEP,RDB=NT		0.1		1.1	3.2
zrohlačka peposaka <i>Netta peposaca</i>	2.0 RDB=LC					2.0
zrohlačka rudozobá <i>Netta rufina</i>	2.2 CROH=SOH,RDB=LC					2.2
žako šedý <i>Psittacus erithacus</i>	1.1 RDB=EN,CITES=I	2.0			2.0	1.1

Plazi (Reptilia)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
agama kočiččinská <i>Physignathus cocincinus</i>	0.3				0.3	
agama molucká <i>Hydrosaurus amboinensis</i>	1.0				1.0	
agama Weberova <i>Hydrosaurus weberi</i>	0.0.4					0.0.4
aligátor americký <i>Alligator mississippiensis</i>	1.1 RDB=LC					1.1
bazilišek zelený <i>Basiliscus plumifrons</i>	1.0 RDB=LC					1.0
čukvala zavalitá <i>Sauromalus ater</i>	1.1 RDB=LC					1.1
dlohokřčka drsná <i>Chelodina rugosa</i>	2.0.1 RDB=NT					2.0.1
felzuma <i>Phelsuma grandis</i>			9.6			9.6
hroznýš královský <i>Boa constrictor</i>	1.0			1.0		
hroznýš královský mexický <i>Boa constrictor imperator</i>	1.1				1.1	
hroznýš psohlavý <i>Sanzinia madagascariensis</i>			1.2			1.2
hroznýšovec duhový <i>Epicrates cenchria cenchria</i>	1.3.1				1.3.1	
chameleon jemenský <i>Chamaeleo calytratus</i>	1.0 RDB=LC			1.0		
kajmánek malý <i>Paleosuchus trigonatus</i>	1.1 RDB=LC					1.1
karetka novoguinejská <i>Carettochelys insculpta</i>	2.0 RDB=VU					2.0
korálovka mexická <i>Lampropeltis mexicana greeri</i>	1.1 RDB=LC	0.0.5			0.0.1	1.1.4
korálovka sedlatá sinaloaská <i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	1.1					1.1
korovec mexický <i>Heloderma horridum</i>	1.2 EEPRDB=LC					1.2
kožnatka čínská <i>Pelodiscus sinensis</i>	0.0.1 RDB=VU					0.0.1
krajta královská <i>Python regius</i>	2.2.1 RDB=LC	0.0.2		1.0	0.1.1	1.1.1
krajta ostrovní <i>Liasis savuensis</i>			2.1			2.1

Plazi (Reptilia)						
Název Species	Stav k 1. 1. 2022	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
krajta zelená <i>Morelia viridis</i>	1.0 RDB=LC					1.0
krátkokříčka červenobíhá <i>Emydura subglobosa</i>	0.0.2 RDB=LC					0.0.2
leguán kubánský <i>Cyclura nubila nubila</i>	1.1 RDB=VU,CITES=I					1.1
leguán nosorohý <i>Cyclura cornuta</i>	1.1 ESB,RDB=VU,CITES=I					1.1
leguánek měnivý <i>Leiocephalus carinatus</i>	0.0.6 RDB=LC					0.0.6
leguánek modravý <i>Petrosaurus thalassinus</i>	1.1 RDB=LC					1.1
leguánovec obojkový <i>Crotaphytus collaris</i>	1.2 RDB=LC			0.2		1.0
psohlavec orinocký <i>Corallus hortulanus</i>	1.3 RDB=LC			0.1		1.2
scink dlouhonohý <i>Eumeces schneideri</i>	1.0					1.0
tilikva obrovská <i>Tiliqua gigas</i>	1.0			1.0		
trnorep skalní <i>Uromastyx acanthinura</i>	1.1.1				0.0.1	1.1
zmije obecná <i>Vipera berus</i>	1.2 CROH=KOH,RDB=LC					1.2
želva anámská <i>Mauremys annamensis</i>	0.0.3 EEP,RDB=CR,CITES=I					0.0.3
želva hvězdnatá <i>Geochelone elegans</i>	1.0 EEP,RDB=VU,CITES=I					1.0
želva ostruhatá <i>Centrochelys sulcata</i>	1.1 RDB=VU					1.1
želva podlouhlá <i>Indotestudo elongata</i>	0.0.3 RDB=EN				0.0.3	
želva stepní <i>Testudo horsfieldii</i>	1.0 RDB=VU					1.0
želva tlustohrdlá <i>Siebenrockiella crassicollis</i>	0.1 RDB=VU					0.1
želva uhlířská <i>Chelonoidis carbonaria</i>	3.3					3.3
želva vroubená <i>Testudo marginata</i>	1.0 RDB=LC					1.0
želva zelenavá <i>Testudo hermanni</i>	1.1.16 RDB=NT	0.0.3		0.1	0.0.2	1.0.17
želva zubatá <i>Cyclemys dentata</i>	2.3 RDB=NT					2.3

Plazi (Reptilia)						
Název Speciēs	Stav k 1. 1. 2022	Odchov Birth	Příchod Arrival	Úhyn Death	Odchod Departure	Stav k 31. 12. 2022
želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>	1.0 RDB=VU					1.0
želva zubatá <i>Cyclernys dentata</i>	2.3 RDB = NT					2.3
želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>	1.0 RDB = VU					1.0

Obojživelníci (Amphibia)	
Název Speciēs	Stav k 31. 12. 2022 Status
drápatka vodní <i>Xenopus laevis laevis</i>	0.0.4 RDB=LC
parosníčka rajská <i>Dyscophus antongilli</i>	3.9 RDB=NT
pralesnička Anthonyova <i>Epipedobates anthonyi</i>	0.0.12 RDB=NT
pralesnička azurová <i>Dendrobates azureus</i>	0.0.2 RDB=LC
pralesnička barvířská <i>Dendrobates tinctorius</i>	0.0.13 RDB=LC
pralesnička batiková <i>Dendrobates auratus</i>	0.0.2 RDB=LC
pralesnička brazilská <i>Dendrobates galactonotus</i>	0.0.1 RDB=LC
pralesnička hatlekýn <i>Dendrobates leucomelas</i>	0.0.6 RDB=LC
pralesnička pruhovaná <i>Phyllobates vittatus</i>	0.0.5 RDB=EN
pralesnička strašná <i>Phyllobates terribilis</i>	0.0.14 RDB=EN
rosnice siná <i>Pelodryas caerulea</i>	0.0.2 RDB=LC
rosnička včelí <i>Trachycephalus resinifictrix</i>	1.7.51 RDB=LC
vičkovnice černoskvřnná <i>Trachycephalus nigromaculatus</i>	0.0.15 RDB=LC
žebrovník Waltliův <i>Pleurodeles waltl</i>	0.0.6 RDB=NT

Ryby (Pisces)	
Název Species	Stav k 31. 12. 2022 Status
bichírek úhořovitý <i>Erpetichthys calabaricus</i>	0.0.7 RDB=NT
dánio perlové <i>Danio margaritatus</i>	RDB=DD
dánio pruhované <i>Danio rerio</i>	0.0.70 RDB=LC
duhovka Bleherova <i>Chilatherina bleheri</i>	0.0.11 RDB=VU
duhovka Boesemanova <i>Melanotaenia boesemani</i>	0.0.20 RDB=EN
duhovka diamantová <i>Melanotaenia praecox</i>	0.0.30 RDB=DD
duhovka lososová <i>Glossolepis incisus</i>	0.0.25 RDB=VU
duhovka Parkinsonova <i>Melanotaenia parkinsoni</i>	0.0.35
duhovka třípruhá <i>Melanotaenia trifasciata</i>	0.0.12
keříčkovec <i>Clarias sp.</i>	0.0.1
krunýřovec <i>Ancistrus sp.</i>	0.0.13
krunýřovec jednopruhý <i>Otocinclus affinis</i>	0.0.5
krunýřovec řasnatý <i>Ancistrus cirrhosus</i>	0.0.30
labeo červenoploutvé <i>Epalzeorhynchus frenatum</i>	0.0.2 RDB=LC
mbuna Lombardova <i>Metriaclima lombardoi</i>	0.0.7 RDB=VU
pancévníček kropenatý <i>Megalechis thoracata</i>	0.0.2
pancévníček Sterbův <i>Corydoras sterbai</i>	0.0.15
parma Wetmoreova <i>Hypsibarbus wetmorei</i>	0.0.1 RDB=LC
parmička čtyřpruhá <i>Puntius tetrazona</i>	0.0.7
parmička duhová <i>Puntius titteya</i>	0.0.60 RDB=LC
parmička indická <i>Puntius ticto</i>	0.0.50 RDB=LC
parmička perleťová <i>Puntius oligolepis</i>	0.0.30

Ryby (Pisces)	
Název Species	Stav k 31. 12. 2022 Status
parmička purpurová <i>Pethia nigrofasciata</i>	0.0.25 RDB=LC
parmička Schwanenfeldova <i>Barbonymus schwanenfeldii</i>	0.0.16 RDB=LC
parmička zlatá <i>Puntius semifasciolatus f. schuberti</i>	0.0.30 RDB=LC
parmička žraločí <i>Balantiocheilus melanopterus</i>	0.0.6 RDB=EN
parmoun siamský <i>Crossocheilus siamensis</i>	0.0.8
peřovec skvnitý <i>Synodontis eupterus</i>	0.0.3 RDB=LC
piraňa Nattererova <i>Pygocentrus nattereri</i>	0.0.22
razbora klínoskvná <i>Trigonostigma heteromorpha</i>	0.0.66 RDB=LC
sekavec příčnopásý <i>Pangio kuhlii</i>	0.0.7
sekavka nádherná <i>Chromobotia macracanthus</i>	0.0.3
sekavka pákistánská <i>Botia lohachata</i>	0.0.8
sekavka proužkovaná <i>Botia striata</i>	0.0.2 RDB=EN
sekernatka drobná <i>Carnegiella marthae</i>	0.0.12
skalára vysoká <i>Pterophyllum altum</i>	0.0.5
sumec sklovitý <i>Kryptopterus bicirrhis</i>	0.0.80
tetra černá <i>Gymnocorymbus ternetzi</i>	0.0.15
tetra červenoskvná <i>Hyphessobrycon erythrostigma</i>	0.0.25
tetra červenotlamá <i>Petitella georgiae</i>	0.0.10
tetra černoústá <i>Hemigrammus rhodostomus</i>	0.0.40
tetra slepá <i>Astyanax jordani</i>	0.0.30 RDB=VU
tetra žhavá <i>Hemigrammus erythrozonus</i>	0.0.45
tlamovec <i>Labidochromis sp.</i>	0.0.10

Ryby (*Pisces*)

Název <i>Species</i>	Stav k 31. 12. 2022 <i>Status</i>
tlamovec Baenschův <i>Aulonocara baenschii</i>	0.0.3 RDB=LC
tlamovec příčnopruhý <i>Maylandia zebra</i>	0.0.5 RDB=LC
trnovec hřebenáčelý <i>Agamyxis pectinifrons</i>	0.0.3
živoroodka duhová <i>Poecilia reticulata</i>	0.0.20

Paryby (*Chondrichthyes*)

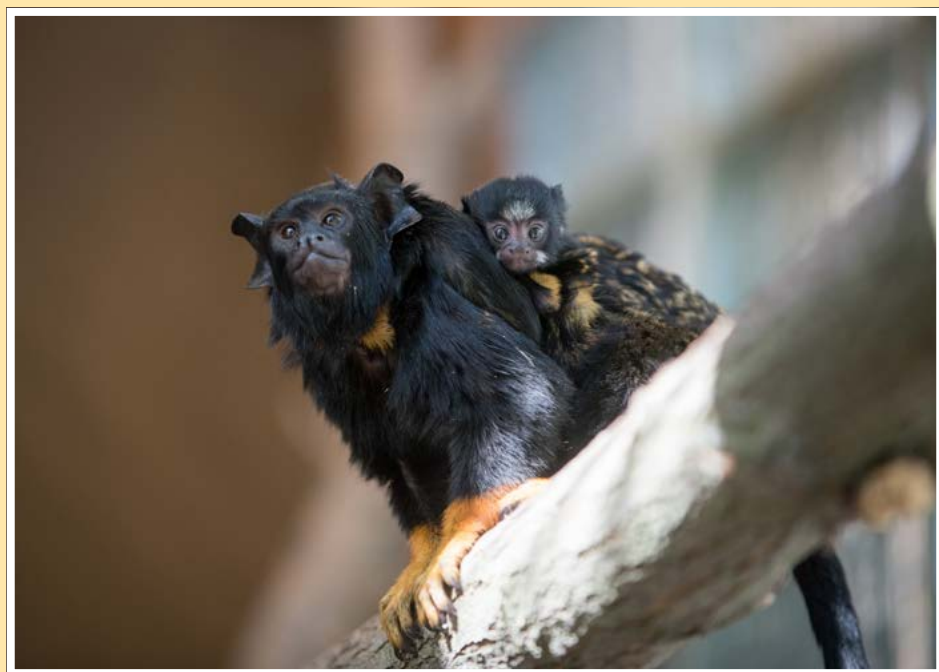
Název <i>Species</i>	Stav k 31. 12. 2022 <i>Status</i>
trnucha Orbignyho <i>Potamotrygon orbignyi</i>	1.1

Bezobratlí (*Vertebrata*)

Název <i>Species</i>	Stav k 31. 12. 2022 <i>Status</i>
krevetka račí <i>Atyopsis gabonensis</i>	0.0.3
sklípkan Smithův <i>Brachypelma smithi</i>	0.0.1 RDB=NT
sklípkan potulný <i>Brachypelma vagans</i>	0.0.1
krevetka <i>Macrobrachium asperulum</i>	0.0.6 RDB=LC
krevetka "Blue dream" <i>Neocaridina davidi</i>	0.0.30
krevetka červená <i>Neocaridina denticulata</i>	0.0.30 RDB=LC
zubovec <i>Neritina sp.</i>	0.0.15

Stavy zvířat 2022**Census of animals 2022**

	1. 1. 2022		31. 12. 2022	
	Druhy	Jedinci	Druhy	Jedinci
Savci (<i>Mammalia</i>)	5	85	7	86
Ptáci (<i>Aves</i>)	13	77	14	153
Plazi (<i>Reptilia</i>)	1	2	1	2
Obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	44	921	47	932
Ryby (<i>Pisces</i>)	41	114	36	116
Paryby (<i>Chondrichthyes</i>)	50	210	52	211
Bezobratlí (<i>Invertebrata</i>)	60	266	66	270
Celkem (Total)	214	1675	223	1770

Odchovy

Savci	
Mammalia	Odchov
alpaka <i>Vicugna pacos</i>	1.0
antilopa jelení <i>Antilope cervicapra</i>	0.2
běložubka nejmenší <i>Suncus etruscus</i>	1.2
gepard štihlý <i>Acinonyx jubatus jubatus</i>	0.2
guanako <i>Lama guanicoe</i>	1.0
jelen bělohubý <i>Cervus albirostris</i>	3.1
kaloň pobřežní <i>Pteropus hypomelanus</i>	0.0.1
koza domácí <i>Capra hircus</i>	4.0
lama krátká <i>Lama glama</i>	1.1
lenochod dvouprstý <i>Choloepus didactylus</i>	0.0.1
mandril <i>Mandrillus sphinx</i>	1.0
medvěd malajský <i>Helarctos malayanus</i>	1.0
muntžak malý <i>Muntiacus reevesi</i>	0.2
nilgau <i>Boselaphus tragocamelus</i>	0.1
ovce domácí - kamerunská <i>Ovis aries aries</i>	1.1
sika vietnamský <i>Cervus nippon pseudaxis</i>	1.2
surikata <i>Suricata suricatta</i>	4.1
tamarin bělohubý <i>Saguinus labiatus</i>	0.2.2
tamarin žlutoruký <i>Saguinus midas</i>	0.0.2
tur domácí - watusi <i>Bos taurus</i>	1.2
voduška jelenovitá <i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	1.1
zebra Hartmannové <i>Equus zebra hartmannae</i>	1.0

Ptáci	
Aves	Odchov
amadina diamantová <i>Emblema guttata</i>	0.0.7
ara kaninda <i>Ara glaucogularis</i>	1.0
kystráček modrolící <i>Entomyzon cyanotis</i>	0.0.2
nandu pampový <i>Rhea americana</i>	0.0.3
papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	0.0.7
pásovník dlouhocasý <i>Poephila acuticauda</i>	2.2.12
sova pálená <i>Tyto alba</i>	2.3
sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	1.1
sýček obecný <i>Athene noctua</i>	1.0
žako šedý <i>Puffinus erithacus</i>	2.0

Plazi	
Reptilia	odchov
korálovka mexická <i>Lampropeltis mexicana greeri</i>	0.0.5
krajta královská <i>Python regius</i>	0.0.2
želva zelenavá <i>Testudo hermanni</i>	0.0.3

Obojživelníci	
Reptilia	odchov
pralesnička Anthonyova <i>Epipedobates anthonyi</i>	0.0.2
rosnička včelí <i>Trachycephalus resinifictrix</i>	0.0.51

Ochranářské projekty

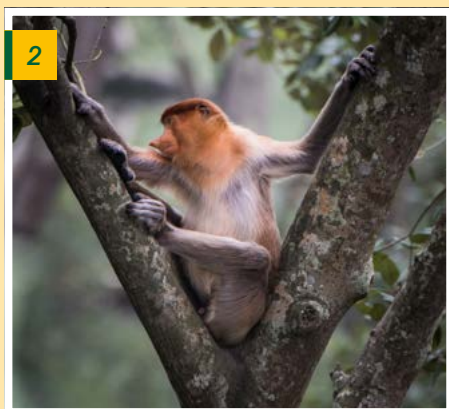
Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2022

Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D.

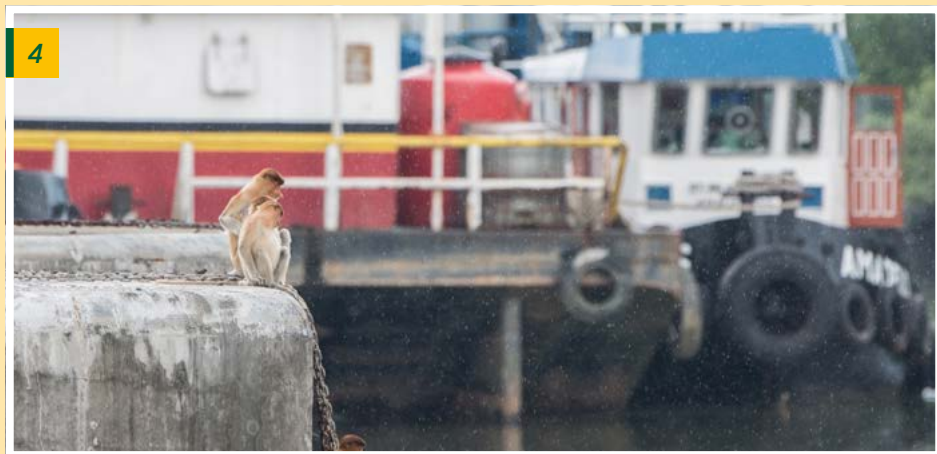
Projekt Pesisir Balikpapan probíhá pod záštitou Zoo Ústí nad Labem již od roku 2007. Jeho cílem je ochrana cenných pobřežních ekosystémů Balikpapanského zálivu na východním pobřeží indonéskeho ostrova Borneo. Symbolem zálivu se stal kahau nosatý (*Nasalis larvatus*), jedinečný druh opice, který se vyskytuje pouze na Borneu (foto 1, 2). Program Pesisir Balikpapan probíhá v těsné spolupráci s místními rybáři, studenty, učiteli a ekologickými aktivisty.

Rok 2022 v Balikpapanském zálivu proběhl ve znamení zotavování se z pandemie Covid-19. Po dvou letech, během kterých byla zavřena většina místních škol, jsme tak mohli obnovit program environmentální výchovy. Pracujeme zatím jen s nejmladšími dětmi v mateřských školách, prozatím jen ve dvou vesnicích podél pobřeží zálivu. Program environmentální výchovy popíšeme detailněji v článku o projektu Education4Conservation.

Velmi úspěšně pokračuje průzkum biologické rozmanitosti zálivu. Po více než dvou letech intenzivní terénní práce se nám podařilo nalézt většinu skupin kahau nosatých, kteří obývají zdejší mangrovy (foto 3). Výsledek sčítání doložil, že v zálivu žije mnohem větší počet těchto jedinečných opic, než jsme doposud předpokládali – celkem 3 907 jedinců. Rozloha území, které kahau obývají, je na základě analýzy satelitních snímků 195,1 km². Jejich životní prostor se sice každým rokem zmenší o 0,69%, nicméně tempo odlesňování se od doby zahájení projektu Pesisir Balikpapan významně zpomalilo a některé v minulosti odlesněné plochy opět zarůstají mladým lesem. Je naděje, že v průběhu příštích 10 let tempo obnovy lesa překročí tempo odlesňování a rozloha životního prostoru kahau v Balikpapanském zálivu začne pomalu narůstat.

Zatímco populaci kahau v celém Balíkpapanském zálivu se podařilo sečíst vůbec poprvé, na území města Balíkpapanu, které pokrývá asi 13 % areálu rozšíření kahau, probíhá sčítání v pětiletých intervalech už od roku 2007. V roce 2022 proběhlo již čtvrté sčítání. Díky tomu víme, že populace těchto opic zůstává za posledních 15 let stabilní. Na území města dnes žije celkem 573 kahau (foto 4). Zaznamenali jsme však i některé znepokojivé změny. V souvislosti s postupující degenerací mangrovových porostů v důsledku pokračující expanze průmyslových i obytných čtvrtí ubylo zdrojů potravy, především mladých listů stromů kuželovníků (*Sonneratia alba*). Na degradaci pralesa se přitom podílí i samotní kahau. Zmenšující se životní prostor je totiž nutí k tomu, aby kuželovníky navštěvovali příliš často. Stromy nedokážou dostatečně rychle obnovovat mladé výhonky, které kahau pojídají, až nakonec schnou a hynou (foto 5).

Boj kahau nosatých o přežití na okraji rušného města se stal námětem pro jednu z epizod v nové sérii dokumentů BBC. Cílem této epizody je upozornit tak nejširší veřejnost na problémy, které nastanou, pokud bude nekontrolovaná expanze města a průmyslu pokračovat stávajícím tempem. Kameraman Bjorn Vaughn získal během třídenní pilotní návštěvy jedinečné záběry kahau, kteří hledají vodu a potravu v odpadcích kolem domů místních obyvatel a kteří překonávají řeku ve snaze dostat se posledním malým fragmentům zbývajících lesa. Hlavní natáčení dokumentu proběhne v srpnu 2023. Věříme, že pokud život kahau na kraji města představíme nejširší veřejnosti, bude vláda projevovat větší snahu tuto neblahou situaci řešit.

Také výzkum vegetace pobřežních mangrovů postoupil. Botanik Tomáš Koubek po pěti letech zopakoval mapování stromů na dvou hektarech vybraných ploch (foto 6). Výsledky dokládají, že v mangrovech nadále přibývá jak stromů, tak i celkové dřevní hmoty. Toto zjištění potvrzuje výsledky analýzy satelitních snímků, které ukazují postupnou regeneraci lesa, který byl poškozen lidskou činností v minulých desetiletích. Velkým překvapením byl také objev izolované populace 80 stromů vzácného mangrovu *Camptostemon philippinensis*, který z této části Indonésie zatím nebyl znám a který přilákal pozornost řady botaniků, a stal se dalším silným argumentem pro nutnost ochrany celé oblasti.

Bohužel ale ne všechny zprávy z Balikpapanského zálivu jsou příznivé. Konec pandemie Covid-19 znamenal také obnovení plánu indonéské vlády na přesun hlavního města z ostrova Jáva na Kalimantan. Výstavba nového města, nazvaného Nusantara, dnes představuje pro Balikpapanský záliv největší hrozbu. Prvním tragickým dopadem tohoto megaprojektu se stala výstavba dálnice, která má propojit města Nusantara a Balikpapan (foto 7). Stavba silnice začala tím nejbezohlednějším možným způsobem, narychlo, bez jakéhokoli zhodnocení dopadu na životní prostředí. Byl tak zničen jeden z nejcennějších pralesních bloků, který v Balikpapanském zálivu zbýval. Nešťastný incident však pomohl probudit aktivistické hnutí a vyvolat silnou vlnu protestů ze strany indonéských nevládních organizací. Vlna protestů pravděpodobně pomohla odradit některé investory, a tím donutila vládu začít brát v úvahu ochraně přírody ohled. Zda to však bude stačit, nevíme.

Propaganda postavená na ochraně životního prostředí může klamat. Nové hlavní město se chlubí tím, že bude mít nulovou uhlíkovou stopu, protože bude využívat elektromobility. Tím se sice omezí spotřeba ropy (jejíž zásoby se v Indonésii ztenčily), ale naopak vzroste poptávka po elektřině, což znamená těžbu uhlí, výrobu energie z palmového oleje a zaplavování zalesněných údolí řek přehradami. Také to ale znamená zvýšení těžby niklu a výstavbu továren na jeho zpracování. Jedna taková továrna, patřící společnosti PT. Mitra Murni Perkasa (PT. MMP), zničila v roce 2022 další z cenných pralesních bloků na pobřeží zálivu. Potvrdilo se, že PT. MMP nevypracovala analýzu vlivů na životní prostředí (EIA) a výstavba továrny je tím pádem ilegální. K případu jsme přizvali právníky i novináře z řady místních médií. Přes veškerou snahu místní ochranářské komunity se však stavbu továrny, jejíž podílíkem je i starosta Balikpapanu, zastavit nepodařilo.

Určitou naději pro změnu k lepšímu však představuje navržený zpřísněný status územní ochrany Balikpapanského zálivu. Kawasan Ekosistem Esensial (KEE) je nový koncept územní ochrany, vznikající z iniciativy Ministerstva životního prostředí a lesnictví Indonésie. Toto schéma, které by se dalo připodobnit k naší chráněné krajinné oblasti, se od ostatních chráněných územích v Indonésii liší v tom, že nezakazuje žádnou z hospodářských činností na daném území. Nicméně korporace, které na tomto území působí, by se měly aktivně podílet na zachování jeho přírodních hodnot. Guvernér Východního Kalimantanu právě schválil orientační mapu všech

KEE v provincii. Jedním z nich je i Balikpapanský záliv, a to v rozloze 650 km². Jde o mnohem větší území, než v jaké jsme na začátku doufali. Tato mapa je však zatím návrhem, nyní je nutné vybídnout příslušné státní úřady, aby stav povýšily na definitivní. K tomu ovšem bude nutné zajistit i podporu všech korporací, se kterými máme mnoho sporů. Nadějný plán je tedy zatím v „zamrzlém“ stavu.

Pomalou se blížíme i k završení vytvoření mořské rezervace v Balikpapanském zálivu. Ta bude oproti KEE mnohem menší, bude však mít přísnější stupeň ochrany. Územní plán pro moře a pobřeží, ve kterém je rezervace zanesena, byl schválen již před dvěma lety. Samotné vyhlášení však představuje další dlouhý byrokratický proces. V roce 2021 byl předložen návrh provinčnímu úřadu pro rybářství a námořnictví a v roce 2022 proces pokročil o jeden další důležitý krůček. Guvernér provincie Východní Kalimantan vydal návrh vyhlášky o sestavení pracovní skupiny pro vyhlášení tohoto chráněného území. Byli do ní zařazeni i tři klíčoví členové našeho týmu. Tím by mělo být zajištěno, že se následující proces nezvrátí cestou dalších kompromisů a ústupků ve prospěch korporací a podobných hráčů. Ostatními členy pracovní skupiny se stali zástupci námořnictva, vlády (ekonomové a právníci) a místních rybářských komunit. Prvním úkolem pracovní skupiny bude vyhovět plán managementu nové mořské rezervace, která bude nazvána prostě – Balikpapanský záliv.

The Kukang Rescue Program v roce 2022

Ing. František Příbrský

Záchranný program Kukang se zaměřuje na ochranu outloňů a dalších ohrožených druhů zvířat Indonésie se zaměřením na Sumatru prostřednictvím pestré škály aktivit, a to od aktivní ochrany populací přímo v přírodě až po vzdělávání a produkci ochranné kávy Kukang Coffee. Jednou z novějších, ale neméně důležitých aktivit, je přímý boj proti nelegálnímu obchodování s ohroženými druhy. V rámci této aktivity se v roce 2022 po několikaměsíčním utajovaném vyšetřování podařilo mezinárodnímu týmu v čele s indonéskou policií a českými ochranáři zatknout na západě Sumatry vysoce postaveného pašeráka jménem Greed. Během policejního zátahu byla zabavena 3 mláďata kočky bengálské, 1 želva mohutná a 1 luskoun. Obří rozsah jeho působení potvrdil navíc fakt, že řídil čtyři WhatsAppové skupiny čítající stovky členů, na kterých se denně prodávala nelegálně ulovená zvířata, často kriticky ohrožených druhů – luskounů, primátů včetně orangutanů a gibbonů, outloňů, a dokonce došlo i na mládě slona sumaterského. Greed byl odsouzen k ročnímu vězení (foto 1). To však nebylo vše, pár týdnů na to se tomuto mezinárodnímu týmu povedlo rozkrýt další pašerácké případy, tentokrát zaměřené na kriticky ohrožené pěvce Indonésie. Ve spolupráci s indonéskými vyšetřovateli a místní policií se po-

dařilo chytit jednoho z deseti největších pašeráků loskutáků v Indonésii, který působil na ostrově Jáva. Měl u sebe 5 kriticky ohrožených loskutáků a 1 rajku srpozobou, což je vzácný pták z Papuy, který je tradičně loven pro svá pera do čelenek domorodců. Prostřednictvím tohoto případu se podařilo dostat do sítě pašeráků ohroženého ptactva. Lokální tým ochránců ve spolupráci s místní složkou agentury na ochranu přírody a armádou na konci července zabavil obchodníkovi na ostrově Tuangku 11 loskutáků niaských (foto 2), kteří by jinak byli prodáni jako domácí mazlíčci. Celková světová populace loskutáků niaských čítá pouhých 300-500 jedinců. Zdravotní stav loskutáků byl dobrý, takže mohli být ještě tentýž den vypuštěni zpět do přírody. Zatčení lovci přišli o výdělek a byl jim udělen podmíněčný trest. Tyto úspěchy odstartovaly celou řadu dalších vyšetřování. V dalších letech se tak můžeme těšit na další případy rozkrývání a potírání ilegálního obchodu se zvířaty nejen na indonéské Sumatře, ale také na Filipínách.

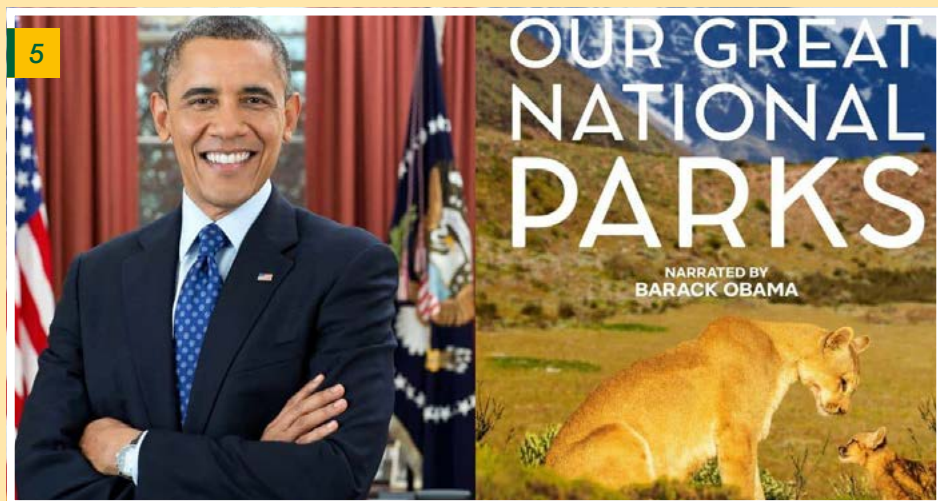
Co se týká ochrany outloňů a dalších druhů zvířat v přírodě, tak jako každoročně tým Kukang programu pokračoval v monitoringu nočních divokých zvířat, a to v okolí záchranného centra Kukang v Bandar Baru a v terénní oblasti Kuta Male. Během monitoringu v Bandar Baru bylo zaznamenáno několik pozorování cibetek, dokonce vzácného a chráněného linsanga, ale outloň se najít nepodařilo. V této chvíli nelze odhadovat nějaký závěr, ale tendence výskytu outloňů se zde bohužel zdá

být klesající. V druhé oblasti, v Kuta Male, byl zaznamenán na jedné z tras rekordní počet jedinců, a to devět. Vypadá to, že populace outloňů je zde stabilní, či spíše rostoucí. Terénní Kukang tým kromě fyzického monitoringu divokých populací zvířat instaluje v oblasti Kuta Male fotopasti s cílem hlouběji zmapovat výskyt ohrožených druhů (foto 3). Na fotopasti se podařilo zaznamenat například ohroženou kočku Temminckovu nebo kriticky ohroženého luskouna ostrovního. V oblasti Kuta Male také pokračuje projekt ochrannářské Kukang kávy. Získat dobré sazenice kávovníku je ale pro místní farmáře stále obtížnější, a tak v rámci projektu Kukang Coffee získal v roce 2022 každý člen Kukang kávové komunity 200 sazenic kávovníků a 20 sazenic avokádových stromků (foto 4). Avokádové stromy byly vybrány proto, že vysázené stromy budou jednou tvořit biokoridory pro divoká zvířata a samotné avokádo bude tvořit důležitý zdroj financí pro farmáře. Tedy nejen, že farmáři již neloví chráněná zvířata, ale budou jim nyní vytvářet i lepší životní prostředí. V roce 2022 do ČR dorazilo dalších 800 kg Kukang kávy, a to ve větší kvalitě než kdy dříve. To vše díky novému kávovému domu, který program postavil přímo v oblasti, kde se káva pěstuje. V tomto kávovém domě se zlepšilo zpracování i skladování naší kávy. Ochrannářské aktivity v terénní oblasti programu po letech přinášejí prokazatelně pozitivní výsledky pro divoké populace zvířat i místní komunitu lidí. Také proto byla tato oblast vybrána platformou Netflix pro natáčení pětidílné dokumentární série nazvané Our Great National Parks o pozoruhodných národních parcích světa, namluvené hlasem bývalého prezidenta Baracka Obamy (foto 5). Jednou z epizod je Národní park Leuser nacházející se na severu indonéskeho ostrova Sumatra, kde Záchraný

program Kukang úspěšně chrání outloně a další divoká zvířata před nelegálním obchodem a pytláčením. Outloni z Kukang programu a projekt Kukang Coffee se tak objevili v tomto celosvětově populárním dokumentárním seriálu, která měl premiéru v dubnu 2022. Ve spolupráci s tvůrci Our Great National Parks vznikl i samostatný krátký dokument o aktivitách záchranného programu Kukang, který je ke shlédnutí na Youtubových a Facebookových stránkách programu.

Jako třešničkou na dortu aktivit v Kuta Male bylo vypuštění jedince luskouna ostrovního, který členové týmu získali od lovce z oblasti Toba, který ale luskouna zabít nechtěl. Luskoun byl pak vypuštěn do chráněného a bezpečného lesa v Kuta Male bývalými lovci luskounů a outloňů Wahyudim a Kabanem, kteří nyní pracují pro Záchranný program Kukang jako terénní ochranáři.

Po dlouhém kovidovém období probíhají již v normálním režimu vzdělávací aktivity programu a výuka v Anglicko-environmentální škole. Indonéský učitelský tým na pár měsíců posílila studentka Univerzity Palackého v Olomouci Anna Bartoňová. Studenti v Anglicko-environmentální škole jsou rozděleni do tří tříd podle jejich jazykové úrovně. Cílem je, aby výuka probíhala v menších skupinách interaktivní formou za použití obrázků, videí a samozřejmě i knih. Jelikož výuka probíhá v pronajaté budově, která je již nevyhovující, Kukang program se rozhodl postavit pro studenty novou školu na pozemku záchranného centra. Dne 10. května byl tak společně s hejtnanem oblasti a zástupcem starosty položen základní kámen školy. Součástí nové školy bude také otevřený pondok (společenská místnost) s výhledem na hory, kde si děti budou moci půjčit knížky z knihovny programu. Tento pondok bude sloužit také k organizování slavnostních a společenských událostí. Kukang škola se aktivně zapojila do mezinárodního projektu Education4Conservation vedeného primatologem ze Zoo Ústí nad Labem Stanislavem Lhotou. Tento projekt má ambice vzdělávat

o přírodě a její ochraně předškolní děti, a kromě Indonésie působí také na dalších místech po celém světě, například na Madagaskaru, v Kongu, v Botswaně atd. V rámci Education4Conservation byla naše koordinátorka vzdělávacích aktivit Novi oceněna certifikátem nejlepší učitel roku 2022 (foto 6). Celý učitelský tým Kukang školy také pomáhal s organizováním soutěže vaření bez palmového oleje, která probíhá již několik let na různých místech světa. Třetí místo se svým receptem salátu získala desetiletá studentka Kukang školy Ebi, která se tak zároveň stala nejmladší oceněnou v této soutěži za celou dosavadní historii. V rámci vzdělávání a péče o zvířata Kukang Program ve svém záchraném centru uspořádal několikadenní akci odčervení a odblešení čtyřnohých mazlíčků obyvatel Sumatry zdarma. Akce probíhala po čtyři dny a bylo ošetřeno 37 psů a koček. Zároveň se náš specializovaný vzdělávací tým snažil sdílet s návštěvníky a majiteli rozdíl mezi ohroženou divokou faunou a jejich mazlíčky, že není dobré to zaměňovat a proč nejsou divoká zvířata pro roli mazlíčků vhodná. Každý majitel také dostal leták s informacemi o ohrožených druzích zvířat a zákonu, který tato zvířata chrání.

V rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) vyšla letos vůbec první rozsáhlá příručka k chovu outloňů, na jejíž tvorbě se aktivně podílel tým Kukang Programu. Tento dokument je velmi důležitý pro chov outloňů, a tedy vytváření jejich záložních populací v moderních zoologických zahradách. V příručce je vše od biologie outloňů přes rady k jejich chovu až po jejich ochranu v přírodě. Zajištění udržitelné populace outloňů v lidské péči, tzv. ex situ, je jedním z hlavních cílů moderních

zoologických zahrad. V roce 2022 byl za podpory Záchraného programu Kukang jejich chov rozšířen do dalších českých zoologických zahrad, konkrétně do Zoo Ostava a Zoo Olomouc. Další v pořadí je Zoo Ústí nad Labem.

Kampaň Ukradená divočina v roce 2022 představila již třetí sérii osvětových foto-panelů environmentální fotografky a naší koordinátorky veterinární péče a welfare Lucie Čížmářové. Fotografie měly premiéru na celosvětově sledované konferenci o ochraně divoké přírody CoP19 CITES v Panamě (foto 7), kam ji v rámci svého EU předsednictví dovezla česká delegace. Fotografie tak upozornily na problém nelegálního využívání divokých zvířat právě v kruzích světových odborníků podílejících se na rozhodování o regulaci globálního obchodu s divokými zvířaty. Stěžejním tématem nové série je celosvětově aktuální problém zabíjení a konzumace ohrožených druhů zvířat, ať se jedná o bushmeat, želví vejce, tažné ptáky ve Středomoří či třeba netopýry, a s tím související nejen úbytek biodiverzity, ale také přenos nemocí ze zvířat na člověka – jak nám aktuálně ukázala i pandemie nemoci Covid-19.

Český tým Kukang Programu se také zúčastnil mnoha akcí v ČR a o záchraném programu Kukang vyšlo velké množství televizních reportáží a článků. Jejich seznam s odkazy jsou k nahlédnutí v oficiální výroční zprávě programu, která je k dispozici na webových stránkách www.kukang.org.

Education4Conservation

Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D.

Program Education4Conservation je novým in situ projektem Zoo Ústí nad Labem, který vznikl rozšířením našich dosavadních environmentálně vzdělávacích aktivit v Balikpapanském zálivu na Borneu. Jeho cílem je výchova dětí k zájmu o přírodu a k její ochraně od mateřských škol až po univerzitu. Snažíme se tak o výchovu příští generace vysoce motivovaných profesionálních ochranářů v několika zemích světa.

V centru našeho zájmu jsou především místní učitelé – právě oni totiž mohou k výchově nově nastupující generace přispět nejvíc. Právě malé týmy místních učitelů představují jádro celého programu. Všichni učitelé sdílí společné kurikulum, které zahrnuje minimálně jednu aktivitu se všemi dětmi každý měsíc. Následuje pak online diskuse, sdílení zkušeností a úprava kurikula tak, aby se výuka mohla příští rok opakovat s mladšími dětmi. Tímto způsobem se učitelé zdokonalují v moderních přístupech v environmentální výchově a pokračují ve svém profesním růstu, motivovaní jak svými pokroky, tak i pokroky ostatních učitelů. Programu se nyní účastní více než 80 učitelů v Indonésii, Ugandě, Kongu, Demokratickém Kongu, na Madagaskaru a ve Vietnamu. Klíčovým aspektem programu Education4Conservation je začlenění zpětné vazby od našich učitelů do výuky. Učitelé piší podrobné zprávy o každé činnosti a každý měsíc revidujeme učební plán, aby odrážel jejich zkušenosti.

Do programu je v tuto chvíli zapojeno přibližně 800 žáků. Výuka začíná již od mateřské školy, ve věku 4 až 5 let. Se stejnými studenty však chceme pracovat dalších 13 let, dokud nedokončí střední školu a nenastoupí na univerzitu, kde bychom je pak chtěli dále vést a podporovat. Prozatím je však nejstarším z našich studentů teprve 12 let a jsou tedy ještě v základní škole. Nesnažíme se děti naučit spoustu faktů, snažíme se spíše o to, aby správně chápaly širší koncepty a principy ochrany přírody. Naším cílem je vzbudit v žácích zájem a péči o přírodu a ukázat jim, jak si sami pozorováním, čtením a dotazováním najít odpovědi na své otázky. Hlavní metodou výuky je hra, která se s přibývajícím věkem dětí postupně mění v malé projekty.

Současně s výchovou dětí na školách postupně zahajujeme i spolupráci s místními univerzitami. Volíme především menší lokální univerzity, protože věříme, že právě tam bude naší pomoci nejvíce potřeba. Kromě spolupráce na výzkumu s mladými pedagogy se účastníme vedení místních studentů od bakalářského až po magisterský stupeň. V současné době jde o studenty z Indonésie, Konga a Madagaskaru. Věříme, že za 13 let na těchto univerzitách povedeme i práce studentů, se kterými nyní pracujeme na místních mateřských školách.

Foto 1. Děti v Ugandě se seznamují s neobvyklejšími přírodninami v okolí jejich domova.

Foto 2. Zdánlivě jednoduchý úkol. Každý ze studentů má za úkol něco říct o přírodnině, která mezi nimi koluje. Balikpapanský záliv, Borneo.

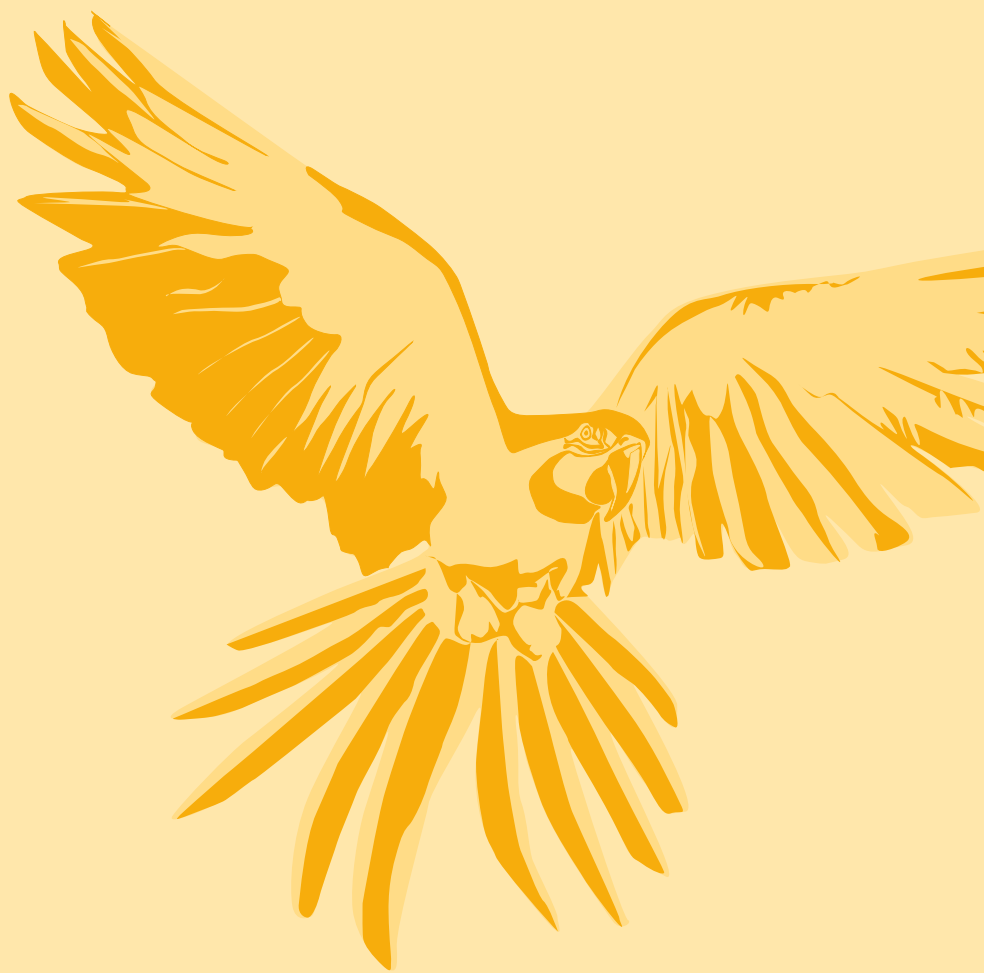
Foto 3. Součástí environmentální výchovy je i tělocvik v přírodě. Tato škola v Demokratickém Kongu musela být letos vystěhována v důsledku občanské války...

Foto 4. Děti ve městech, v tomto případě v Mahajanga na Madagaskaru, se učí hledat malé kousky přírody v okolí školy.

Foto 5. Děti na ostrově Siberut v Indonésii se seznamují s barvami a tvary rostlin.

Centrum pro
zvířata v nouzi

Činnost Centra pro zvířata v nouzi

Jaroslava Ježková

V průběhu roku 2022 jsme zaznamenali postupný nárůst umísťovaných zvířat, hlavně psů a koček. Zatímco v době hygienických opatření proti Covid-19 se držel počet psů a koček na minimální hranici, v některém období i okolo 10-15 psů a koček celkem. Letos výrazně stoupl počet zvířat, kterým bylo nutné poskytnout pomoc a jejichž majitele se nedařilo dohledat a vrátit jim zvíře zpět. Většinou se jednalo o psy ve věku okolo 2 let. My se domníváme, že se jedná o zvířata, která si lidé pořídili v době kovidové, a po návratu do zaměstnání a do normálního koloběhu života už na ně neměli čas a nechtěli se jejich chovem dále zabírat. V některých případech se jednalo o nesocializované jedince, kteří neměli základní znalosti poslušnosti a které nikdo nevychoval. Když začali v pubertě majitelům přerůstat přes hlavu, ti vyřešili celou situaci opuštěním zvířete. Takoví jedinci jsou hůře umísťitelní a zůstávají na útulku, aby se věnoval jejich socializaci a výcviku poslušnosti, aby byli posléze lépe umísťitelní do adopce.

V závěru roku se centrum potýkalo s rozbitým kotlem, který zajišťoval teplo a teplou vodu pro celé centrum. Nakonec, i vzhledem k nynější energetické situaci, bylo přistoupeno k instalaci tepelného čerpadla, což bylo poměrně finančně náročné, ale do budoucna určitě finančně výhodnější.

Na konci roku 2022 byly dokončeny a nainstalovány nové voliéry v kočičí karanténě (**foto 1**), protože staré byly již zcela nevyhovující a zničené. Ke dni 31. 12. 2022 bylo v útulku umístěno 30 psů, z toho 18 velkých a 12 malých plemen, a 35 koček. U psů se jedná o větší plemena, o která není takový zájem, protože mají větší nároky na prostor i pohyb, a tak většinou zůstávají v útulku umístěni déle. Pokud se objeví pes menšího plemene, je o něj velký zájem a většinou ihned po karanténě odchází k adopci novým majitelem.

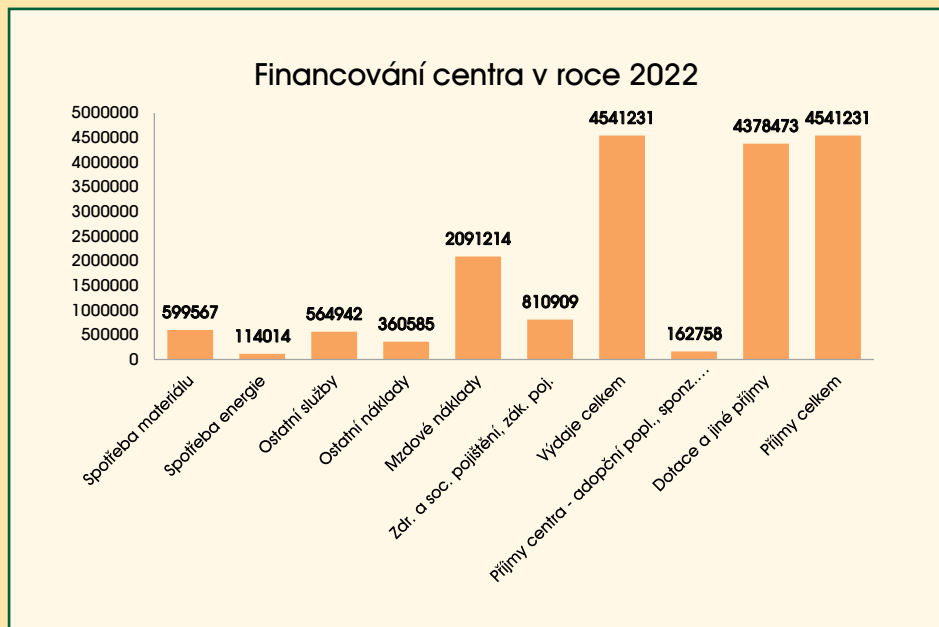
V posledních měsících sledujeme zvýšený výskyt parvovirozy psů a stává se, že touto nemocí onemocní i psi umístění v centru, protože bohužel v minulosti tato zvířata nikdo neočkoval a nemají vytvořenou imunitu. Stav koček je v podstatě stálý. U koček se nyní vyskytuje ve velkém množství panleukopenie a giardióze koček. Léčba všech těchto onemocnění je poměrně nákladná, a ne vždy úspěšná,

a tak se útulek potýká se zvýšenými náklady na veterinární péči. V roce 2022 se také vyskytlo několik případů týrání, kdy na základě rozhodnutí magistrátu města bylo přistoupeno k předběžnému opatření a zvířata byla umístěna v útulku. Jednalo se o těžší případy zanedbání péče o zvířata, která byla ve špatném zdravotním stavu (**foto 2, 3**) a jejich zotavení si vyžádalo dlouhodobou péči a léčbu, aby se jednak zbavili vnějších i vnitřních parazitů a aby se zlepšila jejich kondice a tělesná hmotnost.

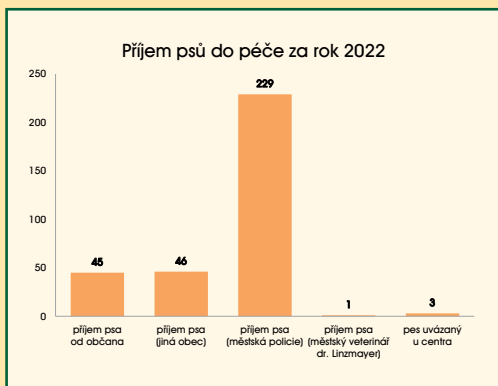
Financování Centra pro zvířata v nouzi

Financování centra v roce 2022	
Spotřeba materiálu	599567
Spotřeba energie	114014
Ostatní služby	564942
Ostatní náklady	360585
Mzdové náklady	2091214
Zdr. a soc. pojištění, zák. poj.	810909
Výdaje celkem	4541231
Příjmy centra - adopční popl., sponz. dary, pobyt	162758
Dotace a jiné příjmy	4378473
Příjmy celkem	4541231

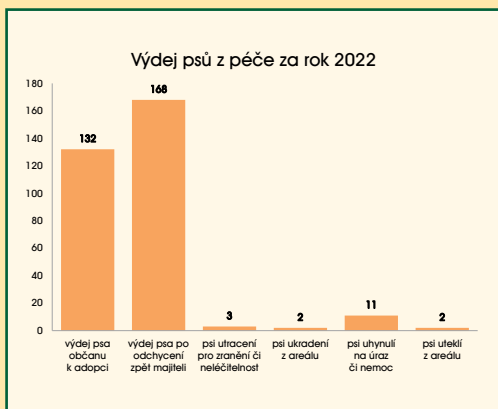

Grafické zhodnocení roku 2022

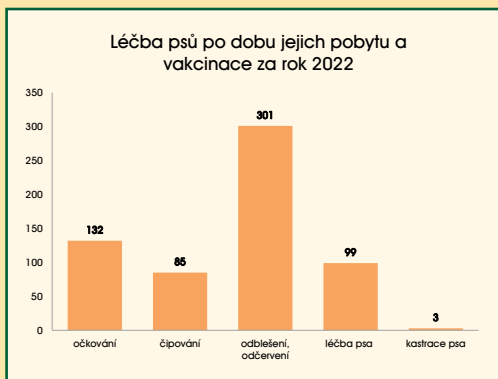
Příjem psů do péče od 1. 1. do 31. 12. 2022	
příjem psa od občana	45
příjem psa (jiná obec)	46
příjem psa (městská policie)	229
příjem psa (městský veterinář dr. Linzmayer)	1
pes uvázaný u centra	3
celkem psů	324

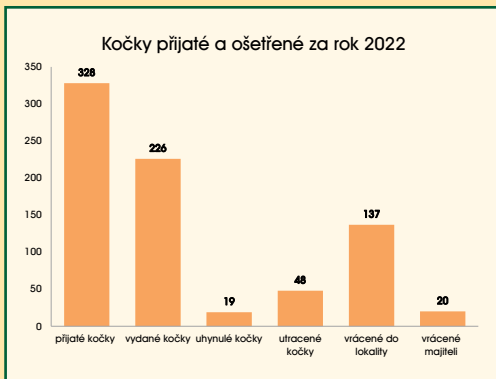
Výdej psů z péče od 1. 1. do 31. 12. 2022	
výdej psa občanu k adopci	132
výdej psa po odchycení zpět majiteli	168
psi utracení pro zranění či neléčitelnost	3
psi ukradení z areálu	2
psi uhybnulí na úraz či nemoc	11
psi uteklí z areálu	2
celkem	318

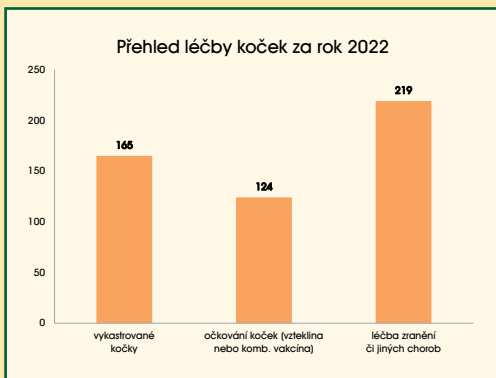
Léčba psů po dobu jejich pobytu a vakcinace od 1. 1. do 31. 12. 2022	
očkování	132
čipování	85
odblešení, odčervení	301
léčba psa	99
kastrace psa	3
výkonů celkem	620

Kočky přijaté a ošetřené od 1. 1. do 31. 12. 2022	
přijaté kočky	328
vydané kočky	226
uhynulé kočky	19
utracené kočky	48
vrácené do lokality	137
vrácené majiteli	20

Přehled léčby koček od 1. 1. do 31. 12. 2022	
vykastované kočky	165
očkování koček (vzteklina nebo komb. vakcína)	124
léčba zranění či jiných chorob	219

Ekonomicko-
-personální útvar

Činnost ekonomicko-personálního útvaru

Ing. Soňa Rysková

Výsledek hospodaření 2022

Celkový výsledek hospodaření (VH) naší zoologické zahrady za hlavní i doplňkovou činnost v roce 2022 byl vyrovnaný, tedy nulový.

Z toho:

VH za hlavní činnost -170,13 tis. Kč

VH za doplňkovou činnost 170,13 tis. Kč

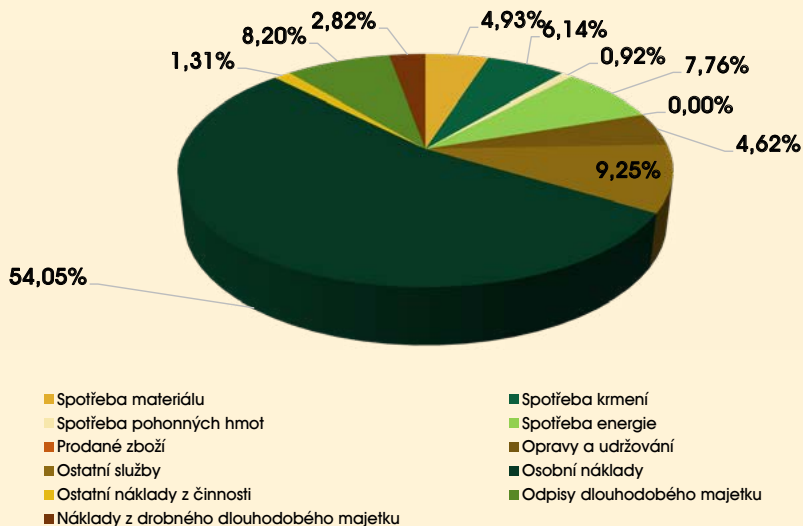
Náklady celkem na hlavní i doplňkovou činnost činily 83 319,25 tis. Kč a celkové výnosy z hlavní i doplňkové činnosti dosáhly stejné výše, tj. 83 319,25 tis. Kč.

Dále jsou podrobněji vyčísleny dosažené náklady a výnosy v členění na hlavní a doplňkovou činnost organizace včetně stručného komentáře.

Náklady na hlavní činnost v roce 2022

Náklady na hlavní činnost	v tis. Kč	%
Spotřeba materiálu	3 978,96	4,93
Spotřeba krmení	4 959,54	6,14
Spotřeba pohonných hmot	740,78	0,92
Spotřeba energie	6 268,14	7,76
Prodané zboží	3,68	0,00
Opravy a udržování	3 734,36	4,62
Ostatní služby	7 469,12	9,25
Osobní náklady	43 668,05	54,05
Ostatní náklady z činnosti	1 060,61	1,31
Odpisy dlouhodobého majetku	6 625,56	8,20
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	2 276,09	2,82
Náklady celkem	67 313,18	100,00

Podíl nákladů na hlavní činnost v roce 2022

Nejvyšší nákladovou položkou hlavní činnosti zoo v roce 2022 byly obdobně jako v předchozích letech osobní náklady, které činily 43 668,05 tis. Kč. Tyto náklady představují cca 54 % celkových nákladů na hlavní činnost. Průměrná hrubá mzda zaměstnance dosáhla v roce 2022 částky 29 797 Kč.

Významnou položkou v nákladech hlavní činnosti organizace je oblast služeb. Tyto náklady dosáhly v roce 2022 celkem 7 469,12 tis. Kč, což představuje cca 9 % celkových nákladů na hlavní činnost. Mezi nejvýznamnější položky patří náklady na veterinární péči (1 264,33 tis. Kč), ostrahu objektů (1 205,12 tis. Kč) a stočné (816,97 tis. Kč).

Další významnou nákladovou položkou jsou odpisy majetku. V roce 2022 dosáhly odpisy majetku 6 625,56 tis. Kč, což představuje cca 8 % celkových nákladů na hlavní činnost. Z této částky bylo 4 429,35 tis. Kč finančně pokryto z příspěvku zřizovatele a zbývající část ve výši 2 196,21 tis. Kč tvořily odpisy majetku nepokryté finančními prostředky a proučtované proti čerpání fondů.

Náklady na energie v roce 2022 činily celkem 6 268,14 tis. Kč. Na celkových nákladech hlavní činnosti se tak energie podílejí cca 8 %. Nejvyššími položkami jsou náklady na elektrickou energii (5 462,67 tis. Kč) a náklady na vodné (798,11 tis. Kč).

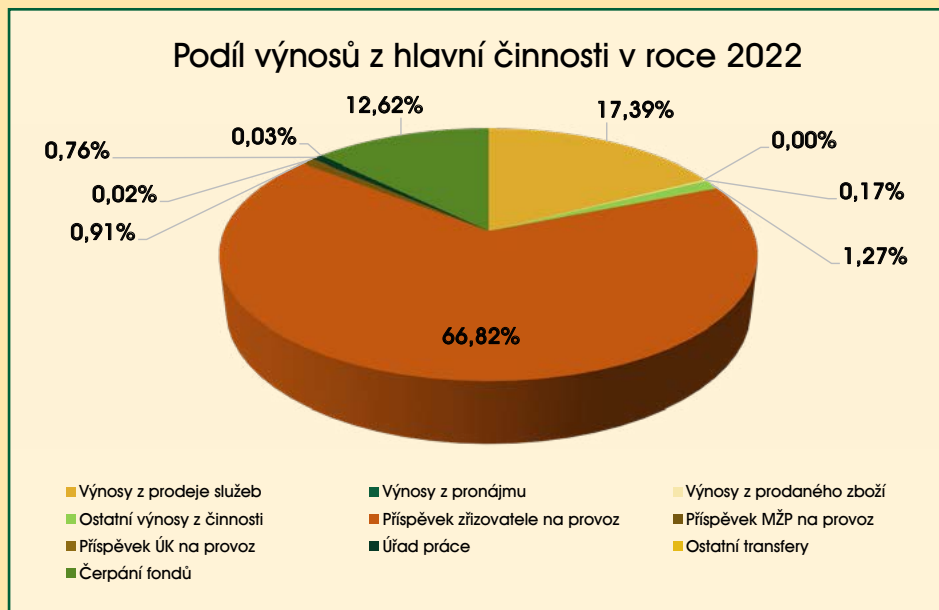
Náklady na krmení v roce 2022 dosáhly celkem 4 959,54 tis. Kč. Jejich podíl na celkových nákladech hlavní činnosti činil cca 6 %. V roce 2022 zoo také zajistila krmení

vyrobené ve vlastní režii v celkové hodnotě 708,42 tis. Kč, což se prostřednictvím aktivace oběžného majetku (účet 507) promítlo ve snížení celkových nákladů.

Finanční prostředky vynaložené v roce 2022 na opravu a údržbu dosáhly celkem 3 734,36 tis. Kč, což představuje jen cca 5 % celkových nákladů na hlavní činnost. Prostředky na opravy byly použity zejména na havarijní opravu páteřního napájecího kabelu (2 139,31 tis. Kč), opravy stavebních objektů (573,71 tis. Kč), opravy a udržování strojů a zařízení (492,89 tis. Kč) a opravy vozového parku (341,62 tis. Kč).

Výnosy z hlavní činnosti v roce 2022

Výnosy z hlavní činnosti	v tis. Kč	%
Výnosy z prodeje služeb	14 022,16	17,39
Výnosy z pronájmu	0,00	0,00
Výnosy z prodaného zboží	137,06	0,17
Ostatní výnosy z činnosti	1 022,49	1,27
Příspěvek zřizovatele na provoz	53 868,59	66,82
Ministerstvo životního prostředí	731,25	0,91
Ústecký kraj	20,00	0,02
Úřad práce	616,48	0,76
Ostatní transfery	20,66	0,03
Čerpání fondů	10 176,07	12,62
Výnosy celkem	80 614,76	100,00

Nejvyšší výnosovou položkou v roce 2022 byl příspěvek zřizovatele na provoz zoo. Příspěvek činil 53 868,59 tis. Kč, což představuje cca 67 % celkových výnosů z hlavní činnosti. Z této částky bylo 3 441,43 tis. Kč účelově vázáno na pokrytí nákladů spojených s realizací havarijní opravy páteřního napájecího kabelu, na pořízení odpadkových košů a na pokrytí nákladů souvisejících s realizací doprovodného programu k akci „Dny evropského dědictví 2022“.

Významnou částí výnosů z hlavní činnosti byly výnosy z prodeje služeb, které v roce 2022 dosáhly celkem 14 022,16 tis. Kč (tj. cca 17 % celkových výnosů hlavní činnosti). Z prodeje služeb činily výnosy ze vstupného 12 041,88 tis. Kč (tj. o 539,00 tis. Kč více než v roce 2021), výnosy z provozování vláčku 1 517,02 tis. Kč a výnosy ze zážitkových a výukových programů 247,78 tis. Kč.

Třetí nejvyšší položkou výnosů z hlavní činnosti je čerpání fondů, které v roce 2022 dosáhlo celkem 10 176,07 tis. Kč. Z této částky připadlo 4 796,69 tis. Kč na opravy a údržbu, 3 183,17 tis. Kč na výnosy za adopce, patronství a ostatní finanční dary a 2 196,21 tis. Kč na krytí odpisů nepokrytých finančními prostředky.

Ostatní výnosy z činnosti dosáhly v roce 2022 celkové výše 1 022,49 tis. Kč. Jednalo se zejména o výnosy z prodeje zvířat, z přijatých věčných darů a z přijatých darů zvířat.

Účelová neinvestiční dotace Ministerstva životního prostředí ve výši 731,25 tis. Kč, která byla určena především na krytí části nákladů na podporu chovu ohrožených

druhů zvířat v zoo. Tyto finanční prostředky byly použity na částečnou úhradu nákladů na krmení a na tvorbu propagačně-vzdělávacích materiálů.

Na základě „Dohody o vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací“ uzavřené mezi naší zoo a Úřadem práce se podařilo získat finanční prostředky ve výši 616,48 tis. Kč. Tyto prostředky byly použity na úhradu mezd a sociálních nákladů pracovníků veřejně prospěšných prací, kteří se podíleli na zajištění zejména údržby objektů a úklidu areálu.

Dotace Ústeckého kraje na provoz zoo činil 20,00 tis. Kč. Jednalo se o účelovou neinvestiční dotaci na realizaci projektu „Noc snů pro postižené děti 2022.“

Tržby a náklady na jednoho návštěvníka

V roce 2022 dosáhl počet návštěvníků 156 675 osob (v roce 2021 návštěvnost činila 150 234 osob). Dosažená průměrná tržba ze vstupného včetně vstupného za vláček na jednoho návštěvníka činila v roce 2022 celkem 86,54 Kč, průměrné celkové vlastní výnosy na jednoho návštěvníka (bez příspěvku zřizovatele) činily 170,71 Kč. Průměrné náklady na jednoho návštěvníka v roce 2022 dosáhly 515,62 Kč, tj. o 64,73 Kč více než v roce 2021.

Náklady na doplňkovou činnost v roce 2022

Náklady na doplňkovou činnost	v tis. Kč	%
Spotřeba materiálu	45,81	1,81
Spotřeba energie	779,55	30,76
Prodané zboží	260,02	10,26
Opravy a udržování	279,90	11,04
Ostatní služby	150,73	5,95
Osobní náklady	1 020,03	40,25
Ostatní náklady	-78,77	-3,11
Daň z příjmu	77,08	3,04
Náklady celkem	2 534,35	100,00

Celkové náklady na doplňkovou činnost dosáhly v roce 2022 částky 2 534,35 tis. Kč. Nejvýznamnější nákladovou položkou doplňkové činnosti byly osobní náklady, které v roce 2022 činily 1 020,03 tis. Kč (tj. cca 40 % nákladů na doplňkovou činnost). Dalšími významnými položkami byly náklady na spotřebu energií (779,55 tis. Kč, tj. cca 31 % nákladů na doplňkovou činnost), náklady na opravy a udržování (279,90 tis. Kč, tj. cca 11 % nákladů na doplňkovou činnost) a náklady na prodané zboží (260,02 tis. Kč, tj. cca 10 % nákladů na doplňkovou činnost).

Výnosy z doplňkové činnosti v roce 2020

Výnosy z doplňkové činnosti	v tis. Kč	%
Výnosy z prodeje služeb	111,74	4,13
Výnosy z pronájmu	2 119,85	78,38
Výnosy z prodaného zboží	466,57	17,25
Ostatní výnosy z činnosti	6,32	0,24
Výnosy celkem	2 704,48	100,00

Výnosy z doplňkové činnosti v roce 2022 dosáhly celkem částky 2 704,48 tis. Kč. Výnosy byly tvořeny především příjmy z pronájmů (2 119,85 tis. Kč, tj. cca 78 % výnosů z doplňkové činnosti) a výnosy z prodeje zboží (466,57 tis. Kč, tj. cca 17 % výnosů z doplňkové činnosti).

Útvar kontaktu s veřejností

Činnost útvaru kontaktu s veřejností

Ing. Věra Vrabcová

Návštěvnost a návštěvnický servis

V roce 2022 se situace ovlivněná ve dvou předchozích letech pandemií Covid-19 vrátila opět do normálu. Zoo mohla být otevřena po celý rok s několika málo výjimkami způsobenými přírodními vlivy, ale jednalo se vždy o jeden, max. dva dny (následky silného větru, náledí apod.). Bilance celkové návštěvnosti zaznamenala mírný nárůst, do zoo zavítalo celkem 156 675 osob, z toho 84 660 dospělých a 72 015 dětí (foto 1). Opakované návštěvy jsou podporovány nabídkou permanentních vstupenek, a to ve třech kategoriích – pro dospělého osobu, dítě a rodinu (2 dospělí + 2 děti). V roce 2022 byl tradičně největší zájem o vstupenku pro dospělé (prodáno 276 vstupenek), dále pro děti (193 vstupenek) a 57 vstupenek pro rodinu. Zoo se také již druhým rokem zapojila do projektu TICKET PACK „Ústí jednoduše“, který sjednotil několik subjektů k výhodnému balíčku vstupů, takže zájemci mohli kromě zoo navštívit Muzeum města Ústí nad Labem, využít plavecký areál na Klíši, svážet se lanovkou na Větruši a užít si zábavu ve skleněném bludišti.

Nejde jen o to návštěvníky do zoo pozvat, ale postarat se, aby zde byli spokojeni. Specifikum ústecké zoo – velké převýšení mezi spodní a horní částí – pomáhá vyře-

2

šití vláček přepravující zájemce od dolního vstupu do nejvyššího bodu zoo. Kromě pohodlnějšího způsobu cesty je to atrakce využívaná zejména rodinami s dětmi. V roce 2022 přepravil vláček celkem 38 284 malých a velkých pasažérů.

Ke stravování bylo možno využít dvě restaurace, bohužel Koliba umístěná v horní části zoo musela být na podzim z důvodů připravované rekonstrukce uzavřena. Nabídka jídla převzala cukrárna Kukang, která začala nabízet více občerstvení, v příštím roce by se v této části zoo měl navýšit počet stánků (pod horním vchodem, na terase u žiraf).

Proběhly i další investice do zlepšení návštěvnického servisu. Pro lepší orientaci v areálu byly instalovány nové směrovníky (foto 2), informační cedulky u expozic včetně dřevěných rámečků, nové dřevěné odpadkové koše, které byly na konci roku částečně rozmístěny v areálu. Bylo zprovozněno akustické ozvučení, díky němuž mohou být návštěvníci informováni o mimořádných událostech nebo plánovaných akcích. V horní části zoo byly na dvou místech vybudovány nové toalety s bezbariérovým přístupem. Pro úspornější a ekologičtější pohyb zaměstnanců po zoo byly pořízeny nové elektromobily, což zároveň znamená více bezpečí a méně obtěžování návštěvníků provozem zoo.

Propagace a spolupráce s médii

Informace ze zoo, které se týkaly novinek u zvířat, akcí pořádaných v průběhu roku či jiných významných událostí, se během roku pravidelně objevovaly v tisku (regionálním i celostátním) a na různých rozhlasových či televizních stanicích. Nejčastěji se jednalo o Ústecký deník a Český rozhlas Sever, kde proběhlo i několik živých rozhovorů s pracovníky zoo. Každý měsíc se prezentace zoo objevila v kulturních

přehledech regionu – ústecký Uličník a Enter, teplické Freečko a mostecké Tipko. V září proběhlo v zoo natáčení České televize do dětského pořadu Zvěď.

Z pohledu informovanosti o rozvoji a budoucnosti zoo bylo důležitou akcí pro zastupce města, média i veřejnost představení nového generelu zoologické zahrady, které proběhlo v důstojném prostředí Císařského sálu v Muzeu města Ústí nad Labem na konci listopadu (foto 3).

Novinky ze zoo a informace o akcích si lidé mohli přečíst i na webových stránkách, ale mnohem více byly využívány sociální sítě jako Facebook či Instagram, kde nastal velký posun oproti loňskému roku, což stojí za podrobnější analýzu. V roce 2022 se zvýšil počet sledujících na FB o 2 389 osob, na IG o 637. Dosahy se oproti roku 2021 na FB zvedly o 818.3%, na IG o 274.6%. Největší úspěch měl v loňském roce příspěvek z 9. září – první video mláděte medvěda malajského, které vidělo 1 989 623 lidí, zanechalo 37 627 reakcí, 1 380 komentářů a 2 662 sdílení. Lze konstatovat, že uživatelé nejlépe reagují na videa a fotky mláďat, poté na videa a fotky zvířat. Hezké odezvy byly i na historické příspěvky o Lumpeparku nebo fotky ze staveb pavilonů apod., menší zájem je o oficiální věci, např. memoranda apod. Reakcí ze strany zoo byla větší aktivita – komentování, odpovídání, likování příspěvků, sdílení fotografií fotografů apod.

Akce pro veřejnost

Během roku 2022 byla připravena řada akcí pro veřejnost s programem souvisejícím většinou s významnými dny zvířat či dalšími důležitými událostmi. Na všechny akce připravila zoo pozvánku – leták, který byl umístěn na webu a sociálních sítích a který byl rozepsán médiím i dalším subjektům zajišťujícím propagaci.

Ptačí hodinka (7. – 9. 1.)

5. ročník akce pořádané Českou společností ornitologickou je určen široké veřejnosti. Jedná se o sčítání ptáků na krmítkách, výsledky se zasílají ČSO, takže sčítáním pomáhají účastníci zjistit důležité údaje o stavu našich přezimujících ptáků. V zoo bylo letos zoologem a členem ČSO na krmítku Heinricha Lumpeho pozorováno 11 druhů ptáků.

Den bez palmového oleje (1. 2.)

Na Facebooku byla v sérii nazvané Odpalmuj se! připomenuta problematika používání palmového oleje. Jednotlivé příspěvky byly dány do kontextu s jihoasijskými druhy zvířat chovanými v zoo, jako jsou orangutan bornejský, medvěd malajský, slon indický či tygr malajský.

Jarní prázdniny v zoo (21. – 25. 2.)

Byl připraven kvíz, který po zaplacení symbolického vstupného (1 Kč) obdržely u pokladny zoo děti do 15 let. Odpovědi na otázky našly na cedulích v areálu, ale podmínkou zařazení do slosování bylo nakreslení obrázku nejoblíbenějšího zvířete. K tomu účelu byla v pavilonu šelem připravena výtvarná dílnička. Hlasováním na Facebooku byl z pěti nejhezčích kreseb vybrán výherce, který získal zážitek krmění surikat.

30. výročí chovu oslů somálských (27. 2.)

Oslava 30. výročí chovu oslů somálských v zoo (příchod 3. 2. 1992, dosud 30 narozených mláďat) umožnila návštěvníkům absolvovat komentované setkání se zoologem. Děti si ve výtvarné dílně vyráběly oslí uši.

Mezinárodní den ptactva (1. 4.)

V areálu byly nainstalovány nové směrovníky, které zdobí dřevění vyřezávání ptáci.

Zahájení sezóny (2. 4.)

Akce s pestrým programem proběhla s podtextem kampaně Ústí orangutany nepustí. Součástí bylo představení vize budoucnosti chovu orangutanů v zoo, přednáška o chovu a ochraně (nejen) orangutanů (foto 4), ochutnávka indonéských specialit, vystoupení indonéské taneční skupiny Kintari, představení a prodej nové řady suvenýrů věnované orangutanům, malování na obličej s motivem orangutana, soutěže a aktivity na dětských hřištích.

Hostem dne byl ústecký písničkář Petr Lúftner, který představil nový druh – mravenečnicka čtyřprstého, a herečka Veronika Čermáková.

Velikonoce v zoo (18. 4.)

Vybrané druhy zvířat (lemuři, osli, žirafy, opice, australské ptactvo) si pochutnaly na nadílce v podobě pomlázek a dalších dobrot připravené se zásadami enrichmentu. Pro děti byla v pavilonu šelem připravena výtvarná dílna.

Víkend s Kukangem (21. - 22. 5.)

V zoo proběhly oslavy Mezinárodního dne biodiverzity a Mezinárodního dne ohrožených druhů. Na stanovištích rozmístěných v celém areálu zoo se představily ochránářské projekty a programy – Pesisir Balikpapan, Kukang, Chráníme mořské želvy, Derbianus, Trenggiling Program a další ochránářské aktivity – přednášky a výstava Ukradená divočina, Ohrožené druhy ČR, včely...

Noc snů (3. 6.)

Do celoevropské akce pro postižené a handicapované děti se zoo zapojuje od roku 2006. Předem přihlášení účastníci s dalšími členy své rodiny absolvovali program, který proběhl po zavírací době a který zahrnoval prohlídku zoo a setkání se zvířaty (foto 5), jednoduché aktivity a soutěžní úkoly, taneční a muzikálové vystoupení dětí z DDM. Akce se zúčastnilo 118 dětí se svým doprovodem, většinou rodinnými příslušníky.

Mezinárodní den dětí (4. 6.)

Hned následující den se v zoo konaly oslavy Dne dětí. Byl pro ně připraven celodenní program – představení divadla Kabát Teplice, úkoly s ochránářskou tematikou, malování na obličej, sportovní hry. Proběhl workshop s předními fotografy zvířat, a tím i vyhlášení prázdninové soutěže FOTO ZOO.

Sloní Ústí aneb Delhi – 35 let v zoo (18. 6.)

Akce připomněla kulaté výročí příchodu slonice Delhi do ústecké zoo. Zájemci měli možnost prohlédnout si zázemí pavilonu, vydat se spolu s chovateli na procházku na Mariánskou skálu a seznámit se s historií a budoucností chovu. V okolí pavilonu slonů byly připraveny další aktivity – malování na obličej, výroba asijských klobouků, prodej sloních suvenýrů, kreslení největšího sloního stáda v Evropě či malování indických vzorů na siluetu slona.

Mezinárodní den hadů (16. 7.)

Informační stanoviště s aktivitami pro děti byla umístěna v pavilonu exotária a u jezírka ve spodní části zoo (foto 6). Návštěvníci se dozvěděli zajímavé informace o hadech žijících v ČR, ale také o exotických druzích, mohli se zapojit do vědomostního kvízu a prohlédnout si svellečky na vajíčka.

Mezinárodní den tygrů (29. 7.)

Proběhl enrichment pro tygry malajské a výtvarná dílna pro děti, návštěvníci shlédli výstavu fotografií V. Lukáše Tygří na prodej. Na ní se dozvěděli, co ohrožuje tygry ve volné přírodě a jak se s tím dá bojovat.

Mezinárodní den orangutanů (20. 8.)

Pro orangutany byl připraven enrichment, vystoupila taneční skupina Kintari a po celý den probíhaly zábavné úkoly na dětských hřištích. Zájemci se mohli zúčastnit přednášky Víta Lukáše Orangutani v ohrožení.

Součástí byla akce společnosti Elektrowin S vysloužilci do zoo, kdy za každý odevzaný elektrospotřebič byla poskytnuta dětské volná vstupenka.

Den s Klokánkem (3. 9.)

Po celý den byly pro děti připraveny soutěže a bohatý doprovodný program. V rámci akce si návštěvníci mohli zakoupit výrobky dětí z ústeckého Klokánku, a tím přispět na volnočasové aktivity dětí.

Den pandy červené (17. 9.)

U příležitosti mezinárodního dne se konalo komentované krmení pand (foto 7), proběhl soutěžní kvíz a výtvarná dílnička.

Den přátel zoo a Den Heinricha Lumpeho (8. 10.)

Letošní akce pro příznivce a podporovatele zoologické zahrady se konala v historickém duchu původního Lumpeparku. Průvodcem se stal sám Heinrich Lumpe (pracovník Muzea města Ústí nad Labem Martin Krsek), který společně s ředitelkou zoo provedl adoptivní rodiče, patrony a sponzory po památkách původní ptačí rezervace, které byly „objeveny“ v rámci projektu Poklad jménem Lumpepark (foto 8). Po celý den probíhal ptačí kvíz, byly připraveny historické hry, ornitologický stánek a výtvarná dílna, návštěvníci si mohli zakoupit občerstvení či zboží na historickém trhu a poslechnout si flašinetáře.

Strašidelná zoo s lemury (29. 10.)

Tradiční a oblíbená akce byla plná her a aktivit včetně dlabání dýní a strašidelného malování na obličej. Na závěr se konal lampiónový průvod a komentovaná prohlídka setmělé zoo.

8

Den nevidomých (12. 11.)

Akce proběhla ve spolupráci s organizací TyfloCentrum Ústí nad Labem, která se věnuje osobám se zrakovým postižením. Po celý den si mohli návštěvníci vyzkoušet Braillovo písmo, poznat jídlo podle chuti a čichu, poznat zvíře podle hmatu či si vyzkoušet chůzi s bílou holí. Bonusem byl zvýhodněný vstup pro nevidomé, jejich doprovod a všechny dětské návštěvníky.

Advent v zoo (27. 11.)

První adventní víkend se konal ve spolupráci s basketbalovým klubem Sluneta Ústí nad Labem. Jeho členové se zapojili do zdobení vánočního stromu před správní budovou, byla připravena vánoční výtvarná dílna a nechybělo občerstvení u ohně se svačákem či horkou čokoládou pro zahřátí.

Mikuláš v zoo (5. 12.)

Během pondělního odpoledne se v zoo pohyboval Mikuláš, anděl a čerti. Byla připravená nadílka a děti do 15 let platily poloviční vstupné.

Štědrá zoo (24. 12.)

Poslední akcí roku bývá již tradičně nadílka pro zvířata spojená s enrichmentem v podobě zabalených dárků a ozdobených vánočních stromků. Návštěvníci postupně prošli celou zoo se zastaveními u vybraných druhů zvířat (tapír, opice, pandy, pavilon exotária, pavilon šelem, poníci, velbloudi, lemuri a watusi). Zoo byla otevřena do 14.00 hodin a přichozí přispěli dobrovolným vstupným.

Přednášky

V rámci projektu Noční Madagaskar se dne 16. 12. 2022 v kavárně Kukang Coffee v centru Ústí nad Labem konala přednáška Ksukol ocasatý. Přednášejícím byl Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D., který v rámci prezentace vyprávěl o tomto záhadném živočichovi a způsobu jeho života, o výzkumu na ostrově Madagaskar i o důležitosti zachování pralesů na tomto ostrově. Do malého prostoru kavárny se vešlo více než 20 posluchačů, kteří si při přednášce mohli vychutnat i zdejší kávu a dezerty. Přednáška, která byla součástí projektu financovaného MŽP, byla poté zveřejněna na FB zoo.

Soutěže

Soutěž FotoZoo

Ve spolupráci s partnerem soutěže, společností Centrum Fotoškoda, byla v rámci akce Den dětí vyhlášena amatérská fotosoutěž pro návštěvníky. Fotografie do soutěže bylo možné přihlásit až do konce prázdnin v kategorii 1) dospělí a 2) děti. Porota ve složení renomovaných fotografů přírody (Vít Lukáš, Michal Krause, Petr Bamboušek, Igor Mikula a Petr Jan Juračka) vybírala celkem z 297 fotografií, a vybrat ty nejlepší nebylo snadné. Soutěžilo se o skutečně hodnotné ceny. V kategorii dospělí zvítězil snímek tučňáka brýlového od Michala Adamce, který si tak odnesl poukaz na fotokurz dle vlastního výběru v hodnotě 3 000 Kč. Navíc byl vyhlášen vítězem absolutním, náležel mu tedy ještě poukaz na fototechniku v hodnotě 5 000 Kč a tisk fotoobrazu. V dětské kategorii zvítězila se svojí fotografií geparda štíhlého Tereza Jenčíková, která si tak mohla užít zážitek krmení žiraf. Předání cen (foto 9) se uskutečnilo v rámci akce Strašidelná zoo.

Kukang soutěž

Na podzim si kavárna Kukang spolu se svou ambasadorkou Veronikou Čermákovou připravila pro své příznivce soutěž na Instagramu. Soutěžící měli sledovat profil @kukang_coffee, lajknout příspěvek a zodpovědět tři jednoduché otázky. Výsledky soutěže byly vyhlášeny 1. listopadu a pro tři vítěze byly připraveny ceny – 2x balení zrnkové kávy Kukang, 2x vstupenka do zoo a 2x Kukang mýdlo.

Spolupráce se školami a zájmovými skupinami

V polovině roku 2022 došlo ke kompletní revizi vzdělávacích programů, cílem bylo prohloubit jejich interaci a atraktivitu.

Venkovský dvoreček

Stěžejní původní téma zde bylo zachováno – tedy v rámci programu se děti dozvěděly, čím je které domácí zvíře užitečné. Přidáno bylo označení samce, samice a mláďete pro konkrétní druh. Bylo využito srovnání surové a zpracované vlny, rozdíl mezi parohem a rohem nebo ukázka velikosti vajec jednotlivých ptáků. Program má vnitřní a venkovní variantu – v letních měsících je součástí programu návštěva expozice Venkovský dvorek, kde si děti mohou nakrmit a pohladit ovce a prohlédnout i jiné druhy, jako jsou slepice nebo králíci. Vnitřní varianta probíhá v prostorách zooškoly a děti si na závěr programu vyrábějí ovečku z papíru a vaty.

Koho potkáme v lese?

Tento program je věnovaný přírodě našeho lesa. V rámci programu nejprve děti poznávají jednotlivá zvířata podle zvuků a v druhé části programu přiřazují zvíře k jednotlivým pobytovým stopám (otisk tlapy, dutina ve stromě, zbytky potravy). Dozvídají se podrobnosti o způsobu života jednotlivých zvířat a jsou seznámeni se správnými postupy v případě nálezu zraněného či jinak oslaběného zvířete. Výklad je doplněn ukázkou exponátů v zooškole. Závěr programu může být volitelně doplněn o četbu pohádky s tematikou vhodného chování v lese.

Chováme se jako zvířata?

Tento program je upraveným programem Etologie. Úvod programu je koncipován jako společná debata, kdy lidé začali zkoumat chování zvířat a co je k tomu vedlo. Následuje prezentace základního rozdělení kategorií a typů chování. Ve druhé části programu dostanou žáci zjednodušený etogram, který ve skupinách po 3-5 žácích vyplňují v rámci pozorování jednotlivých druhů zvířat v areálu. Závěrečná část programu je věnována prezentaci výsledků jednotlivých skupin a zamyšlení, jaké typy chování máme se zvířaty společně a jakými se naopak lišíme.

Co tě žere? aneb Potravní řetězec

Program je zaměřený na potravu jednotlivých druhů zvířat. Na úvod se definují pojmy býložravec, masožravec a všežravec a žáci jmenují různé zástupce jednotlivých

kategorií. Následuje ukázka jednotlivých znaků, podle kterých lze určit, čím se dané zvíře živí, a to zejména pomocí exponátů. V druhé části si pomocí obrázků zkusí ve skupinkách po 4-5 žácích sestavit různé potravní řetězce s vyhodnocením výsledků. Na závěr je zařazena krátká diskuse na téma důležitosti jednotlivých článků řetězce.

V roce 2022 se výukových programů zúčastnilo celkem 1 789 žáků a studentů, komentovaných prohlídek 208 osob.

Příměstský tábor EXPEDICE ZOO

V rámci spolupráce s Fakultou životního prostředí Univerzity Jana Evangelisty Purkyně jsme v roce 2022 uspořádali první příměstský tábor (*foto 10*). Tábor se konal celkem ve dvou turnusech, a to pro děti od 6 do 10 let (25.-29. 7. 2022) – 17 dětí a pro starší děti od 11 do 15 let (1.-5. 8. 2022) – 19 dětí. Jako zázemí byl zvolen prostor zooškoly, ale počasí opravdu přálo a většinu času bylo možné trávit venku. Na tvorbě pestrého programu se rovnými silami podíleli pracovníci zoo i univerzity. Děti si například zkusily vyrobit enrichment pro zvířata chovaná v zoo, zkoumaly živočichy pod mikroskopem nebo chytaly hmyz pomocí sítěk. Součástí programu byly i hry zaměřené na zoologickou tematiku. Na jedno odpoledne se zooškola proměnila na chemickou laboratoř, kde děti mohly přihlížet různým pokusům, a některé si i sami vyzkoušet. Poslední den byla na programu šifrovací hra v areálu, kdy děti hledaly ve skupinkách ukrytý poklad. Závěrečný večer proběhl za přítomnosti rodičů, kteří si s dětmi společně opekli špekáčky na ohništi a děti prezentovali výsledky své týdenní činnosti.

Kroužek DDM

I v roce 2022 probíhala v areálu zoologické zahrady setkání dětí v rámci zoologického kroužku pod záštitou Domu dětí a mládeže v Ústí nad Labem. Schůzky se konaly jednou týdně v počtu cca 10 dětí. V rámci kroužku děti navštěvovaly různé úseky zahrady, kde se dozvěděly podrobnosti o chovaných druzích. Součástí schůzek byly i tematické kvízy či návštěva zázemí. V zimních měsících se setkání konala převážně v prostorách zooškoly, kde byly pro děti připraveny přednášky na konkrétní zoologické témata a děti si vyzkoušeli péči o chované kontaktní druhy zvířat.

Večerní prohlídky

Během prázdnin byly pro zájemce pořádány večerní prohlídky spodní části areálu. Prohlídky se konaly každý pátek od 19.30 hodin v počtu maximálně 20 účastníků. Celkem sedmi prohlídek se zúčastnilo 89 lidí. Prohlídky byly vedeny okolo venkovních výběhů a v prostorách pavilonu exotéria a byly doplněny názornou ukázkou exponátů ze zooškoly.

Příspěvek MŽP na realizaci vzdělávacích programů a zapojení veřejnosti a osvěty v oblasti ochrany přírody

Ministerstvo životního prostředí poskytuje již řadu let zoologickým zahradám na základě žádosti o konkrétní vzdělávací projekty finanční částku na jejich realizaci. V roce 2022 zoo realizovala dva projekty:

1. Ksokol ocasatý jako vlajkový druh Zoo Ústí nad Labem v propagaci ochrany madagaskarských ekosystémů.

2. Regulace chovu v zoologických zahradách a usmrcování zvířat

První projekt zahrnoval instalaci velkoformátového banneru o ksukolovi ocasatém, který byl umístěn v prostorách budoucího chovatelského zařízení pro tento druh, a navazující přednáškový cyklus vědeckého pracovníka S. Lhoty, který se výzkumem a ochranou tohoto primáta aktivně zabývá (foto 11).

Druhý projekt se věnoval nelehkému tématu nejen pro návštěvníky, ale mnohdy i pro pracovníky zoo, a to fungování populací ohrožených druhů zvířat v zoo a ve volné přírodě, rozdíly mezi nimi a nutností řízení populací v lidské péči. V areálu zoo byly umístěny dva vysvětlující panely s možností zapojit se do soutěže pomocí QR kódu. Dále byla vytvořena samostatná webová stránka (www.zoopopulace.cz) a byl uspořádán workshop pro zástupce jednotlivých zoologických zahrad zaměřený na principy a tvorbu vzdělávacích materiálů s obtížně komunikovatelným obsahem.

Poklad jménem Lumpepark

V lednu roku 2022 byla podána žádost o příspěvek na realizaci projektu „Poklad jménem Lumpe Park – přeshraniční propagace hodnot odkazu průkopníka ochrany přírody“, jehož cílem bylo v maximálním možném rozsahu obnovit odkaz Heinricha Lumpeho. S žádostí o podporu se obrátila na Fond malých projektů v Euroregionu Elbe/Labe financovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj Evropské unie v rámci programu spolupráce Česká republika-Sasko 2014–2020 (pilíř EU INTERREG V A). Partnerem projektu se na německé straně stala podpůrná organizace Zoo Drážďany ZooFreunde Dresden e.V., na realizaci se podílely Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (Centrum pro dokumentaci a digitalizaci kulturního dědictví Filozofické fakulty), a Muzeum města Ústí nad Labem. Dne 23. května 2022 všechny zúčastněné strany slavnostně podepsaly „Memorandum o spolupráci na programu obnovy parku Heinricha Lumpeho“. Úkolem výzkumníků bylo zakreslení a důkladné zmapování celého areálu tehdejšího Lumpeparku a průzkum všeho, co se z architektonických a geologických zajímavostí ještě dochovalo a v jakém stavu, stejně tak i to, jaká je v areálu dnes biologická rozmanitost, jaké druhy živočichů (samozřejmě hlavně ptáků) zde lze vidět i jaké druhy rostlin se zde z dob někdejšího parku nacházejí. Součástí byla i archivace všech materiálů, které o Lumpeparku existují, a to v podobě novinových článků, fotografií, tiskovin či filmových záběrů. Ještě nikdy předtím nebyl průzkum areálu proveden tak důkladně a komplexně. Všechny výstupy (historie a architektura, geologie, ornitologie, botanika a archivace) jsou zveřejněny na webových stránkách zoo (<https://www.zoousti.cz/lumpepark/poklad-jmenem-lumpe-park>).

Kromě toho vznikly dvě trojjazyčné tiskoviny, mapa a leták, které jsou k dispozici návštěvníkům Zoo Ústí nad Labem i Zoo Drážďany. Informační leták zahrnuje základní informace o Lumpeparku a výsledky průzkumu. Mapa znázorňuje nejzajíma-

vější místa tehdejšího areálu včetně těch, které již bohužel zanikly, ale ve své době byly nejzajímavějšími atrakcemi. Na začátku října odstartoval v ústecké zoo akcí pro sponzory, partnery i veřejnost Měsíc Heinricha Lumpeho. Součástí programu bylo setkání vedení zoo se zakladatelem parku, který přicestoval v čase :-), a během procházky společně prodebatovali možnosti obnovy. Stejně setkání proběhlo později i na německé straně v Zoo Drážďany (foto 12). Během Měsíce Heinricha Lumpeho zoo zveřejňovala na svém Facebooku příspěvky o průzkumu areálu doplněné historickými fotografiemi. Zároveň byla pro návštěvníky zoo připravena anketa, ve které se vyjádřili, co by pravděpodobně Heinrich Lumpe zařadil do svého parku dnes, při současných možnostech, popř. co by si oni sami z minulosti přáli obnovit.

Komentovaná krmení

Tradiční setkání u zvířat s komentovaným krmením probíhala po celý rok v pravidelných časech, největší frekvence byla během prázdninových měsíců. V letošním roce se kromě nabídky minulých let bylo nově zavedeno krmení mravenečníků čtyřprstých.

Zážitky se zvířaty

Zážitkové programy u zvířat si v roce 2022 zakoupilo celkem 58 zájemců, kteří si vybírali buď krmení určitého druhu (tuleni – foto 13, žirafy, surikaty) nebo možnost stát se chovatelem v pavilonu exotária či chovatelem slonice Delhi. Největší zájem byl o krmení žiraf (25 zájemců), dále o krmení tuleňů (21 zájemců) a o krmení surikat (6 zájemců). Den chovatelem absolvovalo 6 zájemců, na každý vždy tři a tři zájemci.

13

E-shop a suvenýry

Již druhým rokem je součástí webových stránek e-shop, kde si zájemci mohou objednat suvenýry, ale také např. setkání se zoology s prohlídkou chovatelského záze-
 mí. Během celého roku je sortiment rozšiřován a nabídka suvenýrů reaguje na mo-
 mentální situaci (narození mláďat, odchod ikonických druhů zvířat...). V e-shopu se
 v roce 2022 objevil stolní i nástěnný kalendář, pivo ústeckých orangutanů (foto 14)
 a hrnky plechové i keramické s jejich perokresbami, trička a hrnky s mládě-
 tem medvěda malajského, nové moti-
 vy podtácků, pohlednice a magnetky
 Obrázkový ostrov s kresbami výtvarnice
 p. Procházkové, čokoláda Manučoko,
 Ve spolupráci s Muzeem města Ústí nad
 Labem (kresby Z. Vařilové) byla vydána
 brožura o kahau nosatém a ochranář-
 ském projektu Pesisir Balikpapan, která vy-
 šla v českém, anglickém a indonés-
 kém jazyce.

14

Adopce a patroni

Mgr. Veronika Schranková

I v roce 2022 trvala finanční podpora zoo z řad jednotlivců, kolektivů, firem a dalších subjektů prostřednictvím tzv. adopce zvířete či patronací zvířete. Podmínky jsou uvedeny na webových stránkách zoo, kde jsou zároveň zveřejněny seznamy zvířat i adoptivních rodičů. Nechybí ani přihláška on-line, takže podpora zoo tímto způsobem je velice jednoduchá.

ADOPTIVNÍ RODIČE

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
A. Haku Gabčanová z Litoměřic	2 000	krajta královská
Adél a Mišut Carskovi	1 000	agama kočičinská
Adriana Glosová	4 000	surikata
Agáta Seidelová	2 500	kajmánek malý
Agentura práce Gadasová s.r.o.	4 000	pekari páskovaný
Albert Achs z Ústí nad Labem	1 000	korálovka sedlatá sinoaská
Albert, Alex a Kryštof Vodičkovi z Prahy	1 000	želva uhlířská
Alena a Josef Tröglvi	5 000	makak kápo
Alenka Belánová z Ústí nad Labem	2 000	leguán nosorohý
Alice Pochobradská	1 000	žebrovník Walthův
Alice Sýkorová, Krupka	2 500	řasa severní
Anastasia Matyunina	1 500	sova pálená
Andrea a Adriana Väterovy	1 000	trnucha mřížkovaná
Anička Černá	6 000	vari černobílý
Anna Focke z Velemína	1 500	kaloň pobřežní
Aoyama Automovice Fasteners Czech, s.r.o.	7 000	jeřáb mandžuský
Autorka detektivek Veronika Černucká, Osek	1 500	sova pálená
Bc. Aneta Krausová z Ústí nad Labem	5 000	alpaka
Běhámespolu.cz	10 000	chameleon jemenský
Běhámespolu.cz	6 000	leguán kubánský
Běhámespolu.cz	4 000	leguán nosorohý
Blanka Vajrychová, Krupka	20 000	irbis
Brůnovi - Pragosten s.r.o., Pardubice	4 000	leguán nosorohý

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Centrální operační sály Masarykovy nemocnice	4 000	nandu pampový
DACHDECKER spol. s.r.o., Teplice	4 000	nandu pampový
Dana a Dušan Výborní ze Sebusína	1 000	sýček obecný
Dana Černovská	4 000	nandu pampový
Dana Šalatová	10 000	zebra Hartmannové
Daniel Šupík	2 000	hroznýš královský
Dášenska Mandovcová	4 000	kosman zakrslý
David a Barča Noskovi	5 000	vydra malá
David Stárek z Rumburku	2 500	kajmánek malý
Děvčata ze třídy 6.A a kluci Šesták, Berjak, Hanzal, Hetzendort, Grivalský, Vlček	1 000	želva stepní
Děvčata ze třídy 6.A ZŠ Velké Březno	1 000	sýček obecný
Doležalovi	1 000	sýček obecný
Dominika Kňazovická	1 500	korovec mexický
Ekaterina Shteer, Palac Jordan Ústí n. L	40 000	tygr malajský
Eliška Jarošová, Krupka	2 000	ovce domácí - kamerunská
Emergency MN ambulance č.4	3 000	sovice sněžní
Eva a Jaroslav Novákoví, Ústí nad Labem (ANO 2011)	15 000	gepard štíhlý
Eva Holbusová	1 000	sýček obecný
Eva Hrdá a Eva Valentová z Přelouče	2 000	chameleon jemenský
Eva Hubková a Libor Malý, Praha	20 000	írbis
Eva Šlégrová, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Eva Zaplatílková, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Fanoušci Červeného Trpaslíka	1 000	papoušek vlnkovaný
Gabriela Bendlová z Lovečkovíc	2 000	pralesnička azurová
Gabriela Seidelová	1 000	želva ostruhatá
Hana Moleková	1 000	želva zelenavá
Harvey Kobal	1 000	želva ostruhatá
Helena Nováková	1 000	sklípan Smithův
Horst Gyra	2 500	sovice sněžní
Horst Gyra	2 500	pušтік bělavý pobaltský
Chudinovi z Ústí nad Labem	2 500	žako šedý
ICE'N'GO! CZ s.r.o.	35 000	žirafa severní núbijská

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Ina Jarolímková, Ústí nad Labem	4 000	chvostan bělolící
Ing. Daniel Zelenka z Lovosic	1 000	pralesnička strašná
Ing. František Hlavatý, Ústí nad Labem	5 000	lvíček zlatý
Ing. Nikola Jelínková a Jiří Mládek	10 000	jelen bělohuby
Irena a Radek Mildnerovi	5 000	guanako
Irena a Radek Mildnerovi, Teplice	2 500	kajmánek malý
Ivana Francová z Choudonů	3 500	ara vojenský
Ivana Kocánková z Lovosic	2 500	tana severní
Ivča a Ros' ta Lassigovi	1 000	želva hvězdnatá
Iveta Hofmanová z Ústí nad Labem	10 000	osel somálský
J.Madarová, Ústí nad Labem	3 500	kakadu molucký
Jakub a Štěpán Havránkovi	1 000	želva stepní
Jakub Cimerman z Lovosic	1 000	želva stepní
Jan a Jana Klenerovi	1 500	sova pálená
Jan a Vítek Svobodovi ze Šluknova	1 000	leguánek modravý
Jan Benda a Ludmila Bendová z Kralup nad Vltavou	1 000	rosnice siná
Jan Hofman z Ústí nad Labem	10 000	makak káповý
Jan Mužík	6 000	kabar pižmový
Jan, Bára a Anna Šibovi Sommerovi z České Lípy	1 500	majna Rothschildova
Jana a Dušan Kojetínovi z Ústí nad Labem	3 500	kakadu palmový
Jana a Jasmínka	1 000	piraňa Nattererova
Jana Malý z Klapý	1 000	pásovník dlouhoocasý
Jarka Jahelková z Ústí nad Labem	3 500	korunáč vějířovitý
Jarka Školníková z Chlumce nad Cidlinou	5 000	voduška červená
Jaroslav Komínek - náměstek hejtmána Ústeckého kraje	2 000	chameleon jemenský
Jaroslav Rybáček	1 000	želva stepní
Jaroslav Strumpf z Ústí nad Labem	5 000	sup himalájský
Jaroslav Strumpf z Ústí nad Labem	6 000	mandril rýholící
Jaroslav Švejdar, Ústí nad Labem	6 000	lemur kata
Jaroslav Švejdar, Ústí nad Labem	5 000	lvíček zlatý
Jindra, Vojta, Ondra a Štěpán Koblrovi	1 000	pralesnička harlekýn
Jindřich Knorr z Oldřichova	1 000	bazilišek zelený

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Jindřiška Kažimírová z Ústí nad Labem	24 000	voduška jelenovitá
Jirka Černý z Ústí nad Labem	1 500	majna Rothschildova
Jiří Horák, Ústí nad Labem	1 000	želva ostruhatá
Jitka a Petr Balatovi, Krupka	5 000	antilopa jelení
Jitka a Petr Balatovi, Krupka	1 500	sova pálená
Jitka Kubištová	2 500	pušтік bělavý pobaltský
Jožin a Pája, Ústí nad Labem	2 000	krajta zelená
JT SERVICE company s.r.o.	1 500	sova pálená
Kačenka Krejčí, Káraný	3 000	kachnička mandarínská
Kačenka Šmídlová	1 000	želva uhlířská
Kačenka Ženišková	1 500	trnorep skalní
Kamila Nováková, Zašová	1 000	amadina diamantová
Káfa a Týna Renglovy	1 000	bazilišek zelený
Kateřina a Vítek Chocholoušovi z Ústí nad Labem	1 500	kaloň pobřežní
Kateřina Hasilová, Ústí nad Labem	1 000	želva ostruhatá
Kateřina Chocholoušová z Ústí nad Labem	1 500	kachnička mandarínská
Kateřina Vávrová (na certifikátu David Vávra)	1 000	papoušek vlnkovaný
Kateřina Zubrová, Košfany	2 500	lori zelenoocasý
Klára Stárková z Rumburku	2 000	chamaleon jemenský
Klárka a Kubiček Urbanovi z Teplic	6 000	gueréza pláštiková
klub žen-šen: Ludmila, Jitka, Iveta a Richard z UL	2 000	čukvala zavalitá
Kluci ze třídy 6.A ZŠ Velké Březno	1 000	zmije obecná
kolektiv pracovníků Katedry jaderných reaktorů ČVUT FJFI, Praha	10 000	lenochod dvouprstý
Kristína Kaiserová	2 500	výr velký
Kristýna Chroustová z Ústí nad Labem	1 000	papoušek vlnkovaný
Kuba Radechovský	2 500	sovice sněžní
Kubík a Milky Jarošovi z Ústí nad Labem	1 500	kachnička mandarínská
Květoslav Zaplatílek, Ústí nad Labem	1 000	piraňa Nattererova
KZ Praktic s.r.o.	30 000	panda červená
Lenka Korifáková	1 000	želva zubatá
Lenka Lebedová, Dalibor Jelínek, Ústí nad Labem	4 000	pekari páskovaný
Lenka Machová	2 000	leguán kubánský

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Lenka Moravcová z Ústí nad Labem	2 500	žako šedý
Lenka Sikorová	1 000	karetka novoguinejská
Libuše Tonová	3 000	sova pálená
Linda Zeřová a Patrik Novák	2 000	chameleon jemenský
Lucie Kolankiewiczová, Ústí nad Labem	4 000	surikata
Lucie Kozlová z Ústí nad Labem	5 000	makak káповý
Lucie Sedláková, Praha 4	2 500	tana severní
Ludmila Bendová z Kralup nad Vltavou	1 000	ropucha argentinská
Lukáš Antal a Pavla Šťastná z Předonína	4 000	kosman zakrslý
Macánovi z Ústí nad Labem	10 000	jelen bělohuby
Magdalena Hunčová, Ústí nad Labem	6 000	lemur kata
Magdalena Marie Routnerová z Dubí	5 000	pony shetlandský
Magmar Mandavcová z Ústí nad Labem	5 000	makak káповý
Manželé Blahníkoví z Dubí	1 500	sova pálená
manželé Hrotkovi z Ústí nad Labem	3 000	dytík velký
Manželé MVDr. Derdovi, Lovosice	1 000	rosnička včelí
Marcel Dvořák	4 000	velemyš obláčková
Marek Opperl	1 000	čukvala zavaliťá
Marie a Markéta Baranovy	3 500	ara červenouchý
Marie Matoulková	1 000	amadina Gouldové
Marie Steiningerová	1 000	piraňa Nattererova
Marie z Jiřikova	1 000	scink dlouhonohý
Markéta Altová	1 000	sýček obecný
Markéta Nachtigalová z Mostu	1 500	sova pálená
Marfa a Pepa Škorpilovi	1 000	kysťráček modrolící
Martin Balej	30 000	panda červená
Martin Cimerman, Lovosice	6 000	lemur kata
Martin Kraus, Ústí nad Labem	1 000	želva uhlířská
Martin Kraus, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Martin Sobota z Karlových Varů	1 500	korovec mexický
Martina Veliřková z Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Martina, Vlášča, Laurinka a Štěpík Pospíšilovi z Ústí nad Labem	1 500	sova pálená

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Martínek Ježek, Děčín	1 000	bazilišek zelený
Maruška a Honzík Urbíkoví z Prahy	5 000	pony shetlandský
Město Bílina	20 000	tučňák brýlový
Mgr. Jan Bíl	3 000	kočka slaništní
Mgr. Jiřina Endrštová, Lubná u Rakovníka	15 000	rosomák sibiřský
Mgr. Martin Tomas, Litoměřice	8 400	makak kápový
Michaela Kaucká	1 500	dytík velký
Michaela Nováková z Ústí nad Labem	7 000	ara zelený
Mikoláš, Roudnice nad Labem	1 000	sýček obecný
Miloš Huja	2 000	koza domácí - holandská
Minipivovar Most	6 000	mandril rýholící
Miroslav Holba	1 000	sklípkan potulný
MiWeis z Teplic	1 000	pralesnička azurová
Monika Bretová z Prahy	6 000	aligátor americký
Monika Doleželová, Andrea Bližíková a SZŠ Lovosice	5 000	guanako
Monika Lišková a Miroslav Apjar z Duchcova	3 500	ara hyacintový
Monika Vaněčková, Ústí nad Labem	5 000	vydra malá
MUDr. Jana Mikulcová, Rumburk	5 000	sup himalájský
MUDr. Libuše Frintová	4 000	nosál bělohubý
MUDr. Martin Frinta, Litoměřice	4 000	nosál bělohubý
MUDr. Martina Pokorná, Ph.D.	15 000	rosomák sibiřský
Natálie Šupíková	1 000	želva tlustrohrdlá
Nikolka a Michaelka Mackovi z Křešic	1 000	želva uhlířská
Novotní	15 000	šakal čabrakový
Olga Hradecká	6 000	vari černobílý
Olga Kopáčová z Prahy	1 500	trnorep skalní
Páťa a Verča Schejbalovi	4 000	surikata
Pavel Bartoš	1 500	sova pálená
Pavel Jůza z Ústí nad Labem	5 000	pony shetlandský
Pavel Jůza z Ústí nad Labem	5 000	lama krotká
Pavla Linková	1 000	sýček obecný
Pavla Linková	2 500	výr velký

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Pavlna Křtěnová Kastlová, Teplice	2 000	leguán kubánský
Pavlna Samešová	1 000	trnucha mřížkovaná
Petr Kofroň z Ústí nad Labem	2 500	výr velký
Petr Ptáček z Ústí nad Labem	1 000	pralesnička brazilská
Petr Vachata, Ústí nad Labem	1 000	želva vroubená
Petra Šlechtová z Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Radek a Jitka Kaňkovi s Kačenkou a Adámkem	4 000	muntzak malý
Radek a Radomíra Šmejkalovi, Dolní Zálezly	2 500	výr velký
Radiologická klinika Masarykovy nemocnice ÚL	21 300	tuleň obecný
Radmila Vorasická z Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Renata a Tereza Vackovi, Jiří Svoboda a Petr Sloup	4 000	surikata
Restaurace ŠANOVSKÁ KOVÁRNA Teplice	2 500	kajmánek malý
Rodina Losenických z Ústí nad Labem	1 000	pralesnička azurová
rodina Malých, Litoměřice	1 000	korálovka mexická
rodina Malých, Litoměřice	2 000	krajta zelená
rodina Malých, Litoměřice	1 000	amadina Gouldová
Rodina Ondráčková z Teplic	8 000	kuskus medvědí
rodina Ondráčkova, Teplice	6 000	aligátor americký
rodina Thielova	5 000	kočkodan Brazzův
rodina Thielova	5 000	kočkodan Brazzův
Rodinka Jirglů, Ústí nad Labem	1 500	loskuták posvátký
RONICA, s.r.o. z Teplic	6 000	lemur kata
Rösslerovi	2 500	zoborožec vrásčitý
Růžena Lahovská, Pavel a David Nováková	2 000	leguán kubánský
Sára Masopustová - Ústí nad Labem	6 000	gueréza pláštiková
Sbor dobrovolných hasičů Mojžíř - mladí hasiči	6 000	lemur kata
Seskupení natalem Bořislav	1 000	želva uhlířská
Slávek Chroust	1 000	sklípkan Smithův
Slávek Chroust z Ústí nad Labem	2 000	krajta královská
Sofie Mendlová	2 500	kajmánek malý
Sofinka a Kryštůfek Žilkovi	1 500	kaloň pobřežní
Sofinka Fulneková, Věrka Žižková	10 000	lenochod dvouprstý

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Spolek pro chemickou a hutní výrobu akciová společnost	10 000	zebra Hartmannové
Statutární město Ústí nad Labem, Městský obvod Neštětice	10 000	lenochod dvouprstý
Stavební odvodňovací prvky s.r.o.	12 000	mandril rýholící
Stella Dejmková ze Štětí	1 000	želva ostruhatá
Šárka Odvárková a Juraj Konečný z Jablonné v Podještědí	5 000	sika vietnamský
Šárka Seemannová	1 500	sova pálená
Šlejharovi	1 000	želva uhlířská
Štěpán Stárek, Rumburk	2 000	leguán kubánský
Táta&syn s.r.o. z Prahy	1 000	amadina Gouldové
Teplická ambulance s.r.o.	8 000	kuskus medvědí
Tereza Rabasová z Ústí nad Labem	2 500	pušтік bělavý pobaltský
Tereza Sotonová z Ústí nad Labem	1 000	agama kočičinská
Terezie a Karel Punčochářovi	6 000	hulman jávský
Tereza Machová	1 500	sova pálená
TOMÁŠ - stavebniny spol. s.r.o., Ústí nad Labem	10 000	lenochod dvouprstý
Tomáš Kříž - Elektroopravy	2 500	lori zelenoocasý
Tomáš Zahrádka, Ústí nad Labem	1 000	korálovka mexická
Tomáš Zubr ze Zmijozelu	1 000	zmije obecná
Třída 2.A ZŠ Velké Březno	1 000	neoféma ozdobná
Třída 2.A ZŠ Velké Březno	1 000	leguánek měnivý
Třída Zetíkových cestovatelů ze Smysluplné školy na Lyčkově náměstí	10 000	zebra Hartmannové
Třída Zetíkových cestovatelů ze Smysluplné školy na Lyčkově náměstí	1 500	sova pálená
Třída Zetíkových cestovatelů ze Smysluplné školy na Lyčkově náměstí	1 000	bazilišek zelený
Třída Zetíkových cestovatelů ze Smysluplné školy na Lyčkově náměstí	3 500	kakadu palmový
Třída Zetíkových cestovatelů ze Smysluplné školy na Lyčkově náměstí	3 500	ara hyacintový
Václav Sekera s rodinou, Mnetěš	1 000	sýček obecný
Valca a Vojta Vaněčkovi	1 000	bazilišek zelený
Věra Mlnářiková	1 000	papoušek vlnkovaný
Věrka a Marián Mackovi z Křešic	1 000	pralesnička strašná

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Veronika Arnoldová, Lucie Gerychová (členka hnutí UFO)	5 000	pony shetlandský
Veronika Hamatová	1 000	pralesnička azurová
Veronika Pospíšilová	1 000	sklípkan potulný
Veronika Příhodová	2 000	chameleon jemenský
Viktorie Benešová	1 500	sova pálená
Viktorie Mendlová	2 500	žako šedý
V-KLIMA s.r.o. - Veronika Vobrubová	10 000	zebra Hartmannové
V-KLIMA s.r.o. - Viktorie Vobrubová	15 000	gepard štíhlý
Vrbovi z Ústí nad Labem	5 000	alpaka
Vrcholy Středohoří	1 000	kystráček modrolící
Zdeňka Kuželková	1 000	pásovník dlouhoocasý
ZŠ s RVMPPTeplice	2 500	výr velký
ZŠ s RVMPPTeplice	1 000	čukvala zavallitá
ZŠ s RVMPPTeplice	6 000	lemur kafa
ZŠ Vojnovičova, žáci 0. - 3. tříd	1 000	želva stepní
ZŠ Vojnovičova, žáci 0. - 3. tříd	1 000	želva uhlířská
Zůza Radechovská	1 000	korálovka mexická
Zuzana Stibůrková	5 000	voduška červená
Žáci 2.A a 2.B ZŠ Velké Březno	1 000	želva zubatá
Žáci 5. A ZŠ E. Krásnohorské, Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Žáci a zaměstnanci ZŠ a MŠ Třebenice	2 000	chameleon jemenský
Žáci Speciální základní školy v Lounech, Poděbradova 640	2 000	koza domácí - holandská
Žáci SŠ obchodu, řemesel, služeb a ZŠ, Ústí n.L.	1 000	čukvala zavallitá
Žáci ZŠ Jiříní Z Ústí nad Labem	1 500	sova pálená
Žáci ZŠ Jiříní Z Ústí nad Labem	5 000	tamarín bělohubý

PATRONI

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Adam Mildner, Teplice	10 000	lev konžský
Adéla Dobrodinská, Ústí nad Labem	1 000	panda červená
Advice, společnost s ručením omezeným	1 000	vydra malá
Advice, společnost s ručením omezeným	1 000	agama kočičinská
Anna Hajdanková	1 000	vlk hřivnatý
Antonín Mrňák	1 111	alpaka
AUTOSERVIS AUTO BOHEMIA s.r.o. Krásné Březno	2 000	tučňák brýlový
AUTOSERVIS AUTO BOHEMIA s.r.o. Krásné Březno	3 000	orangutan bornejský
Barbora Matoušková, Litvínov	2 000	tapír čabakový
Čelonkovi z Teplíc	1 000	mravenečník čtyřprstý
Dana Červená	1 500	slon indický
Dana Stránská z Ústí nad Labem	1 000	alpaka
Daniel Němec	1 000	tuleň obecný
Daniel Šebela z Ústí nad Labem	1 000	žirafa Rothschildova
Daniela Tvarůžková, Bruntál	1 000	sup himálajský
Denisa Mášová z Háje u Duchcova	1 000	írbis
Dětský úsvit z.s., Cheb	5 000	gepard štíhlý
Diana Nebeská	5 000	kachna žlutozobá
Dvořákovi, Most	1 000	surikata
Eliška Lacková z Terezína	1 000	vydra malá
Eva a Zbyšek Poslovi, Tisá	1 000	kočka slaništní
Eva Hajdanková z Ústí nad Labem	1 000	kočka slaništní
Filípek Mach z Neštěmic	1 000	gepard štíhlý
Gabriela Šfastná z Krupky	1 000	medvěd malajský
Hadu Vaněk	1 000	krajta královská
Hana Nosková	2 400	tuleň obecný
Hana Nosková, Opava	2 400	tuleň obecný
Hana Talarčíková, Nové Sedlo	2 000	gepard štíhlý
Iva Šprincová a Veronika Šprincová	1 500	velemyš obláčková
Ivana Wettsteinová z Teplíc	1 000	surikata
Ivana Zídková, Praha	1 200	anoa nížinný

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Jájina Šmídová, Žihle	1 000	orangutan (kříženec)
Jakub Sluka, Kladno	1 000	aligátor americký
Jan Deus	1 000	šakal čabrakový
Jan Sommer	1 500	aligátor americký
Jan Šťastný z Krupky	5 000	gepard šťihlý
Jana a Vladimír Francčekovi, Aš	1 000	surikata
Jana Červená z Kadaně	2 000	slon indický
Jana Medonosová z Ústí nad Labem	1 500	žirafa Rotschildova
Jana Urbánková	1 000	surikata
Jára a Hozník Mášovi	1 000	gepard šťihlý
Jarmila Waliszewská	2 000	slon indický
Jaromír Ducháček	1 500	tuleň obecný
Jindřiška a Jarek z Lužce nad Vltavou	1 000	lev konžský
Jirka Hajšl	5 000	slon indický
Jirka Hajšl, Roudnice n. L.	15 000	orangutan (kříženec)
Jiří Ptáček z Lužce nad Vltavou	10 000	velbloud dvouhrbý
JT SERVICE company s.r.o.	2 000	žirafa Rotschildova
Kaliničovi z Ústí nad Labem	1 000	gepard šťihlý
Kamila Štefanová a Martin Kraus, Česká Lípa	1 000	lenochod dvouprstý
Karel Gutwirt z Třebívlic	1 000	nandu pampový
Kristýnka Bílá	1 000	surikata
Lenka Sommerová	1 500	tapír čabrakový
Linda Zeřová a Patrik Novák	1 000	lenochod dvouprstý
Lomičková Tařána, MUDr	1 500	tuleň obecný
Lucie Čiháková, Ústí nad Labem	1 000	irbis
Lucie Kohoutová, Křivoklát	5 000	orangutan (kříženec)
Lucie Zlesáková, Praha	1 200	tuleň obecný
Marek a Petra Š.	1 000	kuandu obecný
Martin a Lada Dolejšovi	1 000	vydra malá
Martin a Pavlína Chudobovi, z Budyně nad Ohří	3 000	gueréza plášťiková
Martina Hero Ústí nad Labem	1 000	ara kaninda
Mgr. Anita Balcarová, Ústí nad Labem	1 000	lev konžský

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Mgr. Jan Dolejš, Zdemyslice 192	1 000	surikata
Mgr. Libuše Tonová z Bohušovice nad Ohří	3 000	kočka slaništní
Mgr. Tmáš Cimbot, advokát a patentový zástupce	6 000	osel somálský
Mgr. Tmáš Cimbot, advokát a patentový zástupce	6 000	kuandu obecný
Michal Švajcr	2 000	lev konžský
Monika Pazáková	1 000	gopard štihlý
Monika Říhová	2 000	lenochod dvouprstý
Ondra, Verča a Martin Sušírovi	1 000	kočka slaništní
Ondřej Sedláček, Most	1 000	irbis
Pavel Hospodka, Kateřina Humlová	1 000	irbis
Pavla a Josef Lužákoví	1 500	tygr malajský
Pavla Čapková z Mostu	1 000	orangutan (kříženec)
Peki z Jablonce nad Nisou	1 000	pekari páskovaný
Petr Roubíček z Dolních Zálezlů	5 000	lemur kata
Petra Černocká a Jiří Pracný, Praha	20 000	orangutan
Petra Krnáčová, Praha	2 000	mandril rýholící
Petra Šlechtová	1 000	tučňák brýlový
Petra Šlechtová z Ústí nad Labem	1 000	surikata
Petra Taranzová a Emily C. Taranzová, Veselí nad Moravou	1 500	orangutan (kříženec)
PhDr. Hana Štrymplová a Ing. Linda Štrymplová	4 000	velemyš obláčková
Radim Nytl z Litoměřic	1 500	sýček obecný
Renata Češková z Ústí nad Labem	4 000	orangutan bornejský
Renata Wettsteinová z Teplic	1 000	korunáč vějířovitý
rodina Pospíšilova, Praha	1 500	lev konžský
rodina Stránských, Ústí nad Labem	2 000	lemur kata
Šimova Krausová, Zuzana Němcová, Jana Štejskalová	1 500	tučňák brýlový
Šimova Kubů z Teplic	1 000	alpaka
Spolek rodičů a přátel ZŠ Lovosice	11 000	irbis
Šlajerovi, Roudnice nad Labem	2 000	slon indický
Tereza a David Michalů	2 000	tuleň obecný
Tereza Lapáčková	1 000	rosomák sibiřský
Trampolínky a Kangoo Litvínov	3 000	klokan horský východní

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Věra Balcarová	1 000	pralesnička strašná
Věra Mlnářiková z Duchcova	1 000	orangutan kříženec
Vilda, Robík, Soňa Špinerovi z Roudnice nad Labem	1 500	nosál bělohubý
Vítek Koza	1 000	dytík velký
Vlasta Straková	1 000	orangutan (kříženec)
Vojta Beneš a Matýsek Beneš z Ústí nad Labem	1 000	aligátor americký
ZŠ Stříbrnická, Ústí nad Labem	20 000	irbis
Žáci Základní školy Ústí nad Labem, Hluboká	8 000	panda červená

Děkujeme všem adoptivním rodičům, patronům a dalším příznivcům zoo za jejich podporu a přízeň.

Provozní útvar

Činnost provozního útvaru

Vlastimil Mařík

Úsek údržby a dopravy se stejně jako v minulých letech podílel na údržbě a opravě areálu zoo i Centra pro zvířata v nouzi tak, aby areál byl komfortní pro chovaná zvířata, bezpečný a upravený pro návštěvníky i zaměstnance. Průběžně byly prováděny revize a kontroly, které jsou dány platnými legislativními nařízeními. Pracovníci útvaru prováděli opravy a údržbu zařízení areálu zoo. Jednalo se o opravy zednické, zámečnické, truhlářské a elektrikářské. Zajišťovány byly nejen opravy, ale i součinnost s externími dodavateli. Zaměstnanci úseku dopravy zajišťovali během roku dovoz, rozvoz a navážení potřebného materiálu na opravy, dále rozvoz krmiv po zoo, zajištění okusových větví pro zvířata a parkosů, svoz odpadu. Podle zákonných norem a časových termínů byla zajišťována STK vozidel, školení profesních řidičů a referentské zkoušky.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ AKCE ROKU 2022 PROVEDENÉ SVĚPOMOCÍ

Oprava podlahy v pavilonu u tapíra

Z důvodu poničení gumové podlahy ve stáji muselo dojít k odstranění zbytků gumového podkladu a následné opravě (foto 1). Zároveň bylo nutné zamezit další destrukci gumového povrchu tapírem, a tak byla celá část gumové plochy nově vystěrkována.

Práce na transportu slonice Delhi

Provozní útvar zajišťoval přípravné práce pro umístění přepravního kontejneru. Bylo nutné srovnat terén ve výběhu, aby bylo možné kontejner usadit do roviny. Dále jsme po konzultaci s ošetřovateli a hlavním zoologem připravovali kotevní prvky na úvazy slonice tak, aby při její naložce do přepravního kontejneru nedošlo k žádným zraněním. Po úspěšném naložení slonice následoval přesun kontejneru na tahač, který ji odvezl do jejího nového domova ve Francii (foto 2).

Oprava klecí u Exotária

Byla provedena rozsáhlá oprava klecí u Exotária. Všechny klece byly očištěny od rzi a nově natřeny. Neopravitelné části prvků klecí byly vyměněny za nové. Uvnitř klecí proběhla i oprava zděných příček (foto 3).

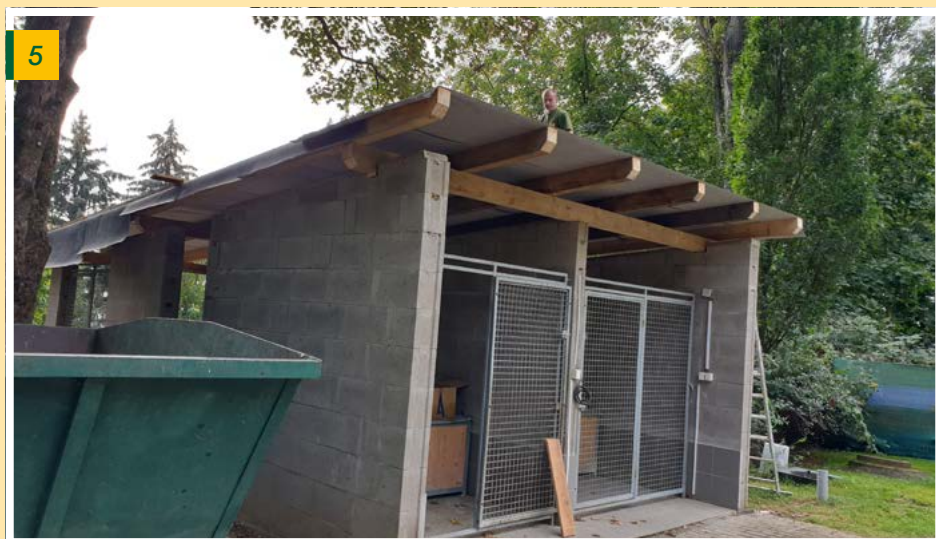
Výměna lanové zábrany u výběhu medvědů

Z bezpečnostních důvodů bylo rozhodnuto o výměně zábran u medvědů. Stávající ocelové sloupky a lana byly značně poškozeny a návštěvníkům zahrady tak hrozilo nebezpečí úrazu. Proto byla navržena a zhotovena nová lanová zábrana, kde byly použity akátové sloupky a místo ocelového lana konopné (foto 4).

Oprava střechy v Centru pro zvířata v nouzi

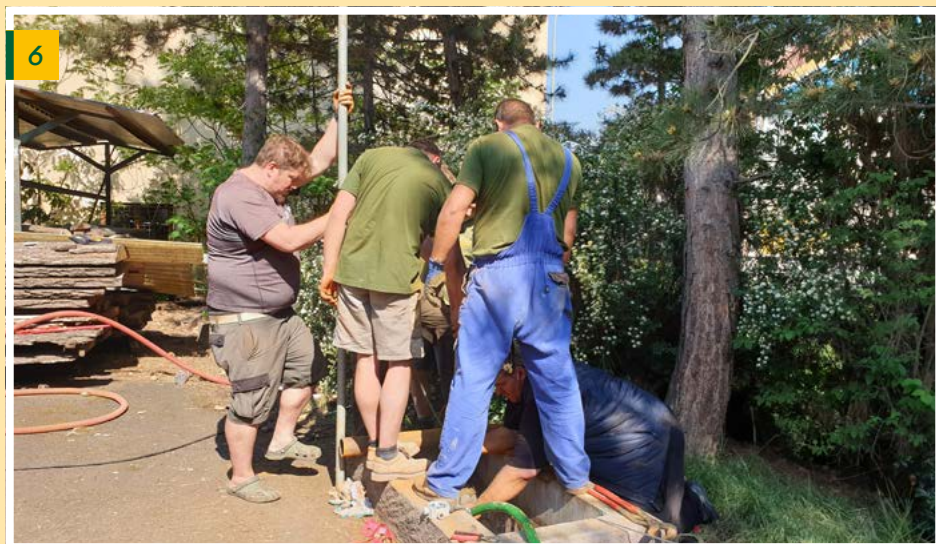
Zoologická zahrada nepečuje pouze o zvířata zahrady, ale i o opuštěná zvířata v městském útulku. Provozní úsek zde celoročně provádí nejen běžné drobné opravy, ale i ty rozsáhlejší. V loňském roce jsme například zajišťovali opravy poničených střech (foto 5).

5

Výměna čerpadla a potrubí ve vrtu

Po dlouholetém provozu došlo k poruše čerpadla ve vrtu. Toto čerpadlo zajišťuje dopouštění vody do bazénu tuleňům a tučňákům, a proto bylo nutné havárii řešit prioritně. Po jeho demontáži bylo zjištěno, že poškozené není pouze čerpadlo, ale také potrubí, ke kterému je napojeno. Po konzultaci s vedením pak došlo ke kompletní výměně všech poškozených částí systému (foto 6).

6

Nejvýznamnější opravy a akce provedené externími firmami

Nejrozsáhlejší opravou v roce 2022 byla výměna hlavního přívodního kabelu z trafostanice TS1, která zásobuje elektrickou energií celou zahradu. Tuto opravu bylo nutné provést neprodleně, protože se jednalo o havarijní stav izolace kabalů, který byl zjištěn na základě pravidelné výchozí revizi trafostanice v roce 2021. Po vypracování projektové dokumentace byl přívodní kabel v délce 450 m vyměněn externí firmou (foto 7).

Personální
obsazení

Personální obsazení k 31. 12. 2022

Vedení zoo

Ing. Ilona Pšenková, Ph.D.	ředitelka organizace
Ing. Michaela Matkovičová	asistentka ředitele
Ing. Petra Padalíková	zástupce ředitele pro péči o zvířata a zahradnictví
Ing. Soňa Rysková	vedoucí ekonomicko-personálního útvaru
Ing. Lenka Slabá	vedoucí útvaru kontaktu s veřejností
Vlastimil Mařík	vedoucí provozního útvaru

6 osob

Odborní pracovníci zoo

Ing. Eliška Barcalová	zooložka
Ing. Anna Čermáková	zooložka
Mgr. Martina Dvořáková	zooložka
Ing. Markéta Gloneková, Ph.D.	zooložka
Ing. Pavel Král	zoolog
Bc. Lukáš Ševcovic	zoolog
Bc. Jiřka Nesvorová	koordinátorka veterinární péče
Marcela Vaňková	vedoucí přípravy krmiv

8 osob

Další vedoucí pracovníci

Soňa Svobodová	vedoucí zahradnického úseku
Jaroslava Ježková	vedoucí Centra pro zvířata v nouzi
Libor Ipser	vedoucí úseku údržby
Michal Tomaňa	mistr střediska dopravy

4 osoby

Zaměstnanci

Zoologický a zahradnický útvar	35
Ekonomicko-personální útvar	4
Provozní útvar	11
Útvar kontaktu s veřejností	6
Centrum pro zvířata v nouzi	7

63 osob

CELKEM 81 kmenových zaměstnanců

Zoologická zahrada Ústí nad Labem, p. o.

Drážďanská 23

400 07 Ústí nad Labem

e-mail: zoo@zoousti.cz

tel.: +420 475 503 354

internet: www.zoousti.cz